

HA 129147

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
พื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

นางสาวยิ่งรัตน์ สระแก้ว

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

พ.ศ. 2563

สงวนลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ใบอนุญาตวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ นางสาวยิ่งรัตน์ สระแก้ว แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทยา เจริญศิริ)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยุภาศ)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร)

คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล วรคำ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน.....ปี.....
- 5 ต.ค. 2563

- ชื่อเรื่อง** : การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
- ผู้วิจัย** : นางสาวยิ่งรัตน์ สระแก้ว
- ปริญญา** : รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- อาจารย์ที่ปรึกษา** : รองศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์
รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยุภาศ
- ปีการศึกษา** : 2563

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ และศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 372 คน โดยการใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบเพศ ใช้สถิติ t - test เปรียบเทียบอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ใช้สถิติ One - Way ANOVA

ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (2) เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่มีเพศ และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนประชาชนที่มีอายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมไม่แตกต่างกันทางสถิติ (3) ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรจัดตั้งคณะกรรมการในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ควรสนับสนุนงบประมาณในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ควรณรงค์ให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ควรพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจ

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

Title : Community Participation in Cultural Tourism in Din Ji Sub - District,
Kham Muang District, Kalasin Province

Author : Miss Yingrat Srakaew

Degree : Master of Public Administration (Public Administration)
Rajabhat Maha SaraKham University

Advisor : Associate Professor Dr. Phakdee Phosing
Associate Professor Dr. Yupaporn Yupas

Year : 2020

ABSTRACT

The objectives of this research were to study level of community participation in cultural tourism in Din Ji Sub-district, Kham Muang District, Kalasin Province. To compare of community participation in cultural tourism in Din Ji Sub-district, Kham Muang District, Kalasin Province. and to study suggesting about community participation in cultural tourism in Din Ji Sub-district, Kham Muang District, Kalasin Province. The study was conducted using 372 people, Sampling technique with Taro Yamane method. The statistics used percentage, mean, frequency, standard deviation (S.D.) and compared personal factor of gender using statistic t- test and compared factors of age, education level, and career of living using statistic One – Way ANOVA.

The results of research were as follow : (1) The overall of community participation in cultural tourism in Din Ji Sub-district, Kham Muang District, Kalasin Province. at a high level. (2) To compare of community participation in cultural tourism in Din Ji Sub - district, Kham Muang District, Kalasin Province. classify by sex and career were difference and significantly at .05 level, but age and education level were not difference. (3) The study also suggested : Should establish a committee for cultural tourism management. Should support the budget for promoting cultural tourism. Should encourage youth

to participate in the development of cultural tourism. Should develop local knowledge to create economic value.

Keywords : Participation, Cultural Tourism

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดีโดยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยูภาศ รองศาสตราจารย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทยา เจริญศิริ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาและตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง จนเสร็จสมบูรณ์และขอขอบพระคุณที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ด้วยความเคารพอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณ ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลนิจ และกลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์ข้าราชการ ตัวแทนกลุ่มอาชีพ และตัวแทนปราชญ์ชาวบ้าน และผู้นำชุมชน ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล งานวิจัยนี้สำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดี

คุณค่าอันพึงได้จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัย ขอมอบเป็นเครื่องสักการบูชา พระคุณบิดา - มารดา ผู้ให้ชีวิต สติปัญญา ให้ความเข้มแข็งทั้งกาย และใจก่อเป็นพลังที่ยิ่งใหญ่ทำให้ผู้วิจัยสามารถก้าวข้ามอุปสรรคทั้งปวง จนสามารถบรรลุถึงความสำเร็จได้ทุกประการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
นางสาวยิ่งรัตน์ สระแก้ว
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญ

หัวเรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ค
ABSTRACT	ง
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฌ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	3
1.3 สมมติฐานการวิจัย	3
1.4 ขอบเขตการวิจัย	4
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	7
2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	7
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	19
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	32
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว	38
2.5 บริบททั่วไป	47
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	55
2.7 กรอบแนวคิดการวิจัย	68
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	69
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	69
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	71
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	77
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	77
3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	74

หัวเรื่อง	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย	76
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิจัย	76
4.2 ลำดับการนำเสนอผลการวิจัย	77
4.3 ผลการวิจัย	77
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	99
5.1 สรุป	99
5.2 อภิปรายผล	101
5.3 ข้อเสนอแนะ	103
บรรณานุกรม	105
ภาคผนวก	111
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	112
ภาคผนวก ข ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามการวิจัย	120
ภาคผนวก ค ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการวิจัย	123
ภาคผนวก ง ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์	126
ภาคผนวก จ ภาพประกอบการทำวิจัย	130
การเผยแพร่ผลงานวิจัย	132
ประวัติผู้วิจัย	133

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
3.1	รายชื่อประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	70
4.1	จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	77
4.2	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์	79
4.3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกเป็นรายด้านด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	80
4.4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกเป็นรายด้านด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	81
4.5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกเป็นรายด้านด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	82
4.6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกเป็นรายด้านด้านการมีส่วนร่วมในประเมินผล	83
4.7	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มี เพศ ต่างกัน	84
4.8	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอายุโดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน	85
4.9	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามระดับการศึกษาโดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน	86
4.10	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอาชีพโดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน	87

ตารางที่	หน้า
4.11 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดิงจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอาชีพ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	88
4.12 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดิงจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอาชีพ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	89
4.13 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ ตำบลดิงจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์	90
ข.1 ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามการวิจัย	121
ค.1 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการวิจัย	124

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	กรอบแนวคิดการวิจัย	68
4.1	รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์	98
จ.1	ลงพื้นที่เก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของตำบลดินจี่ .	130
จ.2	ลงพื้นที่เก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ประชาชนชุมชนเกี่ยวกับท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ของตำบลดินจี่	130

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว ได้เป็นอย่างมาก จากทรัพยากรที่มีมากมายและความหลากหลายไม่ว่าจะเป็นชาติพันธุ์ ธรรมชาติ ประเพณี วัฒนธรรม ย่อมกล่าวได้ว่าสิ่งน่าสนใจมีหลายประเภททั้งเกิดขึ้นตามธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งในแต่ละภูมิภาคก็มีการดำรงชีวิตที่แตกต่างกันมีขนบธรรมเนียมประเพณีที่แตกต่างกัน โดยวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตคนไทยในท้องถิ่นต่าง ๆ จะมีศิลปวัฒนธรรมที่บ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ที่ได้มีการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมสืบเนื่องมาเป็นเวลานาน ดังนั้นวัฒนธรรมของชุมชนจึงถือได้ว่าเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญและมีบทบาทในการดึงดูดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้เกิดขึ้น โดยการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนับเป็นเครื่องมือสำคัญในการสืบทอดวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไป พื้นที่ส่วนมากของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตั้งอยู่บนภูมิประเทศที่เป็นลักษณะหุบเขาอุดมสมบูรณ์ ในด้านของอาหารการกินที่สามารถหาได้จากพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมค่อนข้างสูง ประชากรมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ไม่ว่าจะเป็นภูไท ลาว จึงมีความน่าสนใจและมีเสน่ห์เชิงพื้นที่ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2560)

สาระสำคัญของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 ประกอบด้วย 5 สาระสำคัญในการพัฒนาก่อนจะนำเสนอกรอบยุทธศาสตร์ ซึ่งสาระสำคัญทั้ง 5 ด้าน มีดังนี้ 1) การเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพชั้นนำซึ่งทำได้โดยการยกระดับคุณภาพความหลากหลายของสินค้า การบริการด้านการท่องเที่ยว การเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว และการเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยวโดยเน้นการเพิ่มค่าใช้จ่ายต่อครั้งของนักท่องเที่ยว 2) การเติบโตอย่างมีดุลยภาพ ซึ่งทำได้โดยส่งเสริมดุลยภาพในการเติบโตของการท่องเที่ยวระหว่างกลุ่มส่งเสริมดุลยภาพในการเติบโตระหว่างพื้นที่ท่องเที่ยว โดยเน้นการกระจายการพัฒนาการท่องเที่ยวในเมืองท่องเที่ยวรอง และพื้นที่ชุมชนท้องถิ่นและส่งเสริมดุลยภาพในการเติบโตระหว่างช่วงเวลาและฤดูกาล 3) การสร้างการเติบโตบนพื้นฐานความเป็นไทย ซึ่งทำได้โดยพัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์และวิถีไทย เสริมสร้างความเข้าใจถึงอัตลักษณ์ความเป็นไทย ในหมู่นักท่องเที่ยวและเสริมสร้างความภาคภูมิใจในความเป็นไทยและการเป็นเจ้าบ้านที่ดี 4) การส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และกระจายรายได้ สู่ประชาชนทุกภาคส่วน โดยทำให้การท่องเที่ยว

เป็นแหล่งเพิ่มรายได้ และกระจายรายได้แก่ประเทศพัฒนาการท่องเที่ยวในภูมิภาคโดยเฉพาะพื้นที่ในเมืองและชนบทและสร้างประโยชน์แก่ธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง

5) การพัฒนาที่ยั่งยืนโดยมุ่งเน้นการส่งเสริมความยั่งยืนของการอนุรักษ์วัฒนธรรมและการเชิดชูอัตลักษณ์ของประเทศไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่นและมุ่งเน้นการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม (กรมการท่องเที่ยว, 2560, น. 27)

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงเชิงรูปแบบการท่องเที่ยว เนื่องด้วยปัจจัยและแนวโน้มที่กำลังเปลี่ยนไปในทุกมิติส่งผลให้กลุ่มนักท่องเที่ยวในอนาคตมีจุดประสงค์ในการท่องเที่ยวที่แปรเปลี่ยนจากเดิมอีกทั้งวิวัฒนาการดังกล่าวจะส่งผลสำคัญต่อตลาดการท่องเที่ยวโลก โดยสามารถจำแนกตามพฤติกรรมของกลุ่มนักท่องเที่ยว ออกเป็น 13 กลุ่ม ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาด การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมและนิทรรศการ การท่องเที่ยวเชิงกีฬา การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย การท่องเที่ยวเพื่อการเลือกซื้อสินค้า การท่องเที่ยวเชิงอาหาร การท่องเที่ยวเพื่อสันทนาการและความบันเทิง การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงสิ่งแวดล้อมและนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงการแพทย์การท่องเที่ยวเรือสำราญ และการท่องเที่ยวเชิงศาสนา แนวโน้มในระยะ 10 ปีข้างหน้า นักท่องเที่ยวที่ยังคงเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวหลักของโลก ได้แก่ นักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นักท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาดและนักท่องเที่ยวเพื่อการประชุมและนิทรรศการ เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีส่วนแบ่งทางตลาดเชิงมูลค่าอยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและทางทะเลและชายหาด อีกทั้งยังมีแนวโน้มการเดินทางท่องเที่ยวในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มากขึ้นสาเหตุประการหนึ่งมาจากความแพร่หลายของข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวที่แปลกใหม่ผ่านกระแสโลกสังคมออนไลน์ หรือสื่อสังคมดิจิทัลอีกทั้งความต้องการสัมผัสแหล่งวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิม (กรมการท่องเที่ยว, 2560, น. 12)

ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นอีกตำบลที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่ยังคงไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์ของวิถีชุมชน ซึ่งมีความน่าสนใจไม่ว่าจะเป็น การทอผ้าฝ้ายเข้มนม ย้อมครามธรรมชาติ การทอผ้าไหมแพรวา ประเพณีเหยา ซึ่งเป็นรอยต่อกับอำเภอกุตุบกาฬจังหวัดสกลนคร จึงทำให้เกิดการไหลเวียนทางวัฒนธรรมที่ค่อนข้างสูงและมีวัฒนธรรมที่หลากหลายเป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยความหลากหลายและวัฒนธรรมที่น่าสนใจ นำศึกษา ทั้งในด้านของงานช่างฝีมือดั้งเดิม ได้แก่ การทอผ้าไหมแพรวา การผลิตผ้าฝ้ายเข้มนม การทอผ้าฝ้ายเข้มนมย้อมครามธรรมชาติ ซึ่งกระบวนการทอผ้านั้นใช้กึ่งพื้นเมืองหรือกึ่งกระทบในการทอ ด้วยเหตุนี้เองส่งผลให้วัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ควรแก่การอนุรักษ์สืบทอดให้คงอยู่ตลอดไป จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. 2559 และอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ค.ศ. 2003 มีบัญชีรายการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ทั้งสิ้น 318 รายการ องค์การบริหารส่วนตำบลดินจี่ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เชื่อมโยง

กับการท่องเที่ยวได้ดำเนินการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ปรับปรุง ภูมิทัศน์ ได้แก่ การคมนาคมและแม่น้ำลำคลองเพื่อรองรับการเดินทางของนักท่องเที่ยว รวมทั้งเปิด โอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นซึ่งเป็นกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมในพื้นที่แก้ปัญหา ผ่านมาประชาชนส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมเป็นเพียงสมาชิกกลุ่มอาชีพและมีประชาชนเข้าร่วมน้อย ยังขาด ความหลากหลายหลากหลายทางด้านกลุ่มคนสาขาอาชีพต่าง ๆ ทำให้กระบวนการจัดทำแผนยังขาด การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของประชาชนในชุมชนในกิจกรรมที่องค์การบริหารส่วนตำบลดิ่งจัดขึ้น การขาดการมีส่วนร่วมในการเสนอแนะความคิดเห็น การเสนอความต้องการของชุมชนในการจัด การท่องเที่ยวให้มีความเหมาะสมกับบริบทของชุมชน เพื่อนำความต้องการของชุมชนมาเป็นข้อมูล ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพสร้างเสริมรายได้ให้กับคนในชุมชนอย่างยั่งยืน (องค์การ บริหารส่วนตำบลดิ่ง, 2562) จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวจะเห็นว่ามีความจำเป็นจะต้อง ศึกษาเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมและความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวภายในชุมชน ผู้วิจัย จึงสนใจศึกษา เรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดิ่ง อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดิ่ง อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดิ่ง อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

1.2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พื้นที่ตำบลดิ่ง อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1.3.1 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดิ่ง อำเภอคำ ม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

1.3.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดิ่ง อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมของชุมชน ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่างกัน

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยในครั้งนี้ ศึกษาในพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.4.2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

- 1) เพศ
- 2) อายุ
- 3) ระดับการศึกษา
- 4) อาชีพ

1.4.2.2 ตัวแปรตาม คือ แนวคิดการมีส่วนร่วมของ (Cohen and Uphoff, 1980) ได้แก่

- 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
- 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ
- 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์
- 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

1.4.3 ขอบเขตด้านประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.4.3.1 ประชากร คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปในพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 5,132 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลดินจี่, 2562)

1.4.3.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปในพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 372 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร (Yamane, 1973, p. 727) ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) และผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก

1.4.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ ระหว่างเดือนตุลาคม - ธันวาคม 2562

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

“การมีส่วนร่วมของชุมชน” หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการริเริ่ม การตัดสินใจ การร่วมการปฏิบัติ และรับผิดชอบต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อตัวประชาชนเองในการกำหนด การพัฒนาให้แก่ประชาชน โดยผู้เข้าร่วมอาจอยู่ในฐานะผู้กระทำหรืออาจอยู่ในฐานะผู้รับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมของประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการอย่างมีอิสระ การทำงานต้องเน้น ในรูปกลุ่ม หรือองค์กรชุมชนที่มีวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมอย่างชัดเจน เนื่องจากพลังกลุ่มจะเป็นปัจจัย ที่สำคัญที่จะทำให้ท้องถิ่นพัฒนาและบรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมายได้ ซึ่งแบ่งได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการนำเสนอสภาพปัญหา ของชุมชน การมีส่วนร่วมในการนำเสนอความต้องการของชุมชน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชน การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ หมายถึง การมีส่วนร่วมให้ความสำคัญและให้ความร่วมมือ ในการทำงานกับหน่วยงานต่าง ๆ การมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะในระหว่างการปฏิบัติงาน ตามโครงการต่าง ๆ ของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการดำเนินงาน ของส่วนราชการในการจัดการท่องเที่ยว อยู่ในขณะทำงานการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผู้นำชุมชน มีส่วนในการกระตุ้นให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมกับภาครัฐ

3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ หมายถึง การมีส่วนร่วมได้รับประโยชน์ จากการท่องเที่ยวเกิดรายได้ การได้รับผลประโยชน์จากการจำหน่ายสินค้าวัฒนธรรม การมีส่วนร่วม ในการได้รับประโยชน์จากการยกระดับภูมิปัญญาท้องถิ่น การพัฒนาทักษะอาชีพได้รับการฝึกอบรม ตามโครงการต่าง ๆ จากหน่วยงานต่าง ๆ การมีส่วนร่วมได้รับการสนับสนุนด้านการส่งเสริมประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การมีส่วนร่วมในการมีบทบาทในการตรวจสอบ ติดตามประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณของภาครัฐ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความโปร่งใส และประเมินผลของโครงการฝึกอบรม มีส่วนร่วมในการประเมินผลความเหมาะสมของนโยบาย ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

“การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม” หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อชมงานศิลปวัฒนธรรมประเพณี ต่าง ๆ ในท้องถิ่นนั้น เพื่อความเพลิดเพลิน สนุกสนาน และศึกษาความเป็นอยู่ ความเชื่อ การนับถือ เคารพพิธีกรรมต่าง ๆ ตลอดจนความรู้ความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรมและได้ประสบการณ์ ใหม่ ๆ ของมรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของภูมิปัญญาสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ข้อเสนอแนะที่ได้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญในพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัย ได้ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
2. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
3. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
4. แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว
5. บริบททั่วไป
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวคิดการวิจัย

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

2.1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546, น. 4) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไม่เคยได้เข้าร่วมการตัดสินใจ หรือเคยเข้าร่วมด้วยเล็กน้อยได้เข้าร่วมด้วยมากขึ้น เป็นไปอย่างมีอิสระภาพ เสมอภาค มิใช่เพียงส่วนร่วมอย่างผิวเผินแต่เข้าร่วมอย่างแท้จริงยิ่งขึ้น และการเข้าร่วมนั้น จะต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ

พัชรี สีโรรส (2546, น. 2) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการ ซึ่งประชาชน หรือผู้มีส่วนได้เสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็น เพื่อแสวงหาทางเลือกที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกันกับทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จึงควรเข้าร่วมในกระบวนการนี้ ตั้งแต่การได้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และในที่สุด จึงเข้าร่วมลงมือปฏิบัติ การติดตาม และประเมินผลด้วย

อรทัย ก๊กผล (2546, น. 57) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนในปัจจุบัน คือ กระบวนการ ซึ่งประชาชน หรือผู้มีส่วนได้เสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็น เพื่อแสวงหาทางเลือกและการตัดสินใจต่างเกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกันทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้องจึงควรเข้าร่วมในกระบวนการนี้ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งถึงการติดตามประเมินผล เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และการรับรู้ เรียนรู้ การปรับเปลี่ยนโครงการร่วมกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย

ธีระศักดิ์ โฆษณคุณวุฒิ (2547, น. 22) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการพัฒนา ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ความรู้ และความชำนาญ ร่วมกับวิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุน การติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สุดาวรรณ มีบัว (2547, น. 40) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนสมัครเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมกันทำกิจกรรม หรือการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปตามทิศทางที่ต้องการประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง หรือทุกขั้นตอนต่างร่วมคิดหาแนวทาง วิธีการในการดำเนินการ ร่วมดำเนินการ ร่วมในการกำหนดการเปลี่ยนแปลง หรือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมติดตามดำเนินกิจกรรมที่ทำร่วมกันรวมทั้งรับประโยชน์จากกิจกรรมนั้นด้วย

ถวิลวดี บุรีกุล (2550, น. 1 - 2) อธิบายความหมายของ การมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การมีส่วนร่วม คือ การพิจารณาถึงการมีส่วนร่วมช่วยเหลือโดยสมัครใจ โดยประชาชนต่อโครงการใดโครงการหนึ่งของโครงการสาธารณะต่าง ๆ ที่คาดว่าจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศชาติ แต่ไม่ได้หวังว่าจะให้ประชาชนเปลี่ยนแปลงโครงการหรือวิจารณ์เนื้อหาของโครงการ

2. การมีส่วนร่วมในความหมายที่กว้าง หมายถึง การให้ประชาชนในชนบท รู้สึกตื่นตัวเพื่อที่จะทราบถึงการรับความช่วยเหลือและตอบสนองต่อโครงการพัฒนาขณะเดียวกัน ก็สนับสนุนความคิดริเริ่มของคนในท้องถิ่น

3. ในเรื่องของการพัฒนาชนบท การมีส่วนร่วม คือ การให้ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ กระบวนการดำเนินการ และร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการพัฒนา นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับความพยายามประเมินผลโครงการนั้น ๆ ด้วย

4. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนานั้น อาจเข้าใจอย่างกว้าง ๆ ได้ว่า คือ การที่ประชาชนได้เข้าร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการตัดสินใจต่าง ๆ ในเรื่องที่จะมีผลกระทบต่อเขา

5. การมีส่วนร่วมในชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนจะมีทั้งสิทธิ และหน้าที่ที่จะเข้าร่วมในการแก้ปัญหาของเขามีความรับผิดชอบมากขึ้นที่จะสำรวจตรวจสอบความจำเป็นในเรื่องต่าง ๆ การระดมทรัพยากรท้องถิ่นและเสนอแนวทางแก้ไขใหม่ ๆ เช่นเดียวกับการก่อตั้งและดำรงรักษาองค์กรต่าง ๆ ในท้องถิ่น

6. การมีส่วนร่วม นั้น จะต้องเป็นกระบวนการดำเนินการอย่างแข็งขัน ซึ่งหมายถึงว่า บุคคล หรือกลุ่มที่มีส่วนร่วมนั้นได้เป็นผู้ริเริ่ม และได้มุ่งใช้ความพยายามตลอดจนความเป็นตัวของตัวเองที่จะดำเนินการตามความริเริ่มนั้น

7. การมีส่วนร่วม คือ การที่ได้มีการจัดการที่จะใช้ความพยายามที่จะเพิ่มความสามารถที่จะควบคุมทรัพยากรและระเบียบในสถาบันต่าง ๆ ในสภาพสังคมนั้น ๆ ทั้งนี้ โดยกลุ่มที่ดำเนินการและความเคลื่อนไหวที่จะดำเนินการที่ไม่ถูกควบคุม โดยทรัพยากรและระเบียบต่าง ๆ

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการริเริ่มการตัดสินใจ การร่วมการปฏิบัติ และรับผิดชอบต่าง ๆ อันมีผลกระทบถึงตัวประชาชนเอง ในการกำหนดการพัฒนาให้แก่ประชาชน โดยผู้เข้าร่วมอาจอยู่ในฐานะผู้กระทำ หรืออาจอยู่ในฐานะผู้รับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมของประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการอย่างมีอิสระ การทำงานต้องเน้นในรูปกลุ่ม หรือองค์กรชุมชนที่มีวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมอย่างชัดเจน เนื่องจากพลังกลุ่มจะเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้ท้องถิ่นพัฒนาและบรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมายได้

2.1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

2.1.2.1 ทฤษฎีการมีส่วนร่วม อาจจะมีอยู่มากมายหลายทฤษฎีด้วยกันแต่ละทฤษฎีการมีส่วนร่วมสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ใหญ่ ๆ ได้แก่ (พงทอง โยธาใหญ่, 2545, น. 16)

1) ทฤษฎีความเป็นผู้แทน (Representative) ทฤษฎีนี้ เน้นความเป็นผู้แทนของผู้นำและถือว่าการให้มีส่วนร่วมเป็นการเลือกตั้ง หรือถอดถอนเป็นเครื่องหมายของการที่จะให้หลักประกันกับการบริหารงาน ทฤษฎีนี้เน้นเฉพาะการวางโครงสร้างสถาบัน เพื่อเป็นเครื่องมือในการให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมเท่านั้น เช่น การเลือกตั้งทั่วไป การเลือกตั้งโดยคะแนนลับ และการประชุมปรึกษาหารือประจำปี จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมตามนัยของทฤษฎีนี้ มิได้เปิดโอกาสให้ผู้ตามได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจขององค์กรอย่างแท้จริง ผู้ที่มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการตัดสินใจ ได้แก่ บรรดาผู้นำต่าง ๆ ที่เสนอตัวเข้ามารับเลือกตั้งส่วนผู้ตามนั้นเป็นเพียงไม้ประดับเท่านั้น

2) ทฤษฎีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) ตามแนวความคิดทฤษฎีนี้ การมีส่วนร่วมมีวัตถุประสงค์ ไม่เฉพาะแต่กรณีเข้าไปพิจารณาเลือกตั้งหรือถอดถอนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการวางแผนนโยบายและการมองการมีส่วนร่วมเป็นการให้การศึกษา และพัฒนาการกระทำทางการเมือง และสังคมที่มีความรับผิดชอบ นั่นคือการไม่ยอมให้มีส่วนร่วมนับว่าเป็นการคุกคามต่อเสรีภาพของผู้ตาม

2.1.2.2 ลักษณะทฤษฎีการมีส่วนร่วม 5 ทฤษฎี ซึ่งสรุปได้ดังต่อไปนี้ (ประสิทธิ์ สีนธอุทัย, 2550, น. 15 - 16)

1) ทฤษฎีการเกลี้ยกล่อม หมายถึง การใช้คำพูด หรือการเขียน เพื่อมุ่งให้เกิดความเชื่อถือและการกระทำ ซึ่งการเกลี้ยกล่อมมีประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาการขัดแย้งในการปฏิบัติ และถ้าให้ได้ผลดีผู้เกลี้ยกล่อมต้องมีศิลปะในการสร้างความสนใจในเรื่องที่จะเกลี้ยกล่อมให้เข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง สรุปได้ว่า การเกลี้ยกล่อมเป็นปัจจัยหนึ่งที่น่าไปสู่การมีส่วนร่วมของประชาชนได้โดยเฉพาะการเกลี้ยกล่อมเป็นเรื่องที่ตรงกับความต้องการที่ประชาชนพอใจอยู่แล้วก็ย่อมส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมได้ในที่สุด

2) ทฤษฎีการสร้างขวัญคนในชาติ (National Morale) คนเรามีความต้องการทางกายและทางใจ ถ้าคนเรามีขวัญดีผลการทำงานนั้น จะสูงตามไปด้วยแต่ถ้าขวัญไม่ดีผลการทำงาน

ก็จะต่ำ ทั้งนี้เนื่องจากว่าขวัญเป็นสภาวะทางจิตที่แสดงออกในรูปพฤติกรรมต่าง ๆ นั่นเอง การสร้างขวัญให้ดีต้องพยายามสร้างทัศนคติที่ดีต่อผู้ร่วมงาน เช่น การไม่เอาไรต์เอาเปรียบให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับงานเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น เป็นต้น และเมื่อใดก็ตามคนทำงานมีขวัญดีก็เกิดสำนึกในการรับผิดชอบอันจะเกิดผลดีต่อหน่วยงาน ทั้งในส่วนที่เป็นบุคคลและขวัญของกลุ่ม ดังนั้นจะเห็นได้ว่าขวัญของคนเราโดยเฉพาะคนที่มีขวัญดีนั้นย่อมเป็นปัจจัยหนึ่งนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ได้เช่นกัน

3) ทฤษฎีการสร้างความรู้สึกชาตินิยม (Nationalism) ปัจจัยประการหนึ่ง ที่นำไปสู่การมีส่วนร่วม คือ การสร้างความรู้สึกชาตินิยมให้เกิดขึ้น ซึ่งหมายถึง ความรู้สึกที่เป็นตัวของตัวเองที่จะอุทิศหรือเน้นค่านิยมเรื่องผลประโยชน์รวมของชาติมีความพึงพอใจในชาติของตน พึงพอใจในเกียรติภูมิ จงรักภักดีต่อท้องถิ่น

4) ทฤษฎีสร้างผู้นำ (Leadership) การสร้างผู้นำจะช่วยให้ประชาชนทำงานด้วยความเต็มใจ เพื่อบรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ร่วมกัน ทั้งนี้เพราะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญในการรวมกลุ่มคน จูงใจไปยังเป้าประสงค์โดยทั่วไปแล้ว ผู้นำอาจมีทั้งผู้นำที่ดี เรียกว่า ผู้นำปฏิฐาน หรือผู้นำพลวัต คือ เป็นผู้นำที่เคลื่อนไหวทำงานเพื่อพัฒนาอยู่เสมอ ส่วนผู้นำที่ไม่ดี คือ ไม่มีผลงานสร้างสรรค์ เรียกว่า ผู้นำนิเสธ ผลของการใช้ทฤษฎีการสร้างผู้นำจึงทำให้เกิดความร่วมมือปฏิบัติงานอย่างมีขวัญงานมีคุณภาพ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีความรับผิดชอบ ดังนั้น การสร้างผู้นำที่ดีย่อมจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยดี

5) ทฤษฎีการใช้วิธี และระบบทางการบริหาร (Administrative System and Method) การใช้ระบบบริหารราชการในการระดมความร่วมมือเป็นวิธีหนึ่งที่ย่าง เพราะใช้กฎหมายระเบียบแบบแผนเป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน อย่างไรก็ตามผลของความร่วมมือยังไม่มีระบบใดดีที่สุด ในเรื่องของการบริหารเพราะธรรมชาติของคน ถ้าทำงานด้วยความสมัครใจไม่มีใครบังคับ ก็ทำงานด้วยความรักแต่ถ้าไม่ควบคุมเลยก็จะเป็นไปตามนโยบายและความจำเป็นของรัฐ ดังนั้นการใช้ระบบบริหารราชการเป็นการยับยั้งให้ปฏิบัติตามนโยบายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

สรุป ทฤษฎีการมีส่วนร่วม หมายถึง แนวทางการพัฒนาท้องถิ่นโดยประชาชนเกิดความรู้สึกและความต้องการเป็นเจ้าของร่วมกัน มีการทำกิจกรรมร่วมกันมีอิสระในการตัดสินใจสามารถจัดการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกัน รวมพลังสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนเพื่อพัฒนาชุมชนให้ยั่งยืน

2.1.3 ลักษณะการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมจะแบ่งเป็นหลายขั้นตอนแตกต่างกันตามแต่วิธีการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามที่นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวไว้ ดังต่อไปนี้

2.1.3.1 การมีส่วนร่วมมี 5 ขั้นตอน ได้แก่ (ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์, 2543, น. 11)

1) การมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการ เป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหาในชุมชนและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดความต้องการของชุมชนและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการนั้น ๆ

2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการ แนวทางในการดำเนินงานกำหนดทรัพยากร และแหล่งของทรัพยากรที่ใช้

3) การมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินโครงการ เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ให้แก่โครงการ โดยร่วมช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน หรือโดยการบริหารงานและประสานงาน ตลอดจนการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

4) การมีส่วนร่วมในขั้นรับผลประโยชน์ที่เกิดจากโครงการพัฒนาเป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้จากโครงการ หรือมีส่วนในการรับผลเสียที่อาจเกิดจากโครงการซึ่งผลประโยชน์หรือผลเสียนี้อาจเป็นด้านกายภาพ หรือด้านจิตใจที่มีผลต่อสังคมหรือบุคคลได้

5) การมีส่วนร่วมในขั้นประเมินผลการพัฒนาเป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินว่าโครงการพัฒนาที่ดำเนินการนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่การประเมินผลนี้อาจเป็นการประเมินผลย่อย ซึ่งอาจเป็นการประเมินผลความก้าวหน้าของโครงการที่กระทำกันเป็นระยะ ๆ หรือการประเมินผลรวม ซึ่งเป็นการประเมินผลสรุปรวบยอดของโครงการทั้งหมด

2.1.3.2 ขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้มี 4 ขั้นตอน คือ (สุทัน ทาวงศ์มา, 2544, น. 7 - 9)

1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นการมีส่วนร่วมที่เป็นการแสดงออกด้านความคิดเกี่ยวกับการจัดระบบ หรือกำหนดระบบของโครงการเป็นการประเมินปัญหา หรือทางเลือกที่จะสามารถเป็นไปได้ที่จะนำไปปฏิบัติ เพื่อการพัฒนาโดยการประเมินสภาพที่เป็นอยู่และสาเหตุของปัญหา ซึ่งในขั้นตอนนี้ยังแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1.1) การมีส่วนร่วมในขั้นตอน (Initial Decision) เป็นการค้นหาความต้องการที่แท้จริง ซึ่งเป็นวิธีการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมของโครงการ

1.2) การมีส่วนร่วมในขั้นเตรียมการ (Ongoing Decision) เป็นการหาโอกาสหรือช่องทางในการแก้ปัญหา รวมทั้งลำดับความสำคัญของโครงการที่จะต้องดำเนินการ

1.3) การมีส่วนร่วมในชั้นการตัดสินใจปฏิบัติ (Operation Decision) เป็นการหาบุคลากรเข้ามาปฏิบัติการ ได้แก่ อาสาสมัคร ผู้ประสานงาน หรือกลุ่มที่รวมตัวกันตามประเพณี เช่น กลุ่มสตรี หรือกลุ่มหนุ่มสาว เพื่อที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยการเป็นสมาชิกร่วมดำเนินการ คัดเลือกผู้นำและการสร้างพลังอำนาจให้แก่องค์กร

2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) เป็นการดำเนินงานตามโครงการและแผนงานและก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมในการเป็นเจ้าของกิจกรรมและผลงานที่ปรากฏในขั้นตอนนี้ยังแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน คือ

2.1) การมีส่วนร่วมในการสละทรัพยากร (Resource Contribution) ได้แก่ การมีส่วนร่วมสละแรงกาย การสละเงิน การให้วัสดุอุปกรณ์ และการให้คำแนะนำ ซึ่งทรัพยากรเหล่านี้จะให้ด้วยความเต็มใจ

2.2) การมีส่วนร่วมในการบริหารและการประสานงาน (Administration and Coordination) จะมีส่วนร่วมโดยวิธีการจ้างบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการการฝึกอบรม ผู้ที่จะเข้าปฏิบัติในโครงการ หรือการให้คำปรึกษาในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ และเป็นผู้ประสานงานในโครงการด้วย

2.3) การมีส่วนร่วมเป็นผู้เข้าปฏิบัติในโครงการ มักพบว่า มีลักษณะเป็นการบังคับให้เข้าปฏิบัติในโครงการมากที่สุด การมีส่วนร่วม โดยการบังคับให้ปฏิบัติจะแตกต่างจากการให้ความร่วมมือ เพราะการบังคับให้ทำนั้นผลประโยชน์ (Benefits) จะไม่ใช่เป็นสิ่งที่สำคัญ แต่ถ้าเป็นการร่วมด้วยความเต็มใจนั้น จะมีการคำนึงถึงผลประโยชน์ที่ได้รับหลังเกิดการมีส่วนร่วมด้วย

3) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (Benefits) ยังแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่

3.1) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ (Material Benefits) ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเพิ่มผลผลิต รายได้ หรือทรัพย์สิน

3.2) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ทางด้านสังคม (Social Benefits) ได้แก่ ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่สังคม เช่น โรงเรียน สถานที่สาธารณะ หรือส่วนกลางของชุมชน เช่น การเพิ่มคุณภาพชีวิต การเกิดระบบน้ำประปา

3.3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในด้านบุคคล (Personal Benefits) ได้แก่ ความนับถือตนเอง (Self - Esteem) พลังอำนาจทางการเมือง (Political Power) ความคุ้มค่าของผลประโยชน์ (Sense of Efficacy)

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การมีส่วนร่วมในการวัดผลและวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน รวมทั้งเป็นการค้นหาข้อดีและข้อบกพร่อง เพื่อหาแนวทางแก้ไขการทำงานให้มีประสิทธิภาพต่อไป แต่การมีส่วนร่วมในขั้นนี้ส่วนใหญ่พบาทดงกล่าวจะเป็น

ของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ โดยจะเป็นการประเมินผลของงบประมาณที่จัดสรรนั้นนำไปใช้อย่างไร บางกรณี แม้แต่เจ้าหน้าที่เอง ยังไม่มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนดังกล่าว การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนี้ จะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของพลังความคิดของมวลชนที่จะทำให้โครงการพัฒนา หรือสามารถนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป

2.1.3.3 ระดับการมีส่วนร่วม แบ่งออกเป็น 5 ระดับ อย่างกว้าง ๆ คือ (นรินทร์ชัย พัฒนพงศา, 2546, น. 17)

1) การมีส่วนร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูลของตน / ครอบครัว / ชุมชนของตน เช่น การให้ข้อมูลการเจ็บป่วยของตนแก่แพทย์ ถ้าไม่ร่วมให้ข้อมูลที่เป็นจริง หรือแพทย์ไม่ฟังจริง ก็รักษาไม่ได้ผลดี

2) การมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เช่น การรับรู้ข้อมูลของตนจากแพทย์ เพื่อจะเป็นแนวทางการตัดสินใจได้ดีขึ้นเพราะสิ่งที่แพทย์รู้เกี่ยวกับตนนั้น ตนเองไม่รู้ หรือจะไม่รู้ทุกเรื่อง

3) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยเฉพาะเกี่ยวกับโครงการที่ตนจะมีส่วนได้เสียด้วย

4) การมีส่วนร่วมทำ คือ ร่วมในขั้นตอนการดำเนินงานทั้งหมด

5) การมีส่วนร่วมสนับสนุน คือ อาจไม่มีโอกาสร่วมทำ แต่มีส่วนร่วมช่วยเหลือด้านอื่น ๆ เพื่อให้โครงการสำเร็จ

2.1.3.4 การมีส่วนร่วมว่าตามขั้นตอนในการพัฒนา ซึ่งเป็นการวัดเชิงคุณภาพออกเป็น 5 ขั้นตอน อันเกิดจากการผสมผสานแนวคิดเชิงทฤษฎีกับแนวคิดภาคปฏิบัติ ดังนี้ (ภูสิทธิ์ ชันติกุล, 2553, น. 15)

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชนตลอดจนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนดความต้องการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการด้วย

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการ และแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดทรัพยากร และแหล่งทรัพยากรที่จะใช้

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์ โดยการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน หรือเข้าร่วมบริหารงานประสานงาน และดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากการพัฒนา หรือยอมรับผลประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ อันแสดงออกมาในเชิงรูปธรรมและนามธรรมต่อสังคมหรือบุคคลก็ตาม

2.1.3.5 Cohen and Uphoff (1980) ได้จำแนกการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ Cohen and Uphoff (1980, p. 219, อ้างถึงใน จรรยาพร วงศ์จำปา, 2553, น. 10 - 12)

1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ซึ่งอาจเป็นการตัดสินใจตั้งแต่ในระยะเริ่มการตัดสินใจในช่วงของกิจกรรม และการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรม

2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (Implementation) ซึ่งอาจเป็นไปในรูปแบบของการเข้าร่วม โดยการให้มีการสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหาร และการร่วมมือทั้งการเข้าร่วมในการร่วมแรงร่วมใจ

3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit) ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ทางวัตถุทางสังคม หรือโดยส่วนตัว

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ซึ่งนับเป็นการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด และเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

2.1.3.6 ขั้นตอน การมีส่วนร่วมตามกรอบแนวคิดในการศึกษา

เนื่องจากผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดของ Cohen and Uphoff (1980) มาปรับปรุงเป็นกรอบในการศึกษา ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการริเริ่มการตัดสินใจ การร่วมการปฏิบัติ และรับผิดชอบต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อตัวประชาชนเอง ในการกำหนดการพัฒนาให้แก่ประชาชน โดยผู้เข้าร่วมอาจอยู่ในฐานะผู้กระทำ หรืออาจอยู่ในฐานะผู้รับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมของประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการอย่างมีอิสระการทำงานต้องเน้นในรูปกลุ่ม หรือองค์กรชุมชนที่มีวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมอย่างชัดเจน เนื่องจากพลังกลุ่มจะเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้ท้องถิ่นพัฒนา และบรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมายได้ ซึ่งแบ่ง ได้ดังนี้

1.1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการนำเสนอสภาพปัญหาของชุมชน การมีส่วนร่วมในการนำเสนอความต้องการของชุมชน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชน การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่

1.2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ หมายถึง การมีส่วนร่วมให้ความสำคัญ และให้ความร่วมมือในการทำงานกับหน่วยงานต่าง ๆ การมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะในระหว่าง

การปฏิบัติงานตามโครงการต่าง ๆ ของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน การมีส่วนร่วมในการสนับสนุน การดำเนินงานของส่วนราชการในการจัดการท่องเที่ยวอยู่ในคณะทำงานการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผู้นำชุมชนมีส่วนในการกระตุ้นให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมกับภาครัฐ

1.3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ หมายถึง การมีส่วนร่วมได้รับ ประโยชน์จากการท่องเที่ยวเกิดรายได้ การได้รับผลประโยชน์จากการจำหน่ายสินค้าวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์จากการยกระดับภูมิปัญญาท้องถิ่น การพัฒนาทักษะอาชีพได้รับการฝึกอบรมตามโครงการต่าง ๆ จากหน่วยงานต่าง ๆ การมีส่วนร่วมได้รับการสนับสนุนด้านการส่งเสริม ประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น

1.4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การมีส่วนร่วมในการมีบทบาท ในการตรวจสอบติดตามประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณของภาครัฐ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ความโปร่งใสและประเมินผลของโครงการฝึกอบรมอาชีพ มีส่วนร่วมในการประเมินผลความเหมาะสม ของนโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

2.1.4 ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

ชูวงศ์ ฉายะบุตร (2539, น. 15 - 16) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน กับการบริหารระบบราชการไว้ว่า ระบบราชการมุ่งประสงค์ให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมใน การตัดสินใจ ทั้งทางตรงและทางอ้อมในการดำเนินงานทางการบริหาร หรือการดำเนินกิจการของรัฐ เพื่อ สนองตอบต่อความต้องการของตนเอง (ประชาชน) การมีส่วนร่วมทางตรงจะเห็นได้จากการที่ประชาชน สามารถตัดสินใจทางเลือกเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะหรือเข้าร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของรัฐ ในแต่ละสาขา หรือการลงประชามติในเรื่องต่าง ๆ หรือการเข้าร่วมเป็นกรรมการในการดำเนินงาน อาทิ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจรับการจ้าง หรือการกำหนดราคากิจการจ้างต่าง ๆ สำหรับการมีส่วนร่วม ทางอ้อม ก็คือ การที่ประชาชนสามารถเสนอความคิดเห็นผ่านเครือข่ายหรือกลุ่มตัวแทนต่าง ๆ และทั้งการให้ข้อมูลข่าวสาร เพื่อประโยชน์ต่อการบริหารราชการผ่านสื่อใด ๆ อาทิ วิทยุ โทรทัศน์ เว็บไซต์ หรือจดหมายข่าว การบริหารราชการเชิงการพัฒนาที่มุ่งให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมสามารถ พิจารณาได้ในแนวทาง ดังนี้

1. มีการเปิดเผยข้อมูลและโปร่งใสในการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงาน โดยมีช่องทางเพื่อการให้ข้อมูลข่าวสารที่กว้างขวางต่อประชาชนและเข้าถึงได้โดยสะดวก
2. มีการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับภารกิจของหน่วยงานอย่างสม่ำเสมอ ทั้งเป็นทางการ และไม่เป็นทางการเปิดช่องทางเพื่อการนี้อย่างจริงจัง
3. มีระบบการจัดการข้อมูลข่าวสารที่ได้จากประชาชน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปประกอบการ ปรับปรุงแก้ไขระบบการบริหารงาน การให้บริการ และการตัดสินใจในนโยบายสาธารณะ หรือนโยบาย อื่น ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการ หรือประโยชน์ของประชาชนอย่างชัดเจน โดยมีผู้รับผิดชอบ

และรายงานผลการดำเนินการเชิงสรุปเสนอที่เป็นรูปธรรมที่ต่อเนื่อง

4. เปิดโอกาสให้ภาคประชาสังคม (เอกชน ประชาชน และเครือข่ายต่าง ๆ) ได้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาในกิจกรรมกระบวนการของหน่วยงานสำหรับการกำหนดทิศทางแห่งนโยบาย และกิจกรรมสาธารณะที่กระทบต่อประชาชนหรือตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย

5. ประชาชนมีส่วนร่วมในเป็นเจ้าของในส่วนราชการ โดยสามารถเข้าถึงในการจัดกระบวนการ หรือกลไกต่าง ๆ ได้อย่างเป็นรูปธรรม และร่วมในการตรวจสอบความก้าวหน้าของการดำเนินงาน หรือผลสำเร็จของการทำงานของหน่วยงานราชการได้ เพื่อที่จะสนองตอบตามยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ สามารถเห็นภาพของการให้โอกาสหรือยอมรับมีประชาชน หรือภาคประชาสังคมเข้ามา มีส่วนในการดำเนินงานในกิจกรรมหรือขั้นตอนต่าง ๆ ยังไม่ขยายวงกว้างให้สอดคล้องกับหลักการบริหารเชิงพัฒนา อาทิ การวางผังเมือง การควบคุมอาคาร และการจัดรูปแบบที่ดิน ซึ่งเป็นภารกิจที่มีกฎหมายรองรับ และต้องดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้ และในหลาย ๆ ขั้นตอนซึ่งกำหนดโดยแนวปฏิบัติตามกฎหมาย ประชาชน หรือองค์กรเอกชน หรือผู้มีส่วนได้เสียสามารถเข้าร่วมในการพิจารณานำเสนอ และให้ข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวางการพิจารณา การนำเสนอหรือการให้ข้อมูลเหล่านั้นอาจเป็นเพียงส่วนน้อยที่ถูกนำไปสู่การได้รับการตัดสินใจ เพื่อการปรับปรุงแก้ไข หรือเปลี่ยนแปลงแห่งเหตุสภาวะของงานที่เกิดขึ้นในกระบวนการ แต่ก็ได้ถือว่าเป็นจุดผ่านเพื่อความสำเร็จของงานในอนาคตต่อไปอย่างดี ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในฐานะองค์กรของรัฐจะต้องเร่งรัด และปรับปรุงการจัดการบริหารเพื่อก่อผลแห่งการพัฒนา กล่าวคือ

5.1 องค์กรต้องมีคณะทำงานเพื่อการนี้อย่างเป็นทางการและเป็นรูปธรรมและประสานการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และวิเคราะห์สถานการณ์แห่งภารกิจ ประกอบยุทธศาสตร์การบริหาร และงบประมาณอย่างจริงจัง เพื่อกำหนดกระบวนการที่เหมาะสมสำหรับการมีส่วนร่วมภาคประชาสังคมที่ดี

5.2 ช่องทางของการเข้าถึง ซึ่งข้อมูล และข่าวสารใด ๆ ต้องปรากฏอย่างชัดเจน และมีหลายช่องทางที่จัดกระทำได้ และต้องมีการประชาสัมพันธ์ทิศทางการเข้าหา หรือเข้าถึงอย่างเป็นทางการโดยต่อเนื่อง พร้อมทั้งแสดงผลจากการมีส่วนร่วมด้วยความน่าเชื่อถือเชิงผลแห่งการกระทำจริง และสร้างศรัทธาความเชื่อมั่น

5.3 องค์กรต้องเปิดโอกาส เพื่อการเข้ามามีส่วนร่วมในคณะทำงานหรือคณะกรรมการหรือกลุ่มใด ๆ อย่างกว้างขวางทั้งภาคเอกชน ประชาชน หรือผู้มีส่วนได้เสียตามภารกิจนั้น ๆ ทั้งนี้จะเป็นการเข้ามาทั้งทางตรงและทางอ้อมก็ได้โดยปราศจากการปิดกั้น

5.4 องค์กรต้องฟังความคิดเห็น ข้อเสนอ ข้อมูล หรือแนวทางการตัดสินใจของประชาชนหรือแนวปฏิบัติให้มากที่สุด ทั้งนี้ต้องจัดกระทำโดยปราศจากอคติ หรือบนเงื่อนไขแห่งความขัดแย้ง อันรับไม่ได้อย่างสิ้นเชิงพร้อมเปิดโอกาสให้ประชาชน หรือผู้มีส่วนได้เสียสามารถชี้แจงหรือประกอบเหตุผลต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวางในเวทีที่สามารถกำหนดได้

5.5 องค์กรต้องรวบรวมผลแห่งการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ พร้อมบทสรุป ทั้งความสำเร็จ และความขัดแย้ง เพื่อประชาสัมพันธ์ต่อสาธารณะอย่างสม่ำเสมอ ถึงแม้ว่าความเห็นเหล่านั้น อาจจะนำไปสู่การตัดสินใจหรือไม่ตัดสินใจของผู้บริหารขององค์กรหรือของรัฐก็ตาม ทั้งนี้ เพื่อก่อให้เกิดแรงจูงใจต่อประชาชน หรือผู้มีส่วนได้เสียให้มองเห็นความจริงใจและเป็นช่องทางต่อการนำเสนอ หรือติดตามผลในลำดับต่าง ๆ การบริหารแบบมีส่วนร่วมภาคประชาชนเป็นความยุ่งยาก และมีความซับซ้อนอย่างมากสำหรับผู้บริหารขององค์กรเชิงปฏิบัติ ความสำเร็จในกิจกรรมหรือภารกิจใดที่สามารถน้อมนำความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของประชาชนมาจัดการได้ถือว่าเป็นความสำเร็จสุด ยอดการดำเนินงาน เพื่อการบริหารดังกล่าวจึงต้องร่วมมือกันทุกฝ่ายทั้งภายในองค์กรต่างองค์กร และประชาชนรวมถึงผู้เกี่ยวข้อง หรือมิได้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ที่มีความคิดเห็นกระบวนการวิเคราะห์ และพิจารณา ตัดสินใจเพื่อการใด ๆ ที่สามารถขจัดความขัดแย้งและปัญหา หรืออุปสรรคต่าง ๆ ได้

วันชัย วัฒนศัพท์ (2546, น. 7 - 8) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนจะเกิดประโยชน์ อย่างมากมายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

1. เพิ่มคุณค่าของการตัดสินใจ กระบวนการปรึกษาหารือกับสาธารณชนช่วยให้เกิดความกระจ่างในวัตถุประสงค์และความต้องการของโครงการหรือนโยบายนั้น ๆ ได้อยู่เสมอ สาธารณชนสามารถที่จะผลักดันให้เกิดการทบทวนข้อสันนิษฐานที่ปิดบังอยู่ ซึ่งอาจจะปิดบังไม่ให้เห็นทางออกที่มีประสิทธิภาพที่สุด บ่อยครั้งที่กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดการพิจารณาถึงทางเลือกใหม่แทนวิธีการที่เคยใช้กันมาในอดีตสาธารณชน มักจะมีข้อมูลที่สำคัญซึ่งจะทำให้เกิดความแตกต่าง ในการที่จะนำไปสู่การตัดสินใจก่อให้เกิดความแตกต่างระหว่างโครงการที่ประสบความสำเร็จ และไม่ประสบความสำเร็จ

2. การลดค่าใช้จ่าย และการสูญเสียเวลา เน้นอนกระบวนการ หรือโครงการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเต็มรูปแบบ มักจะสิ้นเปลืองและเสียเวลาแต่ในทางปฏิบัติแล้วการมีส่วนร่วมของประชาชนตั้งแต่ต้น สามารถที่จะลดความล่าช้า และลดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งของประชาชนได้ การตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งอาจจะดูว่าสิ้นเปลือง และเสียเวลากว่าที่จะตัดสินใจได้แต่เมื่อตัดสินใจแล้ว และเมื่อนำมาสู่การปฏิบัติอาจจะเป็นวิธีการที่ประหยัดกว่าด้วยซ้ำ การตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งที่ทำไปอย่างรวดเร็วและดูเหมือนจะไม่สิ้นเปลือง อาจจะเสียค่าใช้จ่ายมากกว่า ถ้าการตัดสินใจนั้น ไม่ได้ทำให้เกิดข้อตกลงระหว่างกลุ่ม แต่กลับนำไปสู่ความขัดแย้งของประชาชนอย่างต่อเนื่องมากขึ้น การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถเกิดผลในการยอมรับต่อการตัดสินใจ โดยกลุ่ม ซึ่งมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการตัดสินใจนั้น ๆ ในการนี้จะช่วยลดความขัดแย้งระหว่างการนำไปปฏิบัติทำให้เกิดการประหยัดค่าใช้จ่าย ซึ่งโดยทั่วไปอาจจะแพงกว่าค่าใช้จ่ายในการทำโครงการมีส่วนร่วมของประชาชน

3. การสร้างฉันทามติ โครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถที่จะสร้างความมั่นคง ยืนยาว และเกิดการยอมรับระหว่างกลุ่ม ซึ่งก่อนหน้านี้อาจจะมีความคิดเห็นขัดแย้งกันคนละทาง การมีส่วนร่วมนี้ยังก่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างคู่อริ ลดความขัดแย้งทางการเมือง และสร้างให้เกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐ

4. การเพิ่มความง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทำคนเรามีความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของการตัดสินใจนั้น และครั้งหนึ่งเมื่อได้ร่วมตัดสินใจแล้วเขาก็ย่อมต้องการที่จะเห็นสิ่งนั้นนำไปปฏิบัติได้ ไม่เพียงแต่จะมีการสนับสนุนทางการเมืองต่อการนำไปปฏิบัติแต่กลุ่มและปัจเจกชนอาจจะรู้สึกกระตือรือร้นในการที่จะช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติจริง

5. การหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าใน “กรณีที่น่ากลัวที่สุด” ครั้งหนึ่งความขัดแย้งได้นำไปสู่ความขมขื่นและการเป็นปฏิปักษ์มันจะยากยิ่งขึ้นในการที่แก้ปัญหาในประเด็นนั้น กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดโอกาสที่คู่อริจะแสดงความต้องการของกลุ่มเขาและความห่วงกังวลที่ปราศจากความรู้สึกที่เป็นปฏิปักษ์ การมีส่วนร่วมของประชาชนตั้งแต่ต้นสามารถลดการเผชิญหน้ากันอย่างรุนแรงที่จะเป็นไปได้ อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่ใช่ยาวิเศษ มันไม่อาจจะลดหรือกำจัดความขัดแย้งในทุก ๆ กรณีได้

6. การดำรงไว้ซึ่งความน่าเชื่อถือ และความชอบธรรม วิธีทางที่จะนำไปสู่ความชอบธรรม และการดำรงอยู่ของความชอบธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อการตัดสินใจนั้นก่อให้เกิดความขัดแย้ง ก็คือ จะต้องใช้กระบวนการของการตัดสินใจซึ่งโปร่งใสและน่าเชื่อถือต่อสาธารณชน และให้สาธารณชนมีส่วนร่วม โครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนยังก่อให้เกิดความเข้าใจถึงเหตุผลที่นำไปสู่การตัดสินใจนั้น ๆ

7. การคาดคะเนความห่วงกังวลของประชาชน และค่านิยมของสาธารณชนในขณะที่เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นทำงานกับสาธารณชนในโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนเขาจะค่อย ๆ เพิ่มความรู้สึกที่ไวต่อความห่วงกังวลของสาธารณชนและต่อที่ว่าสาธารณชนมองการปฏิบัติงานขององค์กรส่วนท้องถิ่นอย่างไร บ่อยครั้งที่ทัศนคติเหล่านี้ได้นำมาพูดกันภายในเพื่อที่ว่าเจ้าหน้าที่จะเกิดความตระหนักถึงการตอบสนองของสาธารณชนที่เป็นไปได้ต่อกระบวนการ และการตัดสินใจต่าง ๆ ถึงแม้ว่าประเด็นนี้อาจจะไม่ใหญ่โตมากนักที่จะต้องทำโครงการ การมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเป็นทางการ

8. การพัฒนาความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ของสาธารณชนประโยชน์อันสำคัญอย่างยิ่งของการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การให้การศึกษาต่อสาธารณชนที่ดีขึ้นกว่าผู้มีส่วนร่วมไม่เพียงแต่จะเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาแต่เขายังได้เรียนรู้ด้วยว่ากระบวนการตัดสินใจโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของเขา ควรจะเป็นอย่างไร และทำไมจึงต้องตัดสินใจดังกล่าวการมีส่วนร่วมของประชาชนยังเป็นเวทีการฝึกที่มีประสิทธิภาพของผู้นำท้องถิ่นในอนาคตอีกด้วย

สรุป การมีส่วนร่วมของประชาชนกับการบริหารระบบราชการมุ่งประสงค์ให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทั้งทางตรงและทางอ้อมในการดำเนินงานทางการบริหาร หรือการดำเนินกิจการของรัฐ เพื่อสนองต่อความต้องการของตนเอง (ประชาชน) การมีส่วนร่วมทางตรงจะเห็นได้จากกรณีที่ประชาชนสามารถตัดสินใจทางเลือกเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ หรือเข้าร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของรัฐในแต่ละสาขา หรือการลงประชามติในเรื่องต่าง ๆ หรือการเข้าร่วมเป็นกรรมการในการดำเนินงาน อาทิ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจรับการจ้าง หรือการกำหนดราคาการจ้างต่าง ๆ และมุ่งให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม มีการเปิดเผยข้อมูล และโปร่งใสในการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงานมีการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับภารกิจของหน่วยงานอย่างสม่ำเสมอ มีระบบการจัดการข้อมูลข่าวสารที่ได้จากประชาชน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องและเปิดโอกาสให้ภาคประชาสังคมได้เข้าร่วมในการกำหนดทิศทางแห่งนโยบายและกิจกรรมสาธารณะ

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

2.2.1 ความหมายของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวได้มีผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการต่าง ๆ ได้ให้ความหมายไว้หลากหลาย ดังนี้

วรรณภา วงษ์วานิช (2546, น.7) กล่าวว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจหรือเพื่อความสนุก นอกจากนี้แล้วยังเป็นการเคลื่อนย้ายของประชากรจากแหล่งหนึ่งไปสู่อีกแหล่งหนึ่งไม่ว่าจะเป็นการเดินทางภายในประเทศและการเดินทางระหว่างประเทศการท่องเที่ยวเป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์ต่อกันมีกิจกรรมร่วมกัน มีความสัมพันธ์อันดีต่อกันได้รับรู้ สนุกสนานเพลิดเพลินร่วมกัน

ประภาศรี เทือกขุนทด (2551, น.7) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมนันทนาการรูปแบบหนึ่งที่เกิดระหว่างเวลาว่างซึ่งมีการเดินทางเข้ามาเกี่ยวข้องโดยเป็นการเดินทางท่องเที่ยวจากสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่เพื่อแลกเปลี่ยนบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม โดยมักมีแรงกระตุ้นจากความต้องการในด้านกายภาพวัฒนธรรม การปฏิสัมพันธ์และด้านสถานการณ์ท่องเที่ยวทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับธุรกิจและการบริการต่าง ๆ

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2552) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยว (Tourism) เป็นคำที่มีความหมายกว้างขวางเฉพาะเพียงการเดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ หรือเพื่อความสนุกสนานบันเทิงดังที่ส่วนมากเข้าใจกัน การเดินทางเพื่อการประชุมสัมมนา เพื่อศึกษาความรู้ เพื่อการศึกษาเพื่อการติดต่อธุรกิจ ตลอดจนการเยี่ยมเยียนญาติพี่น้องก็นับว่าเป็นการท่องเที่ยวทั้งสิ้น ฉะนั้นปรากฏการณ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในปัจจุบันจึงเป็นภาพใหญ่ที่มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นตามลำดับ จนกระทั่งมีผู้กล่าวว่าธุรกิจทางการท่องเที่ยวในทุกวันนี้เป็นธุรกิจที่ใหญ่ที่สุดในโลก

เบญจพร แพงหลวง (2554, น.11) การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางจากที่หนึ่งไปยังสถานที่หนึ่ง หรือเป็นการเดินทางมากกว่า 80 กิโลเมตรจากบ้าน รวมถึงการเดินทางทั้งในประเทศและการเดินทางนอกประเทศ หรือเป็นนันทนาการโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความสนุกสนาน บันเทิง เจริญรมย์เปลี่ยนแปลงบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมสร้างความสัมพันธ์ต่อกัน โดยมีแรงกระตุ้นจากความต้องการในด้านกายภาพ ด้านวัฒนธรรม ด้านปฏิสัมพันธ์ ซึ่งผู้เดินทางต้องเป็นไปตามความสมัครใจและการเดินทางมิใช่เป็นการประกอบอาชีพนั่นเอง

อารยา อินทชสาร (2554, น.12) การท่องเที่ยว เป็นกิจกรรมรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของคนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันในอดีตมนุษย์ก็เดินทางโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการแสวงหาที่อยู่อาศัยใหม่ เพื่อติดต่อค้าขาย เพื่อเผยแพร่ศาสนาและเพื่อเชื่อมสัมพันธ์ไมตรีระหว่างประเทศ ปัจจุบันการเดินทางเกิดขึ้นในหลายวัตถุประสงค์หากเป็นการเดินทางท่องเที่ยวผู้เดินทางต้องการที่จะไปเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อความเพลิดเพลินใจและเป็นการผ่อนคลายความเครียด

วิคิเนีย มายอร์ (2555, น. 14) กล่าวว่า “การท่องเที่ยว” เป็นการเดินทางโดยมีกิจกรรมต่าง ๆ ประกอบไปด้วย เช่น การเดินทางไปทานอาหาร การเดินทางไปพักผ่อน การเดินทางไปศึกษา การเดินทางไปประชุม การเดินทางไปเยี่ยมญาติมิตร การเดินทางไปเพื่อธุรกิจ การเดินทางไปซื้อสินค้า

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางไปยังสถานที่ใดที่หนึ่งด้วยความเต็มใจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสุขให้กับตนเอง พักผ่อนหย่อนใจ มีกิจกรรมนันทนาการ หรือสร้างความสัมพันธ์อันดีแก่หมู่คณะที่เดินทางไปด้วยกัน

2.2.2 ประเภทของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2553) กล่าวว่า การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยแบ่งตามความสำคัญและสภาพแวดล้อมได้ 12 ประเภท ดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco - Tourism) หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะทางธรรมชาติที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น โดยอาจมีเรื่องราวทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศที่เกี่ยวข้อง โดยการจัดการการท่องเที่ยวในแหล่งนั้นจะต้องมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศนั้น มีการจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

2. แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปะวิทยาการ (Arts and Sciences Educational Attraction Standard) หมายถึง แหล่งท่องเที่ยว หรือกิจกรรมที่สามารถตอบสนองความสนใจพิเศษของนักท่องเที่ยวซึ่งมีรูปแบบของการท่องเที่ยวที่ชัดเจนเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวแบบใหม่ที่เกิดขึ้น แหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้สามารถเพิ่มเติมได้อีกมากมายตามความนิยมของคนในแต่ละยุคสมัย เมื่อมีการระบุชัดว่ากิจกรรมนั้น ๆ สามารถให้ความรู้และดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ปัจจุบันมีปรากฏอยู่หลาย ๆ แห่ง ตัวอย่าง

เช่น พิพิธภัณฑ์เฉพาะทางแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาทางวิทยาศาสตร์ อุทยานกรรม และเทคโนโลยี และ MICE (Meeting and Incentives and Conventions and Exhibitions)

3. แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ (Historical Attraction) หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญและคุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา รวมถึงสถานที่ หรืออาคาร สิ่งก่อสร้างที่มีอายุเก่าแก่หรือเคยมีเหตุการณ์ สำคัญเกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ เช่น โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ ชุมชนโบราณ กำแพงเมือง คูเมือง พิพิธภัณฑ์ วัด ศาสนสถาน และสิ่งก่อสร้าง ที่มีคุณค่าทางศิลปะ และสถาปัตยกรรม

4. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Natural Attraction) หมายถึง สถานที่ที่เปิดใช้เพื่อการท่องเที่ยว โดยมีทรัพยากรธรรมชาติเป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเยือน ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้ อาจจะเป็นความงามตามสภาพธรรมชาติ ความแปลกตาของสภาพธรรมชาติ สัตว์ที่สำคัญทางธรณีวิทยาและภูมิศาสตร์อันเป็นเอกลักษณ์หรือเป็นสัญลักษณ์ของท้องถิ่นนั้น ๆ สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีลักษณะพิเศษหรือสภาพแวดล้อมที่มีคุณค่าทางวิชาการก็ได้

5. แหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ (Recreational Attraction) หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อการพักผ่อนและเสริมสร้างสุขภาพให้มีความสุข สนุกสนาน รื่นรมย์ บันเทิง และการศึกษาหาความรู้ แม้ไม่มีความสำคัญในแง่ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศาสนาศิลปวัฒนธรรม แต่มีลักษณะเป็นแหล่งท่องเที่ยวร่วมสมัย ตัวอย่างเช่น ย่านบันเทิงหรือสถานบันเทิง สวนสัตว์ สวนสนุก และสวนสาธารณะลักษณะพิเศษ สวนสาธารณะและสนามกีฬา

6. แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Cultural Attraction) หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางศิลปะและขนบธรรมเนียมประเพณีที่บรรพบุรุษได้สร้างสมและถ่ายทอดเป็นมรดกสืบทอดกันมาแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้ ประกอบด้วย งานประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คน การแสดงศิลปวัฒนธรรม สินค้าพื้นเมือง การแต่งกาย ภาษา ชนเผ่า เป็นต้น ตัวอย่างของแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศไทยในประเภทนี้ ได้แก่ ตลาดน้ำดำเนินสะดวก งานแสดงของช้างจังหวัดสุรินทร์ งานร่มบ่อสร้าง ประเพณีลอยกระทง ประเพณีสงกรานต์ เป็นต้น

7. แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติในการจัดทำเกณฑ์มาตรฐานสำหรับแหล่งท่องเที่ยว น้ำพุร้อนธรรมชาติ มีจุดประสงค์เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติอย่างชัดเจนโดยเน้นในด้านการกำหนดมาตรฐานที่จำเป็นสำหรับการบริการต่าง ๆ เนื่องจากการท่องเที่ยวประเภทนี้จะต้องคำนึงถึงด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวเป็นสำคัญ และต้องไม่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากน้ำพุร้อนจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติประเภทหนึ่ง ซึ่งหากไม่มีการกำหนดมาตรฐานที่ชัดเจน การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวใด ๆ อาจส่งผลกระทบต่อแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติได้ นอกจากนี้การจัดทำเกณฑ์มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติยังมีเป้าหมาย เพื่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลแหล่งท่องเที่ยว

ได้นำไปใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวของตนและยังสามารถใช้เป็นข้อมูลที่สำคัญเพื่อประกอบการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว รวมทั้งเป็นการเพิ่มมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติของประเทศไทยให้เป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น

8. แหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาด (Beach Attraction) หมายถึง สถานที่ที่เปิดใช้เพื่อการท่องเที่ยว โดยมีชายหาดเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเยือนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความเพลิดเพลินและนันทนาการในรูปแบบที่ใกล้ชิดกับธรรมชาติและอาจเสริมกิจกรรมเพื่อการศึกษาหาความรู้เข้าไปด้วย ซึ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นบริเวณชายหาด ได้แก่ การเล่นน้ำ การอาบแดด กีฬาทางน้ำ การนั่งพักผ่อน รับประทานอาหาร เป็นต้น

9. แหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก สถานที่ที่เปิดใช้เพื่อการท่องเที่ยวโดยมีน้ำตกเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเยือน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความเพลิดเพลินและนันทนาการในรูปแบบที่ใกล้ชิดกับธรรมชาติและอาจเสริมกิจกรรมเพื่อการศึกษาหาความรู้เข้าไปด้วย ซึ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในแหล่งน้ำตก ได้แก่ การว่ายน้ำ การนั่งพักผ่อน รับประทานอาหาร การเดินสำรวจน้ำตก การล่องแก่งการดูนก และการตกปลา เป็นต้น

10. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทถ้ำ หมายถึง สถานที่ที่เปิดใช้เพื่อการท่องเที่ยว โดยมีถ้ำเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวที่มาเยือน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความเพลิดเพลินและนันทนาการในรูปแบบที่ใกล้ชิดกับธรรมชาติและอาจเสริมกิจกรรมเพื่อการศึกษาหาความรู้เข้าไปด้วย ซึ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวประเภทถ้ำ ได้แก่ การเข้าชมบรรยากาศและหินงอกหินย้อยภายในถ้ำ การศึกษาด้านโบราณคดีของมนุษย์ยุคต่าง ๆ ที่เคยอาศัยในถ้ำ การนมัสการพระพุทธรูป การให้อาหารสัตว์ การปิกนิก และรับประทานอาหาร เป็นต้น

11. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภท แก่ง หมายถึง สถานที่ที่เปิดใช้เพื่อการท่องเที่ยว โดยมีแก่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเยือนและมีวัตถุประสงค์เพื่อความเพลิดเพลินและนันทนาการในรูปแบบที่ใกล้ชิดกับธรรมชาติ โดยมีกิจกรรมการท่องเที่ยวหลัก ได้แก่ การล่องแก่ง การพายเรือ การพักผ่อนและการเดินป่า ซึ่งอาจเสริมกิจกรรมเพื่อการศึกษาธรรมชาติเข้าไปด้วย ได้แก่ การดูนก การสำรวจธรรมชาติ การศึกษาพันธุ์พืชต่าง ๆ เป็นต้น

อารยา อินคชสาร (2554, น. 16) ได้ให้ความหมายของประเภทของการท่องเที่ยว หมายถึง ประสบการณ์ในการท่องเที่ยวและสามารถแบ่งประเภทแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 7 ประเภท ได้แก่

1. การท่องเที่ยวเพื่อสันทนาการ (Recreational Tourism) เป็นการเข้าร่วมในการแข่งขัน กีฬา เล่นกีฬา แช่น้ำพุแร่รักษาโรคการอาบแดดและการสมาคมกันในสิ่งแวดล้อมที่ผ่อนคลายจิตใจ สถานที่ดังกล่าว เช่น ชายทะเล สนามกอล์ฟ สนามเทนนิส ฯลฯ

2. การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล (Intensive Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นเพื่อเป็นรางวัลแก่พนักงาน เป็นสวัสดิการของหน่วยงานและบริษัทห้างร้านต่าง ๆ เพื่อดูงานการสันตนาการ โดยหน่วยงานเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด

3. การท่องเที่ยวเพื่อชมประวัติศาสตร์ เป็นการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานและโบสถ์เก่า ๆ ที่เน้นความรุ่งเรืองในอดีตอาจเป็นการเยือนอนุสาวรีย์ โบสถ์ วิหาร วังต่าง ๆ ชมการแสดงแสงสีเสียงเหตุการณ์เด่น ๆ ในอดีตกาล

4. การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ (Business Tourism) มีลักษณะเด่น คือ การประชุมหรือพบปะกัน หรือการสัมมนา ซึ่งมักจะรวมการท่องเที่ยวประเภทอื่น ๆ ด้วย

5. การท่องเที่ยวเพื่อชมวัฒนธรรม (Cultural Tourism) เป็นการเดินทางเพื่อสัมผัสและในบางครั้งเข้าร่วมวิถีชีวิตเก่า ๆ ที่หาได้ยากท้องถิ่นเก่า ๆ ที่มีความน่าสนใจเป็นที่ดึงดูดความสนใจ เช่น เครื่องแต่งกายตามประเพณี การเร่ร่อนบ้าน การแสดงศิลปะและหัตถกรรมโบราณ ฯลฯ

6. การท่องเที่ยวเพื่อชาติพันธุ์ (Ethnic Tourism) เป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ที่จะสังเกตเห็นการแสดงออกทางวัฒนธรรม และแบบแผนการใช้ชีวิตของประชากรต่างเผ่าพันธุ์ ซึ่งรวมทั้งการไปเยือนบ้านเกิดเมืองนอน การเข้าร่วมพิธีกรรมรำฟ้อนและเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาต่าง ๆ

7. การท่องเที่ยวเพื่อสิ่งแวดล้อม (Environmental Tourism) คล้ายคลึงกับการท่องเที่ยวเพื่อชาติพันธุ์ แต่เน้นสิ่งดึงดูดใจที่เป็นสิ่งธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากกว่าที่เน้นชาติพันธุ์มนุษย์ การกลับคืนสู่ธรรมชาติ และการชื่นชมต่อความสัมพันธ์ของผู้คนกับพื้นพิภพ ซึ่งรวมทั้งการถ่ายภาพ การเดินทางไกล การปีนเขา การล่องเรือเล็กและการตั้งแคมป์

สรุปได้ว่า การแบ่งประเภทของการท่องเที่ยวโดยทั่ว ๆ ไปจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ซึ่งลักษณะและกระแสนิยมของการท่องเที่ยวจะสร้างรูปแบบของการท่องเที่ยวออกมาอย่างต่อเนื่อง และการแบ่งประเภทของการท่องเที่ยวจะมีการแบ่งตามลักษณะของวัตถุประสงค์ในการเดินทางได้อีกด้วย

2.2.3 องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

อารยา อินทชสาร (2554, น. 18) กล่าวว่า องค์ประกอบของการท่องเที่ยวนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศต่าง ๆ เพราะองค์ประกอบนอกจากจะช่วยกระตุ้นให้เกิดอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแล้วยังเป็นผลดีแก่นักท่องเที่ยวโดยทั่วไปด้วยกิจกรรมทางการท่องเที่ยวจำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่างด้วยกัน คือ

1. นักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของธุรกิจการท่องเที่ยว ซึ่งจะต้องประกอบด้วยสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1.1 การศึกษารายได้เชื้อชาติ หรือสัญชาติ

1.2 การกระจายของนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาเป็นนักท่องเที่ยวจากประเทศใดบ้าง มีจำนวนมากน้อยเพียงใด ตัวอย่างเช่น ประเทศไทยมีนักท่องเที่ยวจากทวีปต่าง ๆ เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวภายในประเทศมาก เช่น ยุโรป อเมริกา เอเชีย แอฟริกา และโอเชียเนีย

1.3 กิจกรรมต่าง ๆ ของนักท่องเที่ยว เช่น เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเพื่อการประชุม การพักผ่อนหย่อนใจการแข่งขันกีฬา การเจรจาธุรกิจ หรือเยี่ยมญาติ สำหรับประเทศไทยผู้ที่เดินทางเข้าประเทศมีจุดมุ่งหมายหลายอย่าง เช่น ท่องเที่ยว ธุรกิจ ประชุม ปฏิบัติราชการ และอื่น ๆ

2. สินค้าท่องเที่ยวหรือสถานที่ท่องเที่ยว

สินค้าท่องเที่ยวเป็นสินค้าที่มีลักษณะพิเศษกล่าวคือเป็นสินค้าที่รวบรวมเอาสินค้าและบริการหลายประเภททั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมไว้ด้วยกัน เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี อุตสาหกรรม สาธารณูปโภคต่าง ๆ สินค้าเหล่านี้มีคุณสมบัติที่แตกต่างกัน ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาในการจัดการต่างกัน

3. การคมนาคมขนส่ง

การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวหรือสถานที่ท่องเที่ยว นับเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจและธุรกิจการท่องเที่ยวสามารถดำเนินต่อไปได้ ซึ่งในเรื่องการคมนาคมจะต้องพิจารณาถึงสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

3.1 รูปแบบของการคมนาคมขนส่ง การคมนาคมขนส่งแต่ละรูปแบบจะแตกต่างกันไปตามลักษณะของการประกอบการ และตามความต้องการของนักท่องเที่ยว

3.2 การคมนาคมขนส่งสู่แหล่งท่องเที่ยว สภาพการเดินทางสะดวก ปลอดภัย รวดเร็ว และมีมาตรฐานดีมีอย่างน้อยแค่ไหน

3.3 การคมนาคมขนส่งภายในแหล่งท่องเที่ยว หมายถึงรูปแบบและมาตรฐานของการคมนาคมขนส่งภายในแหล่งท่องเที่ยว เช่น รถนำเที่ยวมีจำนวนเพียงพอหรือไม่ คุณภาพและมาตรฐานของยานพาหนะตลอดจนความสะดวกและความปลอดภัย

3.4 แบบแผนการเดินทางของนักท่องเที่ยว พิจารณาว่าเป็นแบบใด เช่น แบบเป็นหมู่คณะกลุ่มเล็กหรือกลุ่มใหญ่ ยานพาหนะที่ใช้เป็นของส่วนตัวหรือของสาธารณะ

3.5 บริเวณหรือสถานที่ให้บริการแก่ผู้โดยสาร หรืออุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น สถานีขนส่ง หรือบริการต้นทาง ระหว่างทาง ปลายทาง

3.6 รูปแบบหรือปัญหาการจราจร ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนคือกรุงเทพฯ เป็นปัญหาทั้งต่อชาวกรุงเทพฯ และต่อนักท่องเที่ยว ซึ่งประเทศคู่แข่งทางการท่องเที่ยวของไทยมักจะใช้ปัญหาการจราจรในกรุงเทพฯ เป็นเครื่องชี้ถึงข้อเสียทางการท่องเที่ยวของไทย

4. ข้อมูลข่าวสารและการบริการ

ข้อมูลข่าวสารเป็นเอกสารเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยวเพื่อชักจูงให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในประเทศมากยิ่งขึ้น เช่น หนังสือแนะนำเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว แผนที่ และเอกสารแนะนำต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น

4.1 การโฆษณาประชาสัมพันธ์เพื่อชักจูงให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยว เช่น รายการเทศกาลท่องเที่ยวของจังหวัดต่าง ๆ หรือฤดูกาลของการท่องเที่ยวแต่ละภาค เช่น เทศกาลสงกรานต์ ลอยกระทง แข่งเรือ เป็นต้น

4.2 การส่งเสริมและให้ความรู้ใหม่ๆ โดยเผยแพร่เอกสารการนำเที่ยวแก่ชุมชน

4.3 อบรมการนำเที่ยวหรือมัคคุเทศก์เป็นการให้ความรู้แก่บุคคลที่สนใจในอาชีพการจ้ดนำเที่ยวและเพื่อให้ความรู้ที่ถูกต้องแก่นักท่องเที่ยว

4.4 รายละเอียดเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง จัดพิมพ์เป็นเอกสารแก่นักท่องเที่ยว

4.5 จัดทำแผนที่เส้นทางและแผนที่ท่องเที่ยวของสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่ง จัดพิมพ์เป็นเอกสารเผยแพร่เพื่อใช้เป็นคู่มือประกอบการเดินทางท่องเที่ยว

5. ที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว

ที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ โรงแรม เกสต์เฮาส์ รีสอร์ท ที่พักแรมกลางแจ้ง บังกะโล สถานที่พัก จะต้องสะอาด สะดวกสบาย ปลอดภัย ราคาเหมาะสมกับที่พักแต่ละประเภท การจัดระดับของโรงแรมซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วโลกจะถูกจัดระดับโดยใช้สัญลักษณ์เป็นรูปดาว คือ ถ้าเป็นโรงแรมที่ระดับหรัมีบริการยอดเยี่ยมจะให้สัญลักษณ์ 4 - 5 ดาว

6. อาหารและเครื่องดื่ม

ต้องคำนึงถึงในด้านคุณภาพ สะอาดถูกหลักอนามัย มีคุณค่าทางอาหารมีประโยชน์ แก่ร่างกาย และราคาไม่แพง ควรจะประกอบด้วยร้านอาหารประเภทต่าง ๆ เช่น ร้านอาหารประจำชาติต่าง ๆ ร้านอาหารพื้นเมือง ร้านอาหารทั่ว ๆ ไป ศูนย์อาหาร ร้านอาหารบริการเร่งด่วน ร้านขนม กาแฟ และเครื่องดื่มตลอดจนร้านอาหารเคลื่อนที่ประเภทหาบเร่ รถเข็น เป็นต้น

7. ความปลอดภัยและสิ่งอำนวยความสะดวก

ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่ธุรกิจการท่องเที่ยวจะต้องคำนึงถึงมากที่สุด อาจจะทำกรทำได้หลายอย่าง เช่น

7.1 การแนะนำเจ้าของท้องถิ่นให้ช่วยเหลือนักท่องเที่ยวเมื่อได้รับความเดือนร้อน

7.2 การแนะนำนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับเรื่องการป้องกันและระมัดระวังตน เพื่อมิให้ได้รับอันตรายในด้านต่าง ๆ

7.3 กำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว

2.2.4 ความสำคัญของการท่องเที่ยว

ปวีณา โทณแก้ว (2542, น. 1) กล่าวถึง ความสำคัญของการท่องเที่ยวว่าการท่องเที่ยวจัดเป็นกิจกรรมนันทนาการประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อมนุษย์ ซึ่งอาจจำแนกออกได้เป็น 3 ด้าน คือ

1. ความสำคัญต่อบุคคล การท่องเที่ยวเป็นสื่อสร้างสรรค์ความสำราญ เพลิดเพลินใจ แก่มนุษย์อันเป็นการช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นการเปิดโลกทัศน์ให้มีทัศนคติกว้างไกลสามารถรับและเข้าใจสถานการณ์ที่เป็นจริงเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต ตลอดจนสถาปนาความเข้าใจอันดีระหว่างมนุษยชาติ เนื่องจากการท่องเที่ยวนำมาซึ่งโอกาสแห่งการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของชนในชาติและนานาชาติ

2. ความสำคัญต่อสังคม การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการสืบทอดทางวัฒนธรรม ตลอดจนการรักษาเอกลักษณ์ของชาติ นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและนำความเจริญไปสู่ท้องถิ่นช่วยพัฒนาระบบคมนาคมขนส่ง สาธารณูปโภค มาตรฐานการครองชีพ ตลอดจน คุณภาพชีวิตที่ดี

3. ความสำคัญต่อเศรษฐกิจการท่องเที่ยวเป็นแหล่งรายได้สำคัญในรูปเงินตราต่างประเทศช่วยสร้างเสถียรภาพให้กับดุลการชำระเงินของประเทศ กระตุ้นการสร้างงานและรายได้แก่ธุรกิจที่เกี่ยวข้องทั้งโดยตรงและโดยอ้อมก่อให้เกิดการหมุนเวียนของเงินตราและกระจายรายได้แก่ท้องถิ่น รวมทั้งกระตุ้นการผลิตและธุรกิจบริการต่าง ๆ

ฉันทิช วรรณถนอม (2552) กล่าวถึง ความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต่อเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีดังต่อไปนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ทำให้ความสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอย่างมากเนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม บทบาทที่เด่นชัดบทบาทหนึ่งในช่วงหลายปีที่ผ่านมาของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ก็คือ บทบาทด้านเศรษฐกิจซึ่งอาจกล่าวได้ว่าอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้ที่สำคัญให้ประเทศเป็นลำดับต้น โดยเฉพาะการนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาใช้จ่ายในระบบเศรษฐกิจของประเทศ

2. ด้านสังคมและวัฒนธรรม ผลของการท่องเที่ยวอาจไม่ได้ส่งผลต่อการทำให้วัฒนธรรมของท้องถิ่นต้องเปลี่ยนแปลงอย่างทันทีทันใดแต่อาจค่อย ๆ ซึมซับอย่างช้า ๆ ธุรกิจหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวภาคต่าง ๆ ที่มีความล่อแหลมต่อความรับผิดชอบในวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้น ๆ จึงควรตระหนัก หมั่นสังเกตติดตามพัฒนานำวัฒนธรรมในสิ่งที่ดีและวัฒนธรรมภายนอกที่แตกต่างจากของตนมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแต่ต้องไม่ลืมนคุณค่าวัฒนธรรมเดิมของตนด้วย

3. ด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ เมื่อมีการท่องเที่ยวเกิดขึ้น ย่อมทำให้ชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวขึ้น ๆ เห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมที่เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นเหตุให้มีการมีการช่วยกันรักษาสภาพภูมิทัศน์ของสิ่งแวดล้อมในชุมชน เพื่อสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามามากขึ้นและสามารถอาศัยรายได้จากการท่องเที่ยวมาสนับสนุนในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวขึ้น ๆ อันเป็นการนำทรัพยากรการท่องเที่ยวมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า

2.2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-based Tourism : CBT) เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีลักษณะเฉพาะตัวแตกต่างอย่างสิ้นเชิงจากการท่องเที่ยวโดยทั่วไป ซึ่งผู้ที่จะนำแนวคิดนี้ไปปฏิบัติควรต้องทำความเข้าใจถึงเบื้องหลังความหมาย ความคิดหลักการ และองค์ประกอบที่สำคัญของการท่องเที่ยวโดยชุมชน

2.2.5.1 ความหมายของการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การนำเสนอการท่องเที่ยวอันเป็นทางเลือกใหม่ที่มีชื่อเรียกอย่างหลากหลายเช่น Green Tourism, Bio Tourism, Sustainable Tourism, Conservation Tourism, Responsible Tourism และการจัดการท่องเที่ยวที่นิยมและแพร่หลายที่สุดในเวลานี้และมีนัยยะเชิงความหมายที่เข้าใกล้กับการท่องเที่ยวโดยชุมชนมากที่สุด คือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) และบางครั้งอาจเรียกว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน (Community - Based Ecotourism)

พจนานุกรม (2546, น. 14, ก) ได้กล่าวถึง การท่องเที่ยวชุมชนว่า หมายถึง การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมสังคมและวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชนจัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชนและชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของมีสิทธิในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน นอกจากนี้ โครงการประสานงานวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน

พจนานุกรม (2546, น. 14, ข) ได้กล่าวถึง การท่องเที่ยวโดยชุมชนว่า ในปัจจุบันคำว่า “Ecotourism” ได้รับความนิยมมากในระดับสากล ในขณะที่การมีส่วนร่วมของชุมชนก็ได้รับการยอมรับมากขึ้นด้วยเช่นกัน ในปี 2545 องค์การสหประชาชาติประกาศให้เป็นปี สากลว่าด้วยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (International Year of Ecotourism : IYE) จึงเกิดคำว่า Community Based Ecotourism : CBET

สินธุ์ สโรบล (2546, น. 60, ก) ได้กล่าวถึง การท่องเที่ยวชุมชนว่า หมายถึง การท่องเที่ยวที่ชุมชนเป็นผู้ดำเนินการ ตั้งอยู่บนฐานคิดที่ว่า ชาวบ้านทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากรและเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการท่องเที่ยว นำเอาทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีอยู่ในท้องถิ่นทั้งด้านธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี รวมทั้งวิถีชีวิตความเป็นอยู่และวิถีการผลิตของชุมชนมาใช้เป็นปัจจัยหรือต้นทุนสำคัญในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น

ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งมีการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืนไปถึงคนรุ่นลูกหลาน

สินธุ์ สโรบล (2546, น. 60, ข) ได้กล่าวถึง การท่องเที่ยวชุมชน เป็นการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นคนกำหนดทิศทางการท่องเที่ยว หมายถึง จัดการโดยชุมชนตอบสนองความต้องการของชุมชน โดยคำนึงถึงความยั่งยืนในเรื่องสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมไม่ใช่เป็นเพียงองค์ประกอบหนึ่งของการท่องเที่ยวเท่านั้น

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชน หมายถึง การท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เน้นถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม ดำเนินการโดยชุมชนชุมชนเป็นเจ้าของทรัพยากรและเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการท่องเที่ยว รวมถึงมีลักษณะเหมือนกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เน้นในเรื่องของสิ่งแวดล้อม

2.2.5.2 หลักการของการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การกำหนดหลักการนี้เป็นไปเพื่อให้เห็นจุดยืนของการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชน ได้แก่ (พจนา สนวนศรี, 2546, น. 12 - 13)

- 1) ชุมชนเป็นเจ้าของ
- 2) ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและกำหนดทิศทาง
- 3) ส่งเสริมความภาคภูมิใจในตนเอง
- 4) ยกระดับคุณภาพชีวิต
- 5) มีความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม
- 6) คงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น
- 7) ก่อให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างคนต่างวัฒนธรรม
- 8) เคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่างและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์
- 9) เกิดผลตอบแทนที่เป็นธรรมแก่คนท้องถิ่น

10) มีการกระจายรายได้สู่สาธารณะประโยชน์ของชุมชนการที่จะให้ชุมชนดำเนินการท่องเที่ยวตามหลักการดังกล่าวข้างต้นมีความจำเป็นที่จะต้องเตรียมความพร้อมและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว ในขณะเดียวกันก็ต้องรณรงค์กับคนในสังคมให้เห็นความแตกต่างของการท่องเที่ยวโดยชุมชนกับการท่องเที่ยวทั่วไป กระตุ้นให้เห็นความสำคัญและการเป็นนักท่องเที่ยวแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนใหม่ขึ้นเพื่อสร้างการรับรู้และความเข้าใจต่อบทบาทของชุมชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสืบสานวัฒนธรรมดั้งเดิม

2.2.5.3 ความเป็นมาของการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism : CBT) เริ่มก่อตัวขึ้นเติบโตคู่ขนานไปกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยการทำงานในระดับ พื้นที่ของโครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ (REST) ซึ่งในช่วงดังกล่าว ชื่อที่เรียกการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ มีหลากหลายชื่อ อาทิ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวสีเขียว

หลังวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 รัฐบาลไทยใช้การท่องเที่ยวเป็นตัวกระตุ้นเศรษฐกิจโดยประกาศให้ปี 2541 - 2542 เป็นปี ส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย (Amazing Thailand) ในปี 2544 มีโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (One Tambon One Product : OTOP) หลังปี 2545 การท่องเที่ยวลงไปในชนบทหลากหลายรูปแบบ ในปี 2547 มีการให้มาตรฐานโฮมสเตย์ หรือเรียกชื่ออย่างเป็นทางการว่า “ที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท” ณ ปัจจุบันหากให้ชุมชนนิยามตนเองว่าเรียกชื่อการดำเนินการท่องเที่ยวของตนว่าชื่ออะไร พบว่ามีชื่อเรียก 4 ชื่อด้วยกันในกลุ่มชุมชนที่ทำการท่องเที่ยวโดยชุมชน ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวโดยชุมชน และการท่องเที่ยว แบบโฮมสเตย์

2.2.5.4 องค์ประกอบของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

องค์ประกอบหลักของ CBT มีอยู่ 4 ด้าน กล่าวคือ 1) ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม 2) องค์กรชุมชน 3) การจัดการ 4) การเรียนรู้ ประเด็น สำคัญของแต่ละองค์ประกอบของ CBT ได้แก่ (พจนานุกรม, 2546, น. 15)

1) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ชุมชนมีฐานทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และมีวิถีการผลิตที่พึ่งพาและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนชุมชนมีวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น

2) ด้านองค์กรชุมชน ชุมชนมีระบบสังคมที่เข้าใจกัน มีปราชญ์ หรือผู้มีความรู้ และทักษะในเรื่องต่าง ๆ หลากหลาย ชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของและเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา

3) ด้านการจัดการ มีกฎ กติกา ในการจัดการสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และการท่องเที่ยวมีองค์กร หรือกลไกในการทำงานเพื่อจัดการการท่องเที่ยว และสามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับการพัฒนาชุมชนโดยรวมได้ มีการกระจายผลประโยชน์ที่เป็นธรรมมีกองทุนที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน ด้านการเรียนรู้ลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถสร้างการรับรู้และความเข้าใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่างมีระบบจัดการให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชาวบ้านผู้มาเยือนและสร้างจิตสำนึกเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ทั้งในส่วนของชาวบ้านและผู้มาเยือน

4) ด้านการเรียนรู้ ลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถสร้างการรับรู้และความเข้าใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่าง มีระบบจัดการให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชาวบ้านผู้มาเยือน และสร้างจิตสำนึกเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ทั้งในส่วนของชาวบ้านและผู้มาเยือนการท่องเที่ยวโดยชุมชนกับการพัฒนาชุมชนอย่างเป็นองค์รวม

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาชุมชนอย่างเป็นองค์รวม เนื่องจากทรัพยากรการท่องเที่ยวกับทรัพยากรที่ชุมชนใช้เป็นฐานการผลิตเป็นทรัพยากรเดียวกัน วัฒนธรรมธรรมชาติและสังคมเป็นตัวขับเคลื่อนเคลื่อนเรื่องจิตวิญญาณของชุมชนในการสร้างสัมพันธ์กันภายในชุมชน

และการสัมพันธ์กับภายนอกควรที่จะเชื่อมโยงให้เห็นถึงการท่องเที่ยวเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนอย่างเป็น มวลรวม ความแตกต่างระหว่างการท่องเที่ยวโดยชุมชนกับการท่องเที่ยวในรูปแบบอื่น Ecotourism ภาษาราชการเรียกว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แต่หลายชุมชนหรือหลายองค์กร เรียกการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์ ซึ่งความแตกต่างของอีโคทัวร์ริซึมกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน การท่องเที่ยวโดยชุมชน คือ เน้นที่ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการทำงานแต่การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ยึดธรรมชาติเป็นศูนย์กลางชุมชน เป็นเพียงองค์ประกอบหนึ่ง

2.2.6 แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว

ชาตรี แก้วมา (2549) กล่าวว่า “การท่องเที่ยว (Tourism) หมายถึง การเดินทาง จากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งในระยะใกล้หรือไกล โดยไม่มีรายได้เกิดขึ้นระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว ในครั้งนั้น ๆ และไม่ใช้เพื่อการประกอบอาชีพหรือไปพำนักอยู่ประจำแต่เดินทางเพื่อวัตถุประสงค์ หลาย ๆ อย่าง เช่น เพื่อการพักผ่อน เพื่อหาความสนุกสนานเพลิดเพลิน เพื่อประชุมสัมมนา หรือติดต่อ ธุรกิจตลอดจนการเยี่ยมเยียนญาติมิตร

ศรัณญา เลิศมนไพโรจน์ (2550) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวว่า หมายถึง “กิจกรรม ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวของการเดินทางของบุคคล จากที่อยู่อาศัยถาวรไปยังที่อยู่อาศัยชั่วคราว เพื่อวัตถุประสงค์ที่ไม่ใช่หารายได้ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวอาจก่อให้เกิดมนุษยสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ร่วม เดินทาง (นักท่องเที่ยวหรือแขกผู้มาเยือน)”

1. การจัดการท่องเที่ยว หมายถึง แนวทางวิธีการดูแลปฏิบัติต่อทรัพยากรการท่องเที่ยว เพื่อให้ไม่ถูกทำลายโดยนักท่องเที่ยว ซึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยว ได้แก่

1.1 ปัจจัยพื้นฐานในการจัดการ ประกอบด้วย คน เครื่องจักร เงินทุน และวัสดุ วัตถุประสงค์

1.2 ปัจจัยด้านการตลาด

1.3 ปัจจัยด้านวิธีการปฏิบัติ

1.4 ปัจจัยด้านแรงจูงใจ

2. การจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนมีทัศนคติต่อการปฏิบัติงาน ด้านการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ฉลองศรี พิมลสมพงษ์ (2557) กล่าวว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางเพื่อความ เพลิดเพลิน พักผ่อนหย่อนใจ และเป็นการเดินทางที่มีเงื่อนไข 3 ประการ คือ 1) เดินทางจากที่อยู่อาศัย ไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว 2) เดินทางด้วยความสมัครใจ 3) เดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ได้ ที่ไม่ใช่การประกอบอาชีพหรือหารายได้ มุ่งศึกษาความหมาย และลักษณะที่สำคัญของตลาดการท่องเที่ยว อุปสงค์การท่องเที่ยว พฤติกรรมการบริโภคของนักท่องเที่ยว การพัฒนาองค์ประกอบทางการตลาด

ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด และองค์ประกอบอื่นที่มีความสำคัญต่อธุรกิจเพื่อนำไปสู่การวางแผนและพัฒนา ตลาดการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการทั้งของภาครัฐและภาคเอกชนได้

พระราชชนทร์ วิสารโท (2562) โดยมีวัตถุประสงค์ของการเดินทางที่แตกต่างกัน มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพของสังคมความเป็นอยู่ที่ส่งเสริมให้คนได้มีการเดินทางที่สะดวกสบาย และรวดเร็วขึ้นทำให้การเดินทางท่องเที่ยวมากขึ้นและมีการให้ความหมายทางการท่องเที่ยวตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้เป็นสากล 3 ประการ คือ

1. เป็นการเดินทางจากแหล่งที่ตนอาศัยอยู่ปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว
2. เป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจไม่ได้มีการบังคับ
3. เป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ตาม ที่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้

ในปี พ.ศ. 2506 (ค.ศ. 1963) องค์การสหประชาชาติได้จัดประชุมว่าด้วยการเดินทางและการท่องเที่ยวระหว่างประเทศขึ้นที่กรุงโรม ประเทศอิตาลี และได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “การท่องเที่ยว” ไว้ว่า “การเดินทางเพื่อความบันเทิงรื่นเริงใจ เยี่ยมญาติหรือการไปร่วมประชุม แต่มิใช่เพื่อประกอบอาชีพเป็นหลักฐานหรือไปพำนักอยู่เป็นการถาวร”

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยว เป็นการเดินทางเพื่อวัตถุประสงค์ในด้านการพักผ่อนหย่อนใจการหาความรู้ เยี่ยมเยือนสถานที่น่าสนใจ รวมทั้งเพื่อความสนุกสนานบันเทิงใจซึ่งจะเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว ทรัพยากรการท่องเที่ยวและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับผู้เป็นเจ้าของบ้านหรือเจ้าของท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นคนในชุมชนหรือธุรกิจที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งหน่วยงานของรัฐผู้ทำหน้าที่ในฐานะผู้กำหนดนโยบายและมาตรการในการสนับสนุน อำนวยความสะดวก หรือดูแลควบคุมในด้านต่าง ๆ ความหมายของการท่องเที่ยวดังกล่าวเป็นการมองเฉพาะในส่วนของผู้เดินทางท่องเที่ยว

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) กล่าวว่า แนวคิดของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมก็เหมือนแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยได้รับการตอบสนองเป็นอย่างดีทั้งภาครัฐและเอกชนในการตระหนักถึงการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม จึงก่อให้เกิดกระแสเรียกร้องหลัก 3 ประการ ดังต่อไปนี้

1. กระแสความต้องการของชาวโลกให้เกิดจิตสำนึกการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวเป็นกระแสความต้องการของประชาชนทั่วโลกให้เกิดการสร้างจิตสำนึกในแง่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมระดับท้องถิ่นจนถึงขอบข่ายกว้างขวางไปทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอนุรักษ์ระบบนิเวศเพื่อคงความหลากหลายทางชีวภาพไว้

2. กระแสความต้องการของนักท่องเที่ยวให้เกิดการเรียนรู้ในแหล่งท่องเที่ยวเป็นกระแสความต้องการที่มีมากขึ้นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ต้องการได้รับความรู้ความเข้าใจเรื่องการท่องเที่ยวมากกว่าความสนุกเพลิดเพลินเพียงอย่างเดียวเพื่อสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่

3. กระแสความต้องการของชุมชนท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นกระแสความต้องการของชุมชนท้องถิ่นที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อเป็นหลักประกันให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องและชุมชนท้องถิ่นยอมรับในผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่จะได้รับ เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้ที่เหมาะสมจากกระแสดังกล่าวก่อให้เกิดการตื่นตัวในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ขึ้น เพื่อมาทดแทนหรือแข่งขันกับการท่องเที่ยวแบบประเพณีนิยม จึงเป็นสาเหตุสำคัญให้เกิดการประชุมนานาชาติด้านสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาอย่างยั่งยืนขึ้น ณ เมืองแวนคูเวอร์ ประเทศแคนาดาเมื่อเดือน มีนาคม ปี ค.ศ. 1990 (พ.ศ. 2535) จากผลของการประชุมครั้งนี้ได้ให้ความหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนไว้ว่าเป็นการพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและเจ้าของท้องถิ่นในขณะเดียวกันก็ปกป้องและสงวนรักษาโอกาสต่าง ๆ ของอนุชนรุ่นหลัง ซึ่งความหมายรวมถึงการจัดการทรัพยากรเพื่อสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และสุนทรียภาพพร้อมกับรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม และระบบนิเวศได้ด้วยจากหมายดังกล่าวสามารถนำมาแปลเป็นหลักการเบื้องต้น และสร้างกรอบนโยบายและแนวทางปฏิบัติของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน จึงทำให้ประเทศต่างคิดหารูปแบบการท่องเที่ยวใหม่ เพื่อไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เป็นเหตุให้มีการประชุม Earth Summit ขึ้นที่กรุงริโอเดอจาเนโร ประเทศบราซิล เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน ค.ศ. 1992 (พ.ศ. 2535) ในที่ประชุมมุ่งเน้นความสนใจทั่วโลกสู่ประเด็นเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และสรุปบทเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ผ่านมาเพื่อมุ่งสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนและได้มีการลงนาม อันเป็นที่เกิดแนวคิดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเชิงวัฒนธรรม

2.3.1 หลักของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

2.3.1.1 เป็นการท่องเที่ยวที่มีการศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความสำคัญ คุณค่า ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของทรัพยากรวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวนั้น เพื่อเป็นข้อมูลให้แก่นักท่องเที่ยว ในการเพิ่มคุณค่าของประสบการณ์ในการเข้าชมในขณะเดียวกันก็จะก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น

2.3.1.2 เป็นการท่องเที่ยวที่มีการปลูกฝังสร้างจิตสำนึกของคนในชุมชนท้องถิ่นให้เกิดความรัก ห่วงแหน รักษา และดึงชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรของตนด้วย และได้รับประโยชน์ตอบแทนจากการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจ้างงานการบริการนำเที่ยว การให้บริการขนส่ง การให้บริการที่พัก การขายสินค้าที่ระลึก เป็นต้น

2.3.1.3 เป็นการท่องเที่ยวที่มีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความเข้าใจในวัฒนธรรมและได้รับความเพลิดเพลิน พร้อมทั้งสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

2.3.1.4 เป็นการท่องเที่ยวที่มีการเคารพวัฒนธรรมของเพื่อนบ้าน หรือของชุมชนอื่น รวมทั้งเคารพในวัฒนธรรม ศักดิ์ศรี และผู้คนของตนเองด้วยลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สำคัญมีอยู่ 9 ประการ คือ

1) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่ให้ความสำคัญกับประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี โดยยึดหลักที่ว่าต้องอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมไว้ให้ดีที่สุด เพื่อสามารถสืบต่อถึงอนุชนรุ่นหลัง

2) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่มีการจัดการอย่างยั่งยืนทั้งเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยยึดหลักที่ว่าด้วยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือกระทบน้อยที่สุด

3) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่ให้อะไรซึ่งวิถีชีวิตของท้องถิ่นในแง่สังคมและวัฒนธรรม โดยยึดหลักที่ว่าต้องให้เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวที่ต้องการศึกษาความแตกต่างทางด้านสังคมและวัฒนธรรมอันหลากหลาย

4) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่ให้ความรู้แก่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งนักท่องเที่ยว ผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยว ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวและประชาชนในท้องถิ่น โดยยึดหลักที่ว่าต้องให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับความรู้และประสบการณ์จากการท่องเที่ยว พร้อมทั้งมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

5) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่ให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมและได้รับผลประโยชน์ โดยยึดหลักที่ว่าต้องให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวและได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว อันจะเป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่น

6) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่มีการตลาดของการบริการท่องเที่ยวครบตามเกณฑ์แห่งการอนุรักษ์อย่างแท้จริง โดยยึดหลักที่ว่าต้องให้ธุรกิจท่องเที่ยวเน้นในเรื่องอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

7) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่ให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจเพิ่มคุณค่าของประสบการณ์ที่ได้รับ ทำให้ต้องการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำอีก โดยยึดหลักที่ว่าต้องมีกิจกรรมท่องเที่ยวตรงตามความคาดหวังของนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

8) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่คำนึงถึงขีดความสามารถรองรับของพื้นที่ และความสะอาดของพื้นที่ โดยยึดหลักที่ว่าต้องไม่เกินขีดความสามารถรองรับของพื้นที่ในทุก ๆ ด้าน และต้องดูแลรักษาความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยวอยู่เสมอ

9) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่คำนึงถึงความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว โดยยึดหลักที่ว่าต้องป้องกันรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวอย่างเข้มงวด เพื่อให้นักท่องเที่ยวอบอุ่นใจองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548, ก) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้ผู้อื่นและย้อนกลับมามองตัวเองอย่างเข้าใจในสรรพสิ่งของโลกที่ไม่สามารถแยกตัวออกจากกันได้ ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ฉะนั้นองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สำคัญจึงควรมี 6 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น อันประกอบด้วยสิ่งดึงดูดใจ 10 ประการ คือ

- 1.1 ประวัติศาสตร์และร่องรอยทางประวัติศาสตร์ที่ยังปรากฏให้เห็น
- 1.2 โบราณคดีและพิพิธภัณฑ์สถานต่าง ๆ
- 1.3 งานสถาปัตยกรรมเก่าแก่ดั้งเดิมในท้องถิ่นและสิ่งปลูกสร้าง ผังเมืองรวมทั้ง

ซากปรักหักพัง

- 1.4 ศิลปะ ทัศนกรรม ประติมากรรม ภาพวาด รูปปั้น และแกะสลัก
- 1.5 ศาสนารวมถึงพิธีกรรมต่าง ๆ ทางศาสนา
- 1.6 ดนตรี การแสดงละคร ภาพยนตร์ มหรสพต่าง ๆ
- 1.7 ภาษา และวรรณกรรม รวมถึงระบบการศึกษา
- 1.8 วิถีชีวิต เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย การทำอาหาร ขนบธรรมเนียมการรับประทานอาหาร

อาหาร

- 1.9 ประเพณี วัฒนธรรมพื้นบ้าน ขนบธรรมเนียม และเทศกาลต่าง ๆ
- 1.10 ลักษณะงานหรือเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่มีการนำมาใช้เฉพาะท้องถิ่น

2. องค์ประกอบด้านกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อมเป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อมโดยมีการศึกษาเรียนรู้สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมให้แก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

3. องค์ประกอบด้านธุรกิจท่องเที่ยว เป็นการท่องเที่ยวที่มีการให้บริการทางการท่องเที่ยวโดยผู้ประกอบการท่องเที่ยว เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว และได้ผลตอบแทนในกำไรสู่ธุรกิจท่องเที่ยว ซึ่งผู้ประกอบการท่องเที่ยวจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา อีกทั้งช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

4. องค์ประกอบด้านการตลาดท่องเที่ยว เป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการตลาดท่องเที่ยวคุณภาพ โดยแสวงหานักท่องเที่ยวคุณภาพให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อให้ นักท่องเที่ยวคุณภาพได้รับรู้และได้ประสบการณ์จากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างพึงพอใจ อีกทั้งช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

5. องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นเป็นการตลาดท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยให้ชุมชนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมนั้นมีส่วนร่วมในการพัฒนาหรือจัดการการท่องเที่ยวอย่างเต็มรูปแบบ และได้รับผลประโยชน์ตอบแทนเพื่อกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น และยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนท้องถิ่น

6. องค์ประกอบด้านการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เป็นการท่องเที่ยวที่ต้องคำนึงถึงการปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องทางการท่องเที่ยวแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยมีการให้ความรู้และสื่อความหมายในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ทุกฝ่ายเกิดความรักความหวงแหนทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมประเภทของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548, ข) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมการการท่องเที่ยวชมโบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่นต่าง ๆ เพื่อได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน อีกทั้งศึกษาความเชื่อ พิธีกรรมต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรม โดยให้ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวด้วย โดยแบ่งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นประเภทได้ 5 ประเภท คือ

1. การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ เพื่อชื่นชมและเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยว โดยได้รับความรู้และความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์และโบราณคดีในท้องถิ่นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยที่ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว

2. การท่องเที่ยวงานวัฒนธรรมและประเพณี (Cultural and Traditional Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อชมงานศิลปวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ ที่ชาวบ้านในท้องถิ่นนั้น ๆ จัดขึ้น เพื่อให้ได้รับความเพลิดเพลินตื่นตาตื่นใจในสุนทรียศิลป์และศึกษาความเชื่อการยอมรับนับถือ การเคารพพิธีกรรมต่าง ๆ อีกทั้งได้รับความรู้ความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรม มีประสบการณ์ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว

3. การท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตชนบท (Rural Tourism/ Village Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้านชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิตและผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษโดดเด่น เพื่อให้ได้รับความเพลิดเพลิน ได้ความรู้ ดูผลงานสร้างสรรค์ และภูมิปัญญาพื้นบ้าน อีกทั้งมีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว

4. การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sport Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาหรือแข่งขันการกีฬา โดยมีกิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบของการจัดรายการกีฬาตามเส้นทางที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมกีฬาได้สนุกสนานเพลิดเพลินกับการออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาหรือการแข่งขันกีฬา ในขณะเดียวกันก็ได้ไปยังแหล่งท่องเที่ยวตามเส้นทางรายการกีฬา ทำให้ได้รับความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่า

5. การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม (Cultural Health Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยมีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพหรือฟื้นฟูสุขภาพทางวัฒนธรรม เช่น การนวดตัว นวดฝ่าเท้า การอบสมุนไพร การประคบสมุนไพรการฝึกกายบริหาร การฝึกสมาธิ เป็นต้น เพื่อเสริมสร้างสุขภาพและคุณภาพชีวิตของนักท่องเที่ยวบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวนับเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่ได้นำเอาวัฒนธรรมมาเป็นจุดขายเพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวอเมริกันและยุโรปที่ต่างสนใจที่จะเรียนรู้วัฒนธรรม มรดกทางประวัติศาสตร์ เยี่ยมชมงานสถาปัตยกรรม และสัมผัสวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของคนในประเทศนั้น โดยเฉพาะประเทศในแถบเอเชียและแอฟริกา รวมถึงชื่อของที่ระลึกที่เป็นงานหัตถกรรมผลงานฝีมือที่เกิดจากภูมิปัญญาของคนในประเทศนั้น การท่องเที่ยวในลักษณะดังกล่าวเราเรียกว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หลายคนอาจจะสงสัยว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมควรจะครอบคลุมถึงเรื่องอะไรบ้าง

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548, ค) ได้อธิบายว่าการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม ประกอบด้วย

1. ประวัติศาสตร์และร่องรอยทางประวัติศาสตร์
2. โบราณคดีและพิพิธภัณฑ์
3. งานสถาปัตยกรรมเก่าแก่ดั้งเดิม
4. ศิลปะ หัตถกรรม ประติมากรรม ภาพวาด รูปปั้น และแกะสลัก
5. ศาสนารวมถึงพิธีกรรมต่างๆทางศาสนา
6. ดนตรี การแสดงละคร ภาพยนตร์
7. ภาษาและวรรณกรรม
8. วิถีชีวิต เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย อาหาร
9. ประเพณี วัฒนธรรมพื้นบ้าน เทศกาลต่าง ๆ
10. ลักษณะงานและเทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำมาใช้เฉพาะท้องถิ่น

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีส่วนคล้ายกับรูปแบบการท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่นักท่องเที่ยวมักจะถูกร้าด้วยแรงดึงดูดใจต่าง ๆ สำหรับเสน่ห์การท่องเที่ยววัฒนธรรมเอง มักจะเกิดขึ้นจากวัฒนธรรมที่แปลกใหม่ ไม่ใช่สิ่งที่คุณจะพบเห็นได้ในชีวิตประจำวัน มักมีลักษณะของพฤติกรรมในการแสวงหาความรู้และค้นพบประสบการณ์ใหม่ๆ (The European Association for Tourism and Leisure Education (n.d., อ้างถึงใน วาสีกา แสนคำ 2545, น. 15) และมีลักษณะของเดินทางท่องเที่ยวเพื่อศึกษา (Study Tour) และเที่ยวชมงานศิลปวัฒนธรรม ประเพณี เทศกาล ศาสนาสถาน หรือศึกษาขนบธรรมเนียมความเชื่อ ศาสนาที่สืบทอดกันมาในชุมชนท้องถิ่น World Tourism Organization (n.d., อ้างถึงใน วาสีกา แสนคำ, 2545, น. 16)

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตามทรรศนะของ ญัฐินี ทองดี (2560, น. 22 - 23) “สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นมาเป็นแบบแผนและวิถีชีวิตของมนุษย์ ซึ่งมนุษย์ได้คิดสร้างระเบียบกฎเกณฑ์วิธีการต่าง ๆ ที่มนุษย์ประพฤติปฏิบัติสืบทอดกันมาในอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยมีการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น โดยมีการปรับปรุงให้ทันสมัยทันสมัยอาจจะแตกต่างจากเดิมไปบ้างแต่ก็เพื่อให้วัฒนธรรมเชิงพุทธนั้นเป็นสิ่งที่น่าสนใจสังคมให้การยอมรับและมีการรักษาไว้คู่กับสังคม วัฒนธรรมจึงจะดำรงอยู่ได้และต้องปลูกฝังในการสร้างจิตสำนึกของคนในชุมชนท้องถิ่นให้เกิดความรักและหวงแหนรักษาสร้างการเรียนรู้ในแหล่งท่องเที่ยวให้มีความรู้ความเข้าใจมากกว่าความสนุกเพลิดเพลินเพียงอย่างเดียวและจะต้องให้คนในชุมชนท้องถิ่นมีส่วนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้วย”

การปรับปรุงและสืบทอดทางวัฒนธรรมจากรุ่นสู่รุ่นตามทรรศนะของ ญัฐินี ทองดี (2560) เป็นเหมือนการทำนุบำรุงด้วยวัฒนธรรมให้เข้มแข็งอยู่รอดที่มีความสอดคล้องกันกับความเห็นของ นันทนา แรงจริง (2546, น. 21) ที่กล่าวถึง “คุณค่าทางวัฒนธรรม” ไว้ 2 ความหมาย คือ 1) ในแง่ดีที่คุณจะรู้สึกว่าคุณค่า มีศักดิ์ศรีและเกิดการยอมรับตัวเองจนมีความเชื่อมั่นเกิดกำลังใจ

ที่จะดำเนินชีวิตให้เจริญก้าวหน้า สร้างสรรค์สิ่งดีงามให้แก่ครอบครัวและสังคมได้นั้นมาจากการมองเห็นคุณค่าในตนเอง การยอมรับนับถือตนเอง ความภูมิใจในตนเอง 2) และในมุมมองกลับกัน หากขาดการยอมรับหรือไม่รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าจะส่งผลให้เกิดความรู้สึกในเชิงปมด้วยเสียหน้าหรือเสียความรู้สึก ทุกครั้งที่เห็นคุณค่าในตนเองคุณค่าและความสำคัญทางวัฒนธรรมดังกล่าวได้แสดงให้เห็นถึงความเปราะบางของวัฒนธรรมที่มักจะเกิดขึ้นจากการเปรียบเทียบลักษณะต่าง ๆ กับบุคคลอื่นและมีการประเมินผลตนเองจากกลุ่มอ้างอิง (Weiten, 1989 อ้างถึงใน นันทนา แรงจริง, 2546, น. 21) ซึ่งเป็นรูปแบบผลกระทบที่สามารถเกิดขึ้นได้จากการที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาในแหล่งเกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวและเจ้าของแหล่งในลักษณะขาดจิตสำนึกและเคารพในความต่างของวัฒนธรรม ดังนั้นการสร้างกระบวนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จึงควรมีการคำนึงถึงความเสี่ยงของผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมที่มาจากการท่องเที่ยว ควรเน้นการอนุรักษ์ รักษาบำรุง ทรัพยากรทางสังคมและวัฒนธรรมให้สมบูรณ์ยังผลประโยชน์ต่อสังคมและส่งต่อมายังผลประโยชน์ทางการท่องเที่ยวตามหลักแนวคิดยั่งยืน

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อชมงานศิลปวัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ ในท้องถิ่นนั้น เพื่อความเพลิดเพลิน สนุกสนาน และศึกษาความเป็นอยู่ ความเชื่อ การนับถือเคารพพิธีกรรมต่าง ๆ ตลอดจนจนความรู้ความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรม และได้ประสบการณ์ใหม่ ๆ ของมรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของภูมิปัญญาสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว

การจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564) ได้คำนึงถึงบริบทของประเทศไทยในการพัฒนาภายใต้กรอบการวิเคราะห์แบบองค์รวม โดยสรุปจากการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิที่ได้สำรวจความเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้มีการดำเนินการตาม 5 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ (คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, 2562)

1. การประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555 – 2559
2. การศึกษาสภาพแวดล้อมและบริบทการท่องเที่ยวของประเทศและของโลก
3. การทบทวนการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศคู่แข่งและประเทศต้นแบบรายสำคัญ
4. การทบทวนนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
5. การรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน / ประชาสังคม ผ่านการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญในสาขาการท่องเที่ยว การจัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อรวบรวมข้อมูลความคิดเห็น

และข้อเสนอแนะจากผู้ที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวจากทุกภาคส่วนทั่วประเทศ การจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นต่อข้อเสนอ วิสัยทัศน์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2579 และข้อเสนอร่างแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564) ทั้งนี้ ได้เน้นกระบวนการทำงานที่ผ่านการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนตั้งแต่สภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการทำงานผ่านกลไกการมีส่วนร่วมจากผู้แทนของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในรูปแบบของคณะอนุกรรมการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564) ภายใต้คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ และคณะทำงานพัฒนาการท่องเที่ยว ภายใต้กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เพื่อให้ได้แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติที่เกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง

2.4.1 การประเมินสถานการณ์และแนวโน้มของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

2.4.1.1 อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยยังคงมีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่องด้วยศักยภาพของทำเลที่ตั้งความหลากหลายของทรัพยากรท่องเที่ยวและความเป็นไทย ประเทศไทยยังคงมีศักยภาพและโอกาสทางการท่องเที่ยวมากมาย ทั้งด้านทำเลที่ตั้งในการเป็นจุดศูนย์กลางของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ อธยาศัยไมตรีของคนไทย โดยในปี พ.ศ. 2558 World Economic Forum : WEF ได้จัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขัน ด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 35 จาก 141 ประเทศทั่วโลก นอกจากนี้การท่องเที่ยวของประเทศไทยยังได้รับการคัดเลือกให้เป็นที่สุดด้านการท่องเที่ยวของโลกในการจัดอันดับระดับนานาชาติ เช่น กรุงเทพมหานครได้รับเลือกเป็นเมืองท่องเที่ยวที่ดีที่สุด ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ในปี 2558 โดย Master Card รางวัลชายหาดที่ดีที่สุดของเอเชีย ในปี 2558 จาก World Travel Awards รางวัลประเทศท่องเที่ยวที่ดีที่สุด ในด้านการท่องเที่ยวครอบครัว การท่องเที่ยวเชิงพักผ่อนสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อการวิเวก ในปี 2557 รางวัลสถานที่เพื่อการประชุม และจัดงานยอดเยี่ยมจาก TTG Travel Awards ในปี 2557 และประเทศไทยได้รับรางวัลด้านการท่องเที่ยว Grand Travel Award จากนิตยสาร Travel News นิตยสารธุรกิจท่องเที่ยวชื่อดังจากภูมิภาคแอฟริกาใต้ ในปี 2554 ติดต่อกันเป็นเวลา 9 ปี เนื่องจากความมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและความหลากหลายของสถานที่ท่องเที่ยว ทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นถึงศักยภาพและขีดความสามารถของประเทศไทยในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมระดับโลก

2.4.1.2 ผลการพัฒนาในระยะแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559 แม้จะประสบผลสำเร็จด้านรายได้และขีดความสามารถในการแข่งขันแต่ยังคงมีปัญหาค่าพื้นฐานอีกหลายประการ โดยเฉพาะในด้านความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จากการจัดอันดับของ World Economic Forum : WEF ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 116 ในด้านความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม จาก 141 ประเทศทั่วโลก เนื่องจากมีความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติจากการเดินทาง

เข้ามาของนักท่องเที่ยวจำนวนมากที่ขาดการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบในด้านความปลอดภัย ประเทศไทยอยู่ที่อันดับ 132 จาก 141 ประเทศทั่วโลก อันเนื่องมาจากอุบัติเหตุ การหลอกลวงอาชญากรรม การก่อการร้ายที่เกิดกับนักท่องเที่ยวบ่อยครั้ง ดังนั้นแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564) นี้จะมุ่งแก้ปัญหาจากต้นเหตุ โดยเน้นในด้านการสร้างแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ การอนุรักษ์รักษาแหล่งท่องเที่ยวเปราะบาง การให้ประชาชนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลนักท่องเที่ยวและดูแลด้านความปลอดภัย เพื่อเป็นการสร้างพื้นฐานที่แข็งแกร่งให้กับการเติบโตของอุตสาหกรรมในอนาคต

2.4.1.3 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในทศวรรษได้สร้างโอกาสทางการตลาดให้กับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยการพัฒนาการท่องเที่ยวต้องมีความสอดคล้องและตอบรับกับแนวโน้มการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไปในโลก อาทิ การเติบโตของชนชั้นกลางที่เพิ่มความสามารถในการใช้จ่ายใช้สอยเพื่อการท่องเที่ยว การเติบโตของสายการบินต้นทุนต่ำที่ทำให้การเดินทางเป็นไปได้สะดวกด้วยค่าใช้จ่ายที่ลดลง การเพิ่มขึ้นของกลุ่มผู้สูงอายุที่ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ การเพิ่มขึ้นของการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันเป็นโอกาสให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงนักท่องเที่ยวโดยตรงได้มากขึ้นความต้องการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มประสบการณ์ที่สูงขึ้นทำให้หลายประเทศได้พัฒนาสินค้า บริการ และเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองต่อความต้องการดังกล่าว และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวทำให้มีกลุ่มสาขาการท่องเที่ยวเติบโตใหม่มากมาย อีกทั้งหลายประเทศหันมาเพิ่มความหลากหลายของการท่องเที่ยวเพื่อให้สามารถตอบรับกับความต้องการที่หลากหลายได้

2.4.1.4 บทเรียนจากประเทศต้นแบบและประเทศคู่แข่งรายสำคัญทำให้ประเทศไทยสามารถนำมาปรับใช้เพื่อการกำหนดทิศทางการพัฒนาให้มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจนขึ้น การทบทวนวิเคราะห์แผนพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศที่ประสบความสำเร็จอย่างสูงในด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ ประเทศจีน สหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย มัลดีฟส์และประเทศต้นแบบ เช่น ญี่ปุ่น รวมทั้งประเทศคู่แข่งที่สำคัญ ได้แก่ สิงคโปร์และมาเลเซียซึ่งเป็นคู่แข่งที่สำคัญสามารถสรุปทิศทางการพัฒนาที่สำคัญ ได้ดังนี้ 1) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน รวมถึงการพัฒนาคุณภาพของสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว การคมนาคม เพื่อการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาคุณภาพของบุคลากร และการนำเอาเทคโนโลยีมาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและเพื่ออำนวยความสะดวกด้านข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว 2) การพัฒนาบางประเทศเลือกที่จะตั้งเป้าหมายดึงดูดนักท่องเที่ยวอย่างเฉพาะเจาะจงในขณะที่บางประเทศตั้งเป้าหมายการพัฒนาเชิงกลุ่มการท่องเที่ยวที่ประเทศนั้น ๆ มีศักยภาพ 3) การบูรณาการเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ได้รับการเน้นย้ำในทุกแผนพัฒนา เนื่องจากการบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยผลักดันแผนให้เป็นรูปธรรมและช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปรับตัวให้เข้ากับความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้นการจัดทำแผนพัฒนา

การท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564) จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงสภาวะการณ์ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศไทย โดยเน้นที่การพัฒนาจุดอ่อนและเพิ่มความสามารถของจุดแข็งในอุตสาหกรรม ในขณะที่เดียวกันต้องมีการคำนึงถึงแนวโน้มของโลกที่กระทบกับการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อให้ทิศทางการพัฒนาเป็นไปอย่างสอดคล้องและสามารถแปรเปลี่ยนเป็นรายได้ของอุตสาหกรรมได้ ทั้งนี้ เพื่อการรักษาขีดความสามารถทางการแข่งขันและต่อยอดการพัฒนาบนพื้นฐานของศักยภาพด้านการท่องเที่ยวที่มีอยู่ จึงควรกำหนดแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทย โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนา รักษา และยกระดับการท่องเที่ยวไทยเพื่อให้เป็นกลไกในการขับเคลื่อนประเทศไทยให้เป็นประเทศพัฒนาแล้วบนพื้นฐานของความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

2.4.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาในระยะแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564) (คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, 2562)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว ให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน

1. พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการทุกรูปแบบอย่างมีมาตรฐาน โดยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวทั้งระบบ เสริมสร้างพัฒนา และปรับปรุงมาตรฐานด้านการท่องเที่ยวและบริการให้ครอบคลุมทุกรูปแบบและส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันด้านธุรกิจการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย รวมถึงการเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับด้านการท่องเที่ยวเพื่อก้าวสู่การเป็นผู้นำคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว สินค้า และบริการระดับโลก

2. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการอย่างยั่งยืน โดยการส่งเสริมให้ภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยว ทั้งภาครัฐเอกชนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมด้านการบริหารจัดการตั้งอยู่บนพื้นฐานการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทั้งในเชิงอัตลักษณ์ วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี และสิ่งแวดล้อมในระดับพื้นที่ ได้แก่ การกำหนดขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว การส่งเสริมการลงทุนในพื้นที่ การส่งเสริมสร้างสรรค์นวัตกรรมด้านการท่องเที่ยวและสนับสนุนผู้ประกอบการให้ใช้นวัตกรรมในการผลิตสินค้าและบริการ การดูแลรักษาและปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว เป็นต้น

3. สร้างสมดุลในแหล่งท่องเที่ยว สินค้า และบริการ ทั้งในเชิงพื้นที่ เชิงเวลา ฤดูกาล และรูปแบบการท่องเที่ยวโดยการส่งเสริมความสมดุลเชิงพื้นที่ในการท่องเที่ยว ทั้งในแง่การกระจายรายได้และจำนวนนักท่องเที่ยว ได้แก่ การจัดตั้งเขตพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดและพื้นที่ที่มีศักยภาพ การพัฒนาการท่องเที่ยวในเมืองรองการพัฒนาการท่องเที่ยวในชนบท การพัฒนาสินค้าและบริการที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่น เป็นต้น และการส่งเสริม

ความสมดุลเชิงเวลาและฤดูกาลในการท่องเที่ยว ได้แก่ การสร้างสรรค์กิจกรรมหรือเทศกาลประจำปีในพื้นที่ต่าง ๆ การสร้างสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ (Man - Made Attractions) เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

1. พัฒนาระบบโลจิสติกส์ด้านการท่องเที่ยว โดยพัฒนาระบบการคมนาคมขนส่งในการเดินทางเข้าสู่ประเทศทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ ได้แก่ การพัฒนาเส้นทางคมนาคมทางบกเพื่อเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ยุกระดับระบบขนส่งสาธารณะ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางระหว่างสถานที่ท่องเที่ยวพัฒนาเส้นทางคมนาคมทางน้ำที่สามารถเชื่อมโยงกับรูปแบบการเดินทางอื่น ๆ พัฒนาศักยภาพของสนามบินในการรองรับนักท่องเที่ยวเพิ่มเส้นทางและจำนวนเที่ยวบินระหว่างประเทศและภายในประเทศที่เชื่อมโยงระหว่างเมืองท่องเที่ยวหลักและเมืองท่องเที่ยวรอง

2. พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว โดยการปรับปรุงระบบการตรวจคนเข้าเมือง ปรับปรุง และอำนวยความสะดวกในการเดินทางผ่านแดน ปรับปรุงป้ายบอกทางและป้ายสัญลักษณ์ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน จัดทำแผนที่ท่องเที่ยวให้ครอบคลุมทุกแหล่ง เพิ่มจุดบริการ Free - WiFi ในแหล่งท่องเที่ยว จัดทำระบบบัตรโดยสารเดียวที่ใช้ได้กับทุกช่องทางการเดินทางพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวที่ปราศจากอุปสรรคสำหรับคนทั้งมวล (Tourism for All) ได้แก่ หอพักคนพิการ ทางลาด ราวจับ เป็นต้น และพัฒนาแอปพลิเคชันที่อำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว

3. พัฒนาระบบความปลอดภัยและสุขอนามัยในแหล่งท่องเที่ยว โดยการสนับสนุนเครื่องมือและอุปกรณ์เพื่อป้องกันและช่วยเหลือนักท่องเที่ยว ได้แก่ กล้องวงจรปิด เครื่องแปลภาษา การติดตั้งไฟในสถานที่ท่องเที่ยว อุปกรณ์ช่วยเหลือนักท่องเที่ยวเบื้องต้น จัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือนักท่องเที่ยวให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ท่องเที่ยว ส่งเสริมสุขอนามัยในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ปรับปรุงสุขาสาธารณะ การจัดการขยะและระบบบำบัดน้ำเสียในแหล่งท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว

1. พัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวทั้งระบบให้มีขีดความสามารถในการแข่งขัน สอดคล้องกับมาตรฐานสากลและเพียงพอต่อความต้องการของตลาด โดยการพัฒนาความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชนในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวที่สอดคล้องความต้องการของตลาดแรงงาน สร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมด้านการท่องเที่ยวสนับสนุนบุคลากรให้มีสมรรถนะขั้นพื้นฐานตามตำแหน่งงาน และได้รับการฝึกอบรมที่ได้มาตรฐานสากล

2. ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว โดยการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจแผนการท่องเที่ยวและบริหารจัดการท่องเที่ยวเปิดโอกาสให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสินค้าและบริการบนพื้นฐานของมรดกและวัฒนธรรมท้องถิ่นจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมทักษะธุรกิจพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการประกอบธุรกิจใหม่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เพิ่มช่องทางการลงทุนและพัฒนาธุรกิจด้านการท่องเที่ยวให้แก่ ภาคเอกชน ภายใต้หลักการสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม Thailand 4.0

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความสมดุลให้กับการท่องเที่ยวไทย ผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่ม การส่งเสริมวิถีไทยและการสร้างความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว

1. เสริมสร้างภาพลักษณ์คุณภาพและความปลอดภัยให้กับประเทศไทย โดยการพัฒนาภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นด้านคุณภาพ มุ่งเน้นการสื่อสารคุณค่าและภาพลักษณ์ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยม (Preferred Destination) ที่มีคุณภาพสูงต่อนักท่องเที่ยว การทำการตลาดเป้าหมายและสร้างการรับรู้แก่นักท่องเที่ยวผ่านช่องทางต่าง ๆ ด้านมาตรการรักษาความปลอดภัยและมาตรการป้องกันของประเทศไทยชั่วคราวปฏิบัติเพื่อความปลอดภัย และสิ่งที่ควรกระทำในกรณีฉุกเฉิน เพื่อช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ของประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ปลอดภัย รวมถึงการส่งเสริมการบังคับใช้และให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องแก่นักท่องเที่ยวและสาธารณชน

2. ส่งเสริมการตลาดเฉพาะกลุ่มเพื่อดึงดูดการเดินทางท่องเที่ยว และกระตุ้นการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวกลุ่มต่าง ๆ โดยการส่งเสริมการตลาดแบบเฉพาะกลุ่มสำหรับนักท่องเที่ยวทั่วไป กลุ่มตลาดระดับกลาง - บน (มีรายได้ส่วนบุคคลสูงกว่า 20,000 เหรียญสหรัฐ / ปี) ในพื้นที่ตลาดที่มีศักยภาพและการทำการตลาดแบบเฉพาะกลุ่มสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มความสนใจพิเศษ เช่น กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสิ่งแวดล้อมและนิเวศ

3. ส่งเสริมเอกลักษณ์ของประเทศไทยและของแต่ละท้องถิ่น ด้วยการสื่อสารเอกลักษณ์ความเป็นไทยให้เป็นที่เข้าใจในเวทีโลก อาทิ การสร้างคุณค่าความเป็นไทยในสินค้าและบริการต่าง ๆ ผ่านสัญลักษณ์ “Thainess” บนสินค้าและบริการที่คงอัตลักษณ์ความเป็นไทย การสื่อสารเอกลักษณ์ความเป็นไทยผ่านสื่อสร้างสรรค์และนวัตกรรมทางสื่อต่างๆ เช่น รายการโทรทัศน์ การจัดแสดง Roadshow เป็นต้น และการส่งเสริมเอกลักษณ์ของแต่ละภูมิภาคและจังหวัดโดยการพัฒนาแบรนด์และสื่อความแตกต่างของภาคและจังหวัดต่าง ๆ ในรูปแบบการเล่าเรื่อง (Storytelling) การสื่อสารเรื่องราวอย่างสร้างสรรค์ผ่านช่องทางการตลาดที่เป็นที่นิยมในกลุ่มเป้าหมาย

4. ส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศและการท่องเที่ยวที่สมดุลเชิงพื้นที่และเวลา โดยการสร้างการรับรู้สินค้า บริการ และแหล่งท่องเที่ยว เพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวนอกฤดูกาล อาทิ การจัดกิจกรรม เทศกาล และงานประเพณีประจำถิ่นในแต่ละเดือน การสร้างความนิยมของจังหวัดท่องเที่ยวรอง เช่น การโฆษณาประชาสัมพันธ์ และการส่งเสริมการขายแพ็คเกจการท่องเที่ยวร่วมกับ

ภาคเอกชน เป็นต้น และการส่งเสริม “ไทยเที่ยวไทย” ได้แก่ การสร้างค่านิยมการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศให้แก่คนไทยทุกคนในทุกเพศทุกวัย การส่งเสริมการตลาดแบบมีเป้าหมายเฉพาะ เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มนักเรียนนักศึกษา กลุ่มสุขภาพสตรี รวมถึงการสนับสนุนมาตรการทางการเงิน เพื่อส่งเสริมการใช้จ่ายช่วงการท่องเที่ยว อาทิ มาตรการการลดหย่อนทางภาษี

5. ส่งเสริมความร่วมมือกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและการใช้เทคโนโลยีในการทำการตลาด ด้วยการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาคส่วนในการทำการตลาด ได้แก่ การร่วมมือกับชุมชนในการสร้างสรรค์สินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวให้สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนและสอดคล้องแบรนด์จังหวัด การส่งเสริมการตลาดร่วมกันระหว่าง

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การบูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยว และการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ

1. ส่งเสริมการกำกับดูแลการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการเสริมสร้างการทำงานอย่างบูรณาการระหว่างหน่วยงานระดับนโยบาย โดยมีคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติและกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเป็นหน่วยงานหลักในการกำหนดนโยบาย ประสานงาน กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน ส่งเสริมการกระจายอำนาจสู่หน่วยงานระดับภูมิภาคและท้องถิ่น ขับเคลื่อนแผนและการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชาติ พัฒนาระบบงานการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ เอกชนและประชาชน ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อมูลองค์ความรู้ จัดสรรงบประมาณและบุคลากรให้สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานในทุกระดับ ผลักดันให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยว ส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community - Based Tourism : CBT) จัดให้มีแผนบริหารจัดการความเสี่ยงและแผนบริหารจัดการสภาวะวิกฤตด้านการท่องเที่ยวในทุกมิติ

2. ปรับปรุงกฎหมายข้อบังคับและมาตรฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง โดยการทบทวนแก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐในการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง กำหนดบทบาทและความรับผิดชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน ส่งเสริมการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อระเบียบด้านการท่องเที่ยวต่าง ๆ ประชาสัมพันธ์เสริมสร้างความเข้าใจในระเบียบและกฎหมายด้านการท่องเที่ยว

3. สนับสนุนการลงทุนจากภาคเอกชนและการจัดทำศูนย์ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการท่องเที่ยว อาทิ ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการลงทุนต่าง ๆ และการจัดตั้งหน่วยวิเคราะห์ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การจัดทำ Tourism Intelligence Center และสนับสนุนการแบ่งปันข้อมูลกลางแก่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้งาน

4. ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยการประสานความร่วมมือกับนานาประเทศในการส่งเสริมการพัฒนาท่องเที่ยวและการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงภายใต้กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศระดับต่าง ๆ เช่น APEC ASEAN GMS ACMECS IMT - GT สนับสนุนให้ตัวแทนประเทศไทยในองค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ มีบทบาทในเวทีนานาชาติ เพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์ของประเทศไทย และอำนวยความสะดวกในการเดินทางท่องเที่ยวในระดับภูมิภาค เช่น การลดขั้นตอนการเดินทางเข้าประเทศ การตรวจลงตราและใบขับขี่ที่ครอบคลุมทั้งภูมิภาค เป็นต้น ส่งเสริมความสัมพันธ์ในรูปแบบเมืองพี่เมืองน้องด้านการท่องเที่ยวเกี่ยวกับต่างประเทศส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวบนเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion : GMS) เส้นทางระเบียงเศรษฐกิจแนวตะวันออก - ตะวันตก (East-West Economic Corridor : EWEC) เส้นทางระเบียงเศรษฐกิจเหนือ - ใต้ (North South Economic Corridor : NSEC) และส่งเสริมการตลาดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในภาพรวมของกลุ่มประเทศตามกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศต่าง ๆ ภาครัฐและภาคเอกชน และการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการตลาด เช่น การสนับสนุนการพัฒนาและต่อยอดแอปพลิเคชันที่ส่งเสริมการตลาด เพิ่มประสิทธิภาพหน่วยงานที่รับผิดชอบการตลาดดิจิทัล ทั้งในด้านการดูแลบริหารและวิเคราะห์สถิติข้อมูลออนไลน์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวไทย

2.4.3 การขับเคลื่อนแผนพัฒนาการท่องเที่ยวสู่การปฏิบัติ (คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, 2562)

การขับเคลื่อนแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564) สู่การปฏิบัตินั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการร่วมกันวางนโยบายการใช้ทรัพยากรและงบประมาณที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบของตน เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างมีส่วนร่วมทั้งนี้ เพื่อให้แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564) เกิดการพัฒนาขับเคลื่อนอย่างสัมฤทธิ์ผล จึงได้มีการวางระบบความเชื่อมโยงของแผนพัฒนาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแผนยุทธศาสตร์ของหน่วยงานแผนแม่บทเฉพาะด้านแผนปฏิบัติการ ทั้งในระดับเขตพัฒนาการท่องเที่ยว กลุ่มจังหวัด และท้องถิ่น และการใช้กลไกภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ที่ให้ความสำคัญกับความร่วมมือภาครัฐ เอกชน และประชาชน รวมถึงระบบการจัดสรรงบประมาณที่มีประสิทธิภาพที่ต้องตอบสนองต่อการพัฒนาเชิงบูรณาการและมีความต่อเนื่อง อีกทั้งต้องมีการพัฒนาระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของภาครัฐที่สอดคล้องกับเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาตามแผนอย่างแท้จริง โดยมีกระบวนการขับเคลื่อนในแต่ละระดับ ดังนี้

2.4.3.1 การดำเนินงานในระดับนโยบาย คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ เป็นหน่วยงานหลักในการกำหนดนโยบาย โดยมีกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเป็นผู้รับนโยบายเพื่อประสานการแปลงนโยบายหรือแผนไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานส่วนกลางส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น ในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีให้สอดคล้องกับแผนพัฒนา

การท่องเที่ยวแห่งชาติเพื่อดำเนินการในแต่ละปีงบประมาณ รวมทั้งการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผน และนำเสนอต่อคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ ทั้งนี้ต้องมีการประสาน ดูแล กำกับดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานระดับนโยบายและพื้นที่ควบคู่กันไปด้วย ได้แก่ คณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ คณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวประจำเขตพัฒนาท่องเที่ยว และคณะอนุกรรมการรายสาขา ได้แก่ คณะอนุกรรมการส่งเสริม การท่องเที่ยวทางน้ำ คณะอนุกรรมการอำนวยการพัฒนาและส่งเสริมประเทศไทยเป็นศูนย์กลางด้าน Medical and Wellness คณะอนุกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงกีฬา การท่องเที่ยวสีเขียวการท่องเที่ยวเพื่อการประชุมและนิทรรศการ และการท่องเที่ยวกลุ่มมุสลิม คณะอนุกรรมการพัฒนาความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยว และคณะอนุกรรมการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวไทย เป็นต้น เพื่อให้การพัฒนาทั้งระดับนโยบาย พื้นที่ และรายสาขา มีการบูรณาการเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564)

2.4.3.2 การดำเนินงานในระดับพื้นที่ คณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวประจำเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการพัฒนาในระดับพื้นที่ โดยเป็นแกนกลางในการประสานนโยบายจากคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ โดยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานภาครัฐภาคเอกชน สถาบันการศึกษา องค์กรระหว่างประเทศและท้องถิ่น รวมถึงคณะกรรมการบริหารกลุ่มจังหวัดและคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับพื้นที่ จังหวัด และเขตพัฒนาการท่องเที่ยว สอดคล้องตามแนวทางและเป้าหมายการพัฒนาในระยะแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564)

2.4.3.3 การดำเนินงานระดับชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว ควรสนับสนุนให้ภาคประชาชนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ ในบริบทที่เหมาะสม โดยเฉพาะการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่นผ่านกระบวนการจัดทำแผนและขับเคลื่อนแผนพัฒนาระดับชุมชน ทั้งนี้การเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่ายภาคประชาชนเจ้าของพื้นที่จะช่วยเพิ่มเอกลักษณ์ และความเป็นไทยให้กับประสบการณ์การท่องเที่ยวและเป็นการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ประชาชนอย่างแท้จริง

2.5 บริบททั่วไป

2.5.1 ประวัติ

ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ เดิมก่อนตั้งเมืองกาฬสินธุ์ มีชนเผ่ากลุ่มหนึ่งย้ายถิ่นฐานมาจาก บ้านแจละแม (ซึ่งตั้งอยู่ริมห้วยแจละแม อำเภอคำม่วนสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ปัจจุบัน) ส่วนมากเป็นชนเผ่าเมืองข่า เมืองขอม ซึ่งย้ายมาตั้งบ้านเมืองบริเวณตำบลดินจี่แห่งนี้ และได้เรียกชื่อชุมชนนี้ว่า บ้านไผ่ภูวงค์ พบหลักฐานเป็นโบราณวัตถุ เช่น ไห ถ้วย ชาม จอบ เสียม และพระพุทธรูปจำนวนมาก พบอยู่บริเวณ ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของหมู่บ้านดินจี่ หมู่ที่ 1 ห่างจากเขตชุมชนประมาณ 2 กิโลเมตร ต่อมาภายหลัง ได้มีการขุดค้นพบหลักฐานหลายอย่าง อาทิเช่น อิฐ พระพุทธรูป และบริเวณนั้นเป็นที่ตั้งวัดมาก่อน เรียกว่า เหล่าใหญ่ ซึ่งปัจจุบันชาวบ้านได้ปรับปรุงพื้นที่ดังกล่าวเป็นทุ่งนาไปแล้วบางส่วน

ผู้ใหญ่บ้านคนแรกของหมู่บ้านไผ่ภูวงค์ มีนามว่า นายจันท้อย ซึ่งใช้นามสกุลว่า อำแดง ต่อมาสมัยตั้งบ้านเมืองพร้อมเมืองกาฬสินธุ์ ชาวบ้านในชุมชนไผ่ภูวงค์ ชื่อนายขี้เถา และนางโหนด ได้พากันนำเอาดินเหนียวมาเผาไฟ ให้ดินมันแข็ง เพื่อที่จะเอาไปก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ และปรากฏว่าได้ผลิต นายขี้เถา และนางโหนด รวมทั้งชาวบ้านไผ่ภูวงค์ จึงได้พากันไปขุดเอาดินเหนียวมาปั้นเป็นรูปสี่เหลี่ยม แล้วจึงเอาไปเผาไฟ จึงกลายเป็น ก้อนอิฐ ในปัจจุบัน จากนั้นจึงนำเอาก้อนอิฐเหล่านั้นมาก่อสร้างเป็นฐานส่วนล่างของศาลาการเปรียญวัดโพธิ์ชัย ตำบลดินจี่ (ประมาณ 40 กว่าปีที่ผ่านมา ปัจจุบันสูญหายไปเกือบหมดแล้ว) เดิมชาวบ้านเรียกว่า เอาก้อนดินมาจีไฟ (จี หมายถึง เผา) ต่อมาชาวบ้านก็ได้พากันตั้งชื่อหมู่บ้านว่า “บ้านดินจี่” ตามชื่อก้อนดินที่นำมาเผาไฟ เป็นก้อนอิฐนั่นเอง สมัยก่อนไม่มีนามสกุล ชาวบ้านก็เลยได้ตั้งนามสกุล โดยใช้ชื่อว่า ก้อนดินจี่ ตามที่ได้เอาก้อนดินมาจีไฟ จนถึงทุกวันนี้

2.5.2 ที่ตั้ง

ตำบลดินจี่ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของอำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ห่างจากอำเภอคำม่วน 14 กิโลเมตร อยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดกาฬสินธุ์ 86 กิโลเมตร สภาพพื้นที่โดยทั่วไปของตำบลดินจี่ มีเขตติดต่อพื้นที่ ดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอกุศุดาบ จังหวัดสกลนคร

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลนาทัน อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลนาบอน อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลทุ่งคลอง อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์

2.5.3 พื้นที่

ตำบลดินจี่ มีพื้นที่โดยประมาณ 69 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 43,125 ไร่ และสภาพโดยทั่วไปเป็นที่ราบสูงสลับพื้นที่ภูเขาเขตเทือกเขาป่าสงวนแห่งชาติภูพาน

2.5.4 สภาพภูมิประเทศ

พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูงและหุบเขา แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 11 หมู่บ้าน โดยเป็นหมู่บ้านที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดินจี่ ทั้ง 11 หมู่บ้าน ดังนี้

2.5.4.1 บ้านดินจี่ หมู่ 1

2.5.4.2 บ้านดินจี่ หมู่ 2

2.5.4.3 บ้านโคกสนาม หมู่ 3

2.5.4.4 บ้านโพนแพง หมู่ 4

2.5.4.5 บ้านโพนแพง หมู่ 5

2.5.4.6 บ้านห้วยสมอทบ หมู่ 6

2.5.4.7 บ้านโนนหนามแพ่ง หมู่ 7

2.5.4.8 บ้านทุ่งสว่างพัฒนา หมู่ 8

2.5.4.9 บ้านท่านาเลา หมู่ 9

2.5.4.10 บ้านโพนแพง หมู่ 10

2.5.4.11 บ้านดินจี่ หมู่ 11

2.5.5 ระบบเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว

ตำบลดินจี่ มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ คือ ภูน้อย แหล่งชูดักนกชาดักด้าบรพ (ไดโนเสาร์) ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรณี

2.5.6 กลุ่มอาชีพ

ประกอบไปด้วย กลุ่มโครงสร้างเศรษฐกิจชุมชน จำนวน 11 กลุ่ม ดังนี้

2.5.6.1 กลุ่มออมทรัพย์บ้านโคกสนาม หมู่ที่ 3

2.5.6.2 กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านโพนแพง หมู่ที่ 4

2.5.6.3 กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านโนนหนามแพ่ง หมู่ที่ 7

2.5.6.4 กลุ่มทอผ้าไหมแพรวาบ้านห้วยสมอทบ หมู่ที่ 6

2.5.6.5 กลุ่มแม่บ้านเพื่อการผลิตบ้านโคกสนาม หมู่ที่ 3

2.5.6.6 กลุ่มทอผ้าไหมแพรวาบ้านดินจี่ หมู่ที่ 2

2.5.6.7 กลุ่มทอผ้าไหมแพรวาบ้านห้วยสมอทบ หมู่ที่ 6

2.5.6.8 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรดินจี่พัฒนา หมู่ที่ 1

2.5.6.9 กลุ่มธนาคารหมู่บ้านบ้านโคกสนาม หมู่ที่ 3

2.5.6.10 กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านดินจี หมู่ที่ 11

2.5.6.11 กลุ่มเกษตรกรดินจี บ้านดินจี หมู่ที่ 1

2.5.7 ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม

ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และมีการจัดงานประเพณีประจำปี ดังนี้

2.5.7.1 เดือนอ้าย ประเพณีบุญเข้ากรรม

2.5.7.2 เดือนยี่ ประเพณีบุญคุณลาน

2.5.7.3 เดือนสาม ประเพณีบุญข้าวจี

2.5.7.4 เดือนสี่ ประเพณีบุญพระเวส

2.5.7.5 เดือนห้า ประเพณีบุญสงกรานต์

2.5.7.6 เดือนหก ประเพณีบุญบั้งไฟ

2.5.7.7 เดือนเจ็ด ประเพณีบุญซำฮะ

2.5.7.8 เดือนแปด ประเพณีบุญเข้าพรรษา

2.5.7.9 เดือนเก้า ประเพณีบุญข้าวประดับดิน

2.5.7.10 เดือนสิบ ประเพณีบุญข้าวสาก

2.5.7.11 เดือนสิบเอ็ด ประเพณีบุญออกพรรษา

2.5.7.12 เดือนสิบสอง ประเพณีบุญกฐิน

2.5.8 สินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึก

2.5.8.1 ผ้าฝ้ายย้อมคราม

2.5.8.2 ผ้าไหมแพรวา

2.5.9 การเมืองการปกครอง

เขตการปกครอง แบ่งออกเป็น จำนวน 11 หมู่บ้าน ดังนี้

2.5.9.1 บ้านดินจี

2.5.9.2 บ้านดินจี

2.5.9.3 บ้านโคกสนาม

2.5.9.4 บ้านโพนแพง

2.5.9.5 บ้านโพนแพง

2.5.9.6 บ้านห้วยสมอทบ

2.5.9.7 บ้านโนนหนามแห้ง

2.5.9.8 บ้านทุ่งสว่างพัฒนา

2.5.9.9 บ้านท่านาเลา

2.5.9.10 บ้านโพนแพง

2.5.9.11 บ้านดินจี

2.5.10 มีประชากร ทั้งสิ้น 7,124 คน แยกเป็นชาย 3,652 คน หญิง 3,472 คน ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง มีจำนวน 5,132 คน

2.5.11 ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาแผนสี่ปีขององค์การบริหารส่วนตำบลดินจี

องค์การบริหารส่วนตำบลดินจีได้กำหนดแผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี (พ.ศ. 2561 – 2564) โดยกำหนดยุทธศาสตร์พัฒนาท้องถิ่นด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยว ไว้ดังนี้
กลยุทธ์ / แนวทางการพัฒนา

2.5.11.1 การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ

2.5.11.2 การพัฒนาสิ่งแวดล้อม

2.5.11.3 การพัฒนาการท่องเที่ยว

2.5.12 การวิเคราะห์ปัจจัยภายใน

2.5.12.1 จุดแข็ง

- 1) เป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติค่อนข้างสมบูรณ์
- 2) ผู้นำและชุมชนมีการรวมตัวกันอย่างเข้มแข็งให้ความร่วมมือกับหน่วยงานราชการเป็นอย่างดี จึงเป็นผลดีต่อการติดต่อและประสานงานในการสร้างความเจริญให้แก่ท้องถิ่น
- 3) มีการดำเนินวิถีชีวิตโดยยึดวัฒนธรรมและประเพณีแบบดั้งเดิม เช่น ประเพณีรำผีฟ้า บุญข้าวประดับดิน เป็นต้น ทำให้ประชาชนในชุมชนมีศูนย์รวมจิตใจส่งผลให้เกิดความสามัคคีในชุมชน
- 4) เป็นแหล่งผลิตข้าวพันธุ์ดี
- 5) เป็นสถานที่ท่องเที่ยวซึ่งเป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้แก่ อ่างเก็บน้ำห้วยสมอบและอ่างเก็บน้ำห้วยสังกะ ซึ่งเป็นแหล่งกักเก็บน้ำขนาดใหญ่
- 6) เป็นแหล่งจุดค้นพบซากฟอสซิลดีกดาบรพ์ซึ่งมีอายุมากกว่า 150 ล้านปี
- 7) มีหัตถกรรมและภูมิปัญญาชาวบ้านที่โดดเด่น เช่น การทำผ้าฝ้ายย้อมคราม ทอผ้าไหมแพรวา เครื่องจักสาน เป็นต้น
- 8) สภาพทางภูมิศาสตร์เป็นที่ราบสูงสลับภูเขา เหมาะแก่การเกษตรกรรม และมีเส้นทางคมนาคมผ่านหลายสายเชื่อมต่อกับจังหวัดข้างเคียง ส่งผลต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการขนส่งผลผลิตทางการเกษตร
- 9) มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- 10) งานสาธารณสุขให้บริการด้านสุขภาพอย่างทั่วถึง
- 11) ประชาชนให้ความสำคัญและดูแลสุขภาพที่ดีขึ้น

- 12) เป็นชุมชนที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์
- 13) เป็นชุมชนที่มีวัฒนธรรมประเพณี ที่สืบทอดกันมาช้านาน เช่น ประเพณีแห่เทียนพรรษา ประเพณีลอยกระทง
- 14) เป็นชุมชนที่มีสภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มสลับที่ราบเชิงเขา เหมาะแก่การเพาะปลูก ทำการเกษตร ทำไร่ ทำสวน

2.5.12.2 โอกาส

- 1) ได้รับพระมหากรุณาธิคุณให้มีโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อแก้ไขปัญหาภัยแล้งให้กับราษฎร ได้แก่ โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยสมอบท และอ่างเก็บน้ำห้วยสังกะ ทำให้ราษฎรมีแหล่งกักเก็บน้ำในการอุปโภคบริโภค และทำการเกษตร
- 2) นโยบายช่วงเหลือจากหน่วยงานของรัฐในหลายโครงการ
- 3) กระแสเกษตรพอเพียง รมรงค์ให้มีการใช้ปุ๋ยชีวภาพ
- 4) การร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ และอำเภอ
- 5) นโยบายการพัฒนาของรัฐบาล มีการกระจายทุกหน่วยงานทุกด้านลงสู่พื้นที่ เช่น OTOP, SML, กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี, กองทุนหมู่บ้าน และมาตรการลดค่าใช้จ่าย ฯลฯ
- 6) การสื่อสารทันสมัย
- 7) ส่วนราชการต่าง ๆ ในพื้นที่ ทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี
- 8) นักการเมืองทุกระดับให้การสนับสนุนการพัฒนา

2.5.13 ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวองค์การบริหารส่วนตำบลดินจี่

2.5.13.1 เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจของแผนส่งเสริมการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบลดินจี่ พ.ศ. 2561 – 2564 จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ออกเป็น 5 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาสินค้าบริการ และปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนสิ่งที่จะสามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้นั้น จะต้องมีความแปลกใหม่ น่าสนใจ และบางครั้งอาจจะต้องเป็นสิ่งที่ไม่สามารถพบเห็นได้ทั่วไปในกรณีที่ต้องการนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มนั้น จำเป็นอย่างมากที่จะต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนา ด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยว ผลิตภัณฑ์ และสิ่งเกี่ยวข้อง แต่จะปฏิเสธไม่ได้เลยในเรื่องของผลกระทบหลังจากเกิดการท่องเที่ยวย่อมมีผลเสียต่อแหล่งท่องเที่ยว ชุมชน สิ่งแวดล้อม และธรรมชาติ เกิดขึ้นอย่างแน่นอน จึงมีความจำเป็นอย่างมากที่การพัฒนาการท่องเที่ยวนั้นจะต้องควบคู่ไปกับการดูแล และฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืนอย่างแท้จริง

1.1 แนวทางการพัฒนา

1.1.1 พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการทุกรูปแบบอย่างมีมาตรฐานแต่จะต้องค่อยเป็นค่อยไปเนื่องจากข้อจำกัดของชุมชนนั้นมีความค่อนข้างมาก เพราะโดยพื้นฐานของชุมชนไม่ใช่พื้นที่ที่เคยจัดการการท่องเที่ยวมาก่อนแต่เนื่องจากความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่และความแข็งแรงของวิถีชุมชนจึงส่งผลให้ตำบลดินจี่เป็นชุมชนที่เหมาะสมต่อการผลักดันให้เกิดการท่องเที่ยวเพื่อการกระจายรายได้สู่ชุมชนและเพื่อเกิดการรักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติที่ชุมชนมีอยู่ตำบลดินจี่มีความพร้อมที่จะจัดการท่องเที่ยวได้หลากหลายรูปแบบ ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยว เชิงธรณี การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น และการพัฒนาคุณภาพสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวอย่างมีมาตรฐานสอดคล้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

1.1.2 พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการอย่างยั่งยืน โดยการส่งเสริมให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทั้งในเชิงอัตลักษณ์ท้องถิ่น วัฒนธรรมประเพณี และสิ่งแวดล้อม รวมถึงการส่งเสริมให้มีพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อรายได้สู่ชุมชน ได้แก่ การส่งเสริมนวัตกรรมด้านการพัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว และการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนโดยการให้ความรู้และการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว

โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกนับเป็นสิ่งสำคัญที่จะอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวและยังเป็นสิ่งประกอบการตัดสินใจในการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญอีกประการหนึ่งด้วย สำหรับยุทธศาสตร์นี้จะมุ่งเน้นระบบคมนาคมเป็นสิ่งสำคัญเพื่ออำนวยความสะดวกต่อการเดินทางของนักท่องเที่ยว

2.1 แนวทางการพัฒนา

2.1.1 พัฒนาระบบการคมนาคมขนส่งในการเดินทางเข้าสู่ตำบลดินจี่ พร้อมทั้งเส้นทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในตำบลดินจี่ และพัฒนาเส้นทางที่สามารถเชื่อมโยงระหว่างเมืองท่องเที่ยวหลักและเมืองท่องเที่ยวรอง ในบริเวณใกล้เคียงอีกด้วย

2.1.2 พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว โดยการปรับปรุงป้ายบอกทางและป้ายสัญลักษณ์ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน จัดทำแผนที่ท่องเที่ยวให้ครอบคลุมทุกแหล่งเพิ่มจุดบริการ Free - WiFi ในแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวที่ปราศจากอุปสรรคสำหรับคนทั้งมวล (Tourism for All) ได้แก่ ห้องน้ำคนพิการ ทางลาด ราวจับ เป็นต้น

2.1.3 พัฒนาระบบความปลอดภัยและสุขอนามัยในแหล่งท่องเที่ยว โดยการสนับสนุนเครื่องมือและอุปกรณ์เพื่อป้องกันและช่วยเหลือนักท่องเที่ยว ได้แก่ กล้องวงจรปิด การติดตั้งไฟในสถานที่ท่องเที่ยว อุปกรณ์ช่วยเหลือนักท่องเที่ยวเบื้องต้น จัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือนักท่องเที่ยว ส่งเสริมสุขอนามัยในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ปรับปรุงสุขาสาธารณะ การจัดการขยะในแหล่งท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และสนับสนุนการมีส่วนร่วมกับชุมชน

บุคลากรนับเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญ จึงจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพที่จะสามารถถ่ายทอดความรู้ เชื่อมโยงสื่อสารกับชุมชนหรือองค์กรต่าง ๆ ได้อย่างดีจึงจะเกิดความเข้าใจที่ตรงการเกิดการพัฒนาที่เต็มศักยภาพ และตรงตามเป้าประสงค์ที่วางไว้ ในส่วนของการมีส่วนร่วมของชุมชนก็เป็นความสำคัญที่สุดเช่นเดียวกันเพราะหากชุมชนไม่เกิดความเข้าใจและไม่ให้ความร่วมมือในการดำเนินการใด ๆ การท่องเที่ยวภายในชุมชนย่อมไม่สามารถขับเคลื่อนไปได้เช่นเดียวกัน

3.1 แนวทางการพัฒนา

3.1.1 พัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวภายในเขตพื้นที่ ตำบลดินจี่ โดยเริ่มจากการปลูกฝังความเป็นเจ้าบ้านที่ดีให้กับเด็กและเยาวชนในพื้นที่ด้วยการจัดอบรมให้ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพของแต่ละบุคคลและยังเป็นการสอนให้เด็กและเยาวชนเรียนรู้ถึงคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน ประเพณี และวัฒนธรรมที่มีความสวยงามของตนเอง สมควรแก่การรักและสืบทอดต่อไปให้ยาวนาน สร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการที่มีอาชีพเกี่ยวกับการผลิตสินค้าชุมชนให้ตระหนักถึงความสำคัญของบทบาทหน้าที่ของตนให้รักและหวงแหนไว้ซึ่งวิถีชุมชนของตนเอง สนับสนุนบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้รับการฝึกอบรมที่ได้มาตรฐานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานรัฐบาลและเอกชนเพื่อเป็นการส่งเสริมความสามารถของบุคลากร ต่อไป

3.1.2 ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว โดยการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเปิดโอกาสให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสินค้าและบริการบนพื้นฐานของมรดกและวัฒนธรรมท้องถิ่นจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมทักษะธุรกิจพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เพิ่มช่องทางการลงทุนและพัฒนาธุรกิจด้านการท่องเที่ยวให้แก่ชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยว

การสร้างความเชื่อมั่นในแหล่งท่องเที่ยว ผลิตภัณฑ์ ชุมชน และบริการด้านการท่องเที่ยวนับเป็นปัจจัยที่ต้องดำเนินการให้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วเนื่องจากตำบลดินจี่เป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ทางวัฒนธรรม ประเพณี โดยเป็นแหล่งผลิตผ้าไหมแพรวาที่เป็นสินค้า อันดับที่ 1

ของจังหวัดกาฬสินธุ์ แล้วนั้น ตำบลดินจี่ยังมีผลิตภัณฑ์ที่น่าสนใจอีกหนึ่งผลิตภัณฑ์ นั่นคือ ผ้าฝ้ายย้อมครามธรรมชาติที่ผลิตโดยคนในชุมชน นอกจากสินค้าเหล่านี้แล้วตำบลดินจี่ยังเป็นพื้นที่ที่มีการขุดพบซากดึกดำบรรพ์ (ไดโนเสาร์) ที่ใหญ่และสมบูรณ์ที่สุดในประเทศไทย จากจำนวนฟอสซิลมากกว่า 2,000 ชิ้นที่ขุดพบและปัจจุบันยังคงมีการขุดค้นอย่างต่อเนื่องโดยหน่วยงานของรัฐบาล ย่อมนับได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางทรัพยากรการท่องเที่ยวสามารถจัดการท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มได้ นั่นคือการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเชิงธรณี หากมีการส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยวและมีการส่งเสริมการตลาดผ่านการปรับใช้เทคโนโลยีแล้ว ตำบลดินจี่ย่อมเป็นที่น่าสนใจในกลุ่มนักท่องเที่ยวที่สนใจเฉพาะด้านอย่างแน่นอน

4.1 แนวทางการพัฒนา

4.1.1 การส่งเสริมการตลาดเป้าหมาย และการสร้างการรับรู้

แก่นักท่องเที่ยวผ่านช่องทางต่าง ๆ ด้านมาตรการรักษาความปลอดภัยและมาตรการป้องกันของแหล่งท่องเที่ยวภายในตำบลดินจี่ ข้อควรปฏิบัติเพื่อความปลอดภัย และสิ่งที่ควรกระทำในกรณีฉุกเฉิน เพื่อช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ปลอดภัย รวมถึงการส่งเสริมการบังคับใช้และให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องแก่นักท่องเที่ยวและสาธารณชน เช่นการให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องซากดึกดำบรรพ์ เพื่อเป็นการปฏิบัติตนอย่างถูกต้อง

4.1.1 ส่งเสริมการตลาดเฉพาะกลุ่มเพื่อดึงดูดการเดินทางท่องเที่ยว เช่น กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจด้านของธรณีวิทยา และกระตุ้นการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว โดยการส่งเสริมการตลาดแบบเฉพาะกลุ่มสำหรับนักท่องเที่ยวทั่วไปกลุ่มตลาดระดับกลาง - บน (รายได้สูงกว่า 200,000 บาท / ปี) ในพื้นที่ตลาดที่มีศักยภาพ โดยการสนับสนุนให้มีการจัดค่าย จัดการศึกษา ดูงานในสถานที่จริง โดยเป็นโครงการที่ร่วมมือกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง จัดการประชาสัมพันธ์โครงการในพื้นที่เหมืองใหญ่เพื่อให้เกิดการกระจายข่าวสารอย่างทั่วถึง และการส่งเสริมการตลาดแบบเฉพาะกลุ่มสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มความสนใจพิเศษ เช่น กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสิ่งแวดล้อมและนิเวศ กลุ่มนักท่องเที่ยวกลุ่ม MICE เป็นต้น

4.1.2 ส่งเสริมเอกลักษณ์ของชุมชน ด้วยการสื่อสารเอกลักษณ์ความรักในชุมชนให้เป็นที่เข้าใจต่อคนทั่วไป อาทิ การสร้างคุณค่าความเป็นตำบลดินจี่ในสินค้าและบริการต่าง ๆ โดยการสร้างสัญลักษณ์ของชุมชน บนสินค้าและบริการ การสื่อสารเอกลักษณ์ความเป็นชุมชนผ่านสื่อสร้างสรรค์และนวัตกรรมทางสื่อต่าง ๆ เช่น ป้ายโฆษณา แผ่นโปสเตอร์ แผ่นพับ เว็บไซต์ การจัดแสดง Roadshow เป็นต้น และการส่งเสริมเอกลักษณ์ของตำบลดินจี่ โดยการพัฒนาแบรนด์และสื่อสารความแตกต่างของตำบลดินจี่ ในรูปแบบการเล่าเรื่อง (Story Telling) การสื่อสารเรื่องราวอย่างสร้างสรรค์ผ่านช่องทางการตลาดที่เป็นที่นิยมในกลุ่มเป้าหมายที่สนใจ

4.1.3 ส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศและการท่องเที่ยวที่สมดุลเชิงพื้นที่และเวลาเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวนอกฤดูกาล อาทิ การจัดกิจกรรม / เทศกาล / งานประเพณีเฉพาะถิ่นในแต่ละเดือน

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีรัฐภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว

การบูรณาการร่วมกันของทุกภาคส่วน คือ ปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมโดยมุ่งเน้นการส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างทุกภาคส่วน

5.1 แนวทางการพัฒนา

5.1.1 ส่งเสริมการกำกับดูแลการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการเสริมสร้างการทำงานอย่างบูรณาการระหว่างหน่วยงานของรัฐเป็นผู้กำหนดนโยบาย แผนงาน ติดตามผลและสรุป ส่งเสริมการกระจายอำนาจสู่หน่วยงานระดับชุมชน ขับเคลื่อนแผนและการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชาติ ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อมูล องค์ความรู้ ผลักดันให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยว ส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism : CBT)

5.1.2 จัดทำศูนย์ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการท่องเที่ยวโดยการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างรัฐและชุมชนในการจัดตั้งหน่วยบริหารและวิเคราะห์ข้อมูลด้านการท่องเที่ยว สำหรับสำรวจ จัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว สถานที่น่าสนใจ อาชีพชุมชน และสิ่งที่เกี่ยวข้องในทุกมิติของการท่องเที่ยวภายในชุมชน เพื่อเป็นการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานใช้สำหรับการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่องในอนาคต

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชุมพล รอดแจ่ม (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง เส้นทางท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม อำเภอ บางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมาท่องเที่ยวศึกษา ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว ในเส้นทางท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมาท่องเที่ยว ได้แก่ ค่าบอกเล่า การแสวงหาสถานที่ทำบุญ การมาไหว้พระ การชม โบราณสถาน และศึกษา ศิลปวัฒนธรรม มีคนรู้จักชักชวน มาให้อาหารปลา ทราบ จากสื่อออนไลน์ (Internet) เห็นป้าย ประชาสัมพันธ์ตามไหล่ทาง มาซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น หนังสือแนะนำ การท่องเที่ยวเป็นเส้นทางผ่านการแนะนำจากรายการโทรทัศน์และตั้งใจมาทานอาหาร ส่วนค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวประกอบด้วยค่าน้ำมันรถยนต์ ค่ารถโดยสาร (กรณีที่ไม่ได้ใช้รถยนต์ส่วนตัว) เงินทำบุญ ค่าดอกไม้ธูปเทียน ค่าอาหาร และเครื่องดื่ม ชื่อของฝากของที่ระลึกค่าอาหารปลาเข้าวัดอุ้มงคล

ค่าต้นไม้ค่าปุ๋ย ค่าดิน และค่ากระถาง ต้นไม้

ณัฐพร ดอกบุญนาค และธรรมาภรณ์ ทองคานุช (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว กรณีศึกษาชุมชนในตลาดร้อยปีสามชุกอำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Random Sampling) จากประชากร คือ คนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลสามชุก จำนวน 400 คน จากทั้งหมด 20 ชุมชน เพื่อให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวแล้วนำผลจากแบบสอบถามไปวิเคราะห์ โดยใช้การประมวลผลข้อมูลสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการด้านการท่องเที่ยว นั้น คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวในระดับมาก โดยเฉพาะในด้านของการจัดการด้านสถานที่ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทั้งในด้านวางแผนการประชุมนโยบายหรือแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ด้านของสิ่งอำนวยความสะดวกนั้นชุมชนจะมีส่วนแค่การแสดงความคิดเห็นว่าดีหรือไม่ต้องการหรือไม่ต้องการ แต่ไม่ได้เข้ามาส่วนในการวางแผนคิดนโยบาย หรือการจัดการมากแต่อย่างใดและด้านบุคลากรประชาชนหรือคนในชุมชนนั้น มีส่วนร่วมมากแต่ในส่วนของการจัดการด้านกฎเกณฑ์ทางการท่องเที่ยวในตลาดร้อยปีสามชุกนั้น คนในชุมชนมีส่วนร่วมลดลงหากเทียบกับด้านอื่น ๆ เนื่องจากปัจจุบันกฎเกณฑ์ต่าง ๆ คือ กฎที่ได้ปฏิบัติสืบทอดกันมาไม่ได้มีการวางกฎเกณฑ์ที่ตายตัว

นงลักษณ์ จันทาภากุล และนรินทร์ สังข์รักษา (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาศักยภาพในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนบ้านหัวเขาเงินจังหวัดราชบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ศักยภาพด้านการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านหัวเขาเงิน 2) ศึกษาแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านหัวเขาเงิน และ 3) ศึกษาปัญหา / อุปสรรคในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนบ้านหัวเขาเงิน ผลการวิจัย พบว่า 1) ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนบ้านหัวเขาเงินโดยรวมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรม และด้านองค์กรอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สำคัญ ได้แก่ 1) การสนับสนุนงบประมาณเพื่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง 2) การให้ความรู้การจذبกรมในการจัดการการท่องเที่ยวให้ประสบความสำเร็จ 3) การศึกษาดูงานและการศึกษาการปฏิบัติที่ดีในการท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จและ 4) การประชาสัมพันธ์ ผ่านทางเว็บไซต์การประชาสัมพันธ์ผ่านหน่วยงานต่าง ๆ ในระดับ จังหวัด และสื่อต่าง ๆ รวมถึงการส่งเสริมการตลาดเชิงรุกของชุมชนอย่างต่อเนื่องและการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ

มาฆะ ขิตตะสังคะ และคณะ (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ ภาคเหนือตอนบน กรณีศึกษาจังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ศึกษาความสัมพันธ์และความพร้อมของชุมชนกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 2) เพื่อศึกษา ผลกระทบจากปัจจัยภายนอก

ต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน 3) ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานที่ตอบสนองการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนในพื้นที่จังหวัด ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย และ 4) เพื่อกำหนดแนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ผลการวิจัย พบว่า ชุมชนหมู่บ้านชาติพันธุ์ทั้ง 12 หมู่บ้านแสดงศักยภาพความเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมยังคงรักษาวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมไม่กลืนกลายตามความทันสมัยตามข้อค้นพบ ดังนี้ 1) ความพร้อมของชุมชนกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2) การศึกษาผลกระทบระหว่างปัจจัยภายนอกต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดย ชุมชนพบมีความสัมพันธ์ทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญ 3) แนวทางการบริหารจัดการการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน การจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน การจัดการบริการด้านที่พักแรม และการจัดการบริการด้านอาหารมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 4) การพัฒนาโครงสร้างคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวและระบบบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นความพร้อมของชุมชนในการแสดงศักยภาพของการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ยังคงพึ่งพิงปัจจัยภายนอกที่เป็นองค์กรเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในการแนะนำการให้การศึกษาและฝึกอบรม การสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยว

นิจรีรา คลังสมบัติ (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนจังหวัดอุดรธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชน 2) ศึกษาฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน และ 3) พัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสู่การเรียนรู้ ผลการศึกษาพบว่าประชาชนในตำบลเมืองพานต้องการมีส่วนร่วมในการร่วมมือกันจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนของตนชุมชนมีทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่หลากหลายทั้งในธรรมชาติและการทอผ้ามัดหมี่ในวิถีชีวิต ผลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการทำให้เกิดกลุ่มแกนที่สามารถจะแบ่งหน้าที่รับผิดชอบเป็นกลุ่มย่อยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น กลุ่มทอผ้าเพื่อการเรียนรู้ กลุ่มทำอาหาร กลุ่มมัดคุเทศก์นำเที่ยว กลุ่มดูแลด้านที่พักในการให้บริการนักท่องเที่ยว

วงศ์ธีรา สุวรรณิน และคณะ(2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดในจังหวัดปทุมธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของวัดในจังหวัดปทุมธานีที่สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 2) เพื่อจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงระหว่างวัดที่มีศักยภาพในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัย พบว่า ศักยภาพการท่องเที่ยวในด้านโบราณสถานและโบราณวัตถุมีหลายวัดที่มีพระพุทธรูปเก่าแก่สมัยสุโขทัยและพระนครศรีอยุธยา ส่วนอุโบสถและเจดีย์มีลักษณะเหมือนเจดีย์ชเวดากอง โบราณสถานเป็นสถาปัตยกรรมของมอญส่วนใหญ่สิ่งอำนวยความสะดวก

ความสะอาดด้านสาธารณสุขบุคคลและสาธารณูปการ เช่น ประปา ไฟฟ้า ถนนหนทาง ห้องสุขา และระบบรักษาความปลอดภัยอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากวัดในจังหวัดปทุมธานีจำนวนนักท่องเที่ยว น้อยกว่าจังหวัดอื่นส่วนร้านค้าขายจะมีอยู่ตามชุมชนรอบ ๆ วัดการวิจัยเชิงปริมาณ ผลการวิจัย พบว่า วัดส่วนใหญ่มีภูมิทัศน์ที่สวยงามและมีพื้นที่โล่งกว้าง ส่วนทรัพยากรด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และประเพณี พบว่า วัดส่วนใหญ่มีโบสถ์และพระพุทธรูปที่สำคัญชุมชนจะจัดประเพณีร่วมกับวัด เช่น ตักบาตร ทำทาน และเวียนเทียนในวันสำคัญทางศาสนา พร้อมทั้งการรณรงค์ให้ประชาชนรักษาสิ่งแวดล้อม ทัศนียภาพในวัดและวันสำคัญทางศาสนาสำหรับวัดที่มีนักท่องเที่ยวทางวัดจะจัดมีคฤหาสน์ หรือบุคลากรพาชมวัด ส่วนที่ต้องปรับปรุง คือ จุดประชาสัมพันธ์ยังมีน้อยทั้งบริเวณนอกวัดและในวัด เส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจากการวิเคราะห์สามารถจัดทำเส้นทางท่องเที่ยววัดเลือก จากที่วัดที่ใกล้เคียงกันและอยู่บนเส้นทางคมนาคมที่เชื่อมโยงกัน พร้อมทั้งพิจารณาสถานที่แวะรับประทานอาหารกลางวัน และเดินทางกลับให้เป็นวงจรทำให้สามารถจัดทำแผนที่เส้นทางท่องเที่ยวได้สอง เส้นทางเส้นทางแรกมี 6 วัด และเส้นทางที่สองมี 5 วัด

อรรวรรณ เกิดจันทร์ (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนคลองโคก จังหวัดสมุทรสงคราม ใช้แบบสอบถามสำรวจกลุ่มตัวอย่าง คนในชุมชนท้องถิ่นคลองโคก 354 คน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ การหาสถิติเบื้องต้น ได้แก่ ค่าร้อยละ การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการหาสถิติขั้นสูง ได้แก่ การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ใช้สถิติทดสอบค่า t - test และมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป ใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวน (F - test หรือ ANOVA) ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อแหล่ง ท่องเที่ยวป่าชายเลนคลองโคก พบว่า ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนั้น มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยว กับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับดี โดยจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนและการชมวิถีชีวิตของคนในชุมชน ท้องถิ่น ประกอบกับได้มีการกำหนดแผนงานจัดกิจกรรมที่ช่วยให้คนในชุมชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์ ดูแล รักษา แหล่งท่องเที่ยว และที่สำคัญมีการกระจายรายได้ให้กับคนในชุมชน ผลการวิจัย การเปรียบเทียบลักษณะประชากรศาสตร์ของประชาชนท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ป่าชายเลนคลองโคก ทั้ง 5 ด้าน พบว่า 1) ด้านการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา เพศ รายได้เฉลี่ย / เดือน และระยะเวลาการอาศัยอยู่ มีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน ในขณะที่อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีส่วนร่วมแตกต่างกัน 2) ด้านการวางแผน เพศ อายุ และระยะเวลาการอาศัยอยู่ มีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ เฉลี่ย / เดือน มีส่วนร่วมแตกต่างกัน 3) ด้านการดำเนินงาน เพศ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ย / เดือน และระยะเวลาการอาศัยอยู่ มีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน ในขณะที่อายุ และอาชีพ มีระดับการมีส่วนร่วม

แตกต่างกัน 4) ด้านการรับผลประโยชน์ อายุ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาการอาศัยอยู่ มีส่วนร่วมแตกต่างกัน และ 5) ด้านการติดตาม และประเมินผล เพศ มีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ย / เดือน และระยะเวลาการอาศัยอยู่ มีส่วนร่วมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัย การทดสอบความรู้ความเข้าใจของประชาชนท้องถิ่นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า ในภาพรวม คนในชุมชนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับ มาก ผลการวิจัย ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ป่าชายเลนคลองโคน พบว่า ส่วนใหญ่ในภาพรวมคนในชุมชนท้องถิ่นคลองโคนนั้น มีระดับการมีส่วนร่วม ของชุมชนอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลางในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ป่าชายเลนคลองโคน จังหวัดสมุทรสงครามในทุก ๆ ด้าน

กาญจนา สุระ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ ปี ที่ 3 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ศักยภาพ การบริหาร จัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ 2) สังเคราะห์รูปแบบ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เหมาะสมของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ 3) สังเคราะห์แนวทางการยกระดับ การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ อย่างยั่งยืน ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เหมาะสมที่สุดของท้องถิ่น จังหวัด เชียงใหม่ คือ การท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสและเที่ยวชมศิลปะ ประเพณีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ ของ จังหวัดเชียงใหม่และเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาเที่ยวชมและทำกิจกรรมร่วมกับคนในท้องถิ่น ใน ส่วนของศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ศักยภาพของผู้นำและการบริหารจัดการองค์กรมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากจนถึงปานกลาง ศักยภาพ ด้านการเงินและบัญชีมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางศักยภาพการบริหารจัดการด้านการตลาด อยู่ในระดับปานกลางทุกด้านและศักยภาพด้านการผลิตและการให้บริการอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ดังนั้นแนวทางการยกระดับการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประกอบไปด้วย 1) แนวทางการเตรียมความพร้อมของทุนมนุษย์ต่ออุปทานการท่องเที่ยว ได้แก่ การจัดระบบการบริหาร จัดการภายในองค์กรให้มีความชัดเจน มีการแบ่งคนทำงานให้ตรงกับความรู้และความสามารถให้มีความสำคัญ กับระบบการบันทึกบัญชีและการเงิน โดยมีการจัดทำบัญชีที่ได้มาตรฐาน มีการคิดต้นทุนและผลตอบแทน ในส่วนของการบริหารจัดการด้านการผลิตและการให้บริการจะต้องให้ชุมชนพยายามดึงเอาทรัพยากร การท่องเที่ยวของชุมชนมาจัดทำเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายเตรียมความพร้อม ฝึกฝนทักษะในด้านการใช้ภาษาเพื่อการติดต่อสื่อสาร 2) แนวทางการรักษาศักยภาพและดูแลฐาน ทรัพยากร การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนด้านการผลิตและการให้บริการโดยสำรวจศักยภาพ และฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จัดแบ่งประเภทเพื่อจะได้มาจัดทำเป็นโปรแกรม

การท่องเที่ยวของชุมชนได้ขณะเดียวกันสร้างความรู้ความเข้าใจปลูกฝังความรักและหวงแหนทรัพยากร การท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นกับคนในชุมชนพร้อมกับการจัดเตรียมคน งบประมาณ แผนการดำเนินงาน ที่จะดูแลและรักษาฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชน 3) กระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ชุมชนและหน่วยงานในท้องถิ่นจะต้องประสานและขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่ออนุรักษ์และรักษาฐาน ทรัพยากรการท่องเที่ยวให้เห็น เป็นเชิงประจักษ์การเปิดโอกาสให้ภาคีเครือข่ายซึ่งเป็นหน่วยงาน ภายนอกทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เข้ามาเป็นที่ปรึกษาหรือคณะกรรมการของชุมชน การท่องเที่ยวที่จะให้คำแนะนำ ตลอดจนการจัดหา งบประมาณมาสนับสนุนการดำเนินงานและให้ความรู้แก่ชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิด ความยั่งยืน ต่อไป

ชายชาญ ปฐมกาญจนา และนรินทร์ สังข์รักษา (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ศึกษาระดับแรงจูงใจในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม 2) เปรียบเทียบระดับแรงจูงใจในการท่องเที่ยว ของนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม จำแนกตามสถานภาพ ส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวและ 3) ศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบ มีส่วนร่วมของชุมชนตลาดบางหลวงอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับแรงจูงใจ ในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในตลาด บางหลวงอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แรงจูงใจอยู่ในระดับปานกลาง ทุกด้านเรียงตามลำดับ ดังนี้ด้านเดินทางด้านสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยวด้านการบริการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและด้านประชาสัมพันธ์ตามลำดับ 2) การเปรียบเทียบระดับแรงจูงใจในการท่องเที่ยว ของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม จำแนก ตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า นักท่องเที่ยวที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้และสถานภาพ สมรส แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาแตกต่างกัน มีระดับแรงจูงใจการท่องเที่ยวตลาดบางหลวงไม่แตกต่างกัน 3) แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม พบว่า ควรมีการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่มีจิตอาสาในการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน ด้านการเงินหรืองบประมาณ ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลหรือท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนงบประมาณในจำนวนที่มากพอ ควรมีการรวมกลุ่มกัน ในการให้ความช่วยเหลือประสานงานและให้ข้อมูลซึ่งกันและกัน เพื่อเป็นเครือข่าย

เสาวคนธ์ เหลืองทองคำ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน : กรณีศึกษาอำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 398 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบสะดวกเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล การวิจัยเป็นแบบสอบถามสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และการทดสอบค่าที ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมโดยภาพรวมอยู่ในปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการติดตามประเมินผลอยู่ลำดับที่รองลงมา คือ ด้านการปฏิบัติกิจกรรม ด้านการค้นหาปัญหา และด้านการวางแผน 2) ประชาชนที่มีเพศ อายุระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ / เดือนต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในอำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประชาชนเสนอแนะแนวทางโดยให้ประชาชนในชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีแนวทางฟื้นฟูอนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชนให้มีคุณภาพมาตรฐานและมีความยั่งยืน

เกษม อัครวีรรัตนกุล และคณะ (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนลุ่มน้ำอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาคลองป่าพะยอม - คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ระยะที่ 3 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) พัฒนาระบบการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ภายใต้จุดยืนของมหาวิทยาลัยทำงานวิจัยจนเกิดองค์ความรู้ร่วมระหว่างความรู้ทางวิชาการและความรู้ภูมิปัญญาชุมชนและพัฒนาระบบพันธกิจสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยกับสังคม 2) สร้างระบบพัฒนานักวิจัยโดยใช้ห้องปฏิบัติการชุมชน และ 3) ยกระดับ คุณภาพงานวิจัยเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการทำแผนการบริหารจัดการพื้นที่ลุ่มน้ำพัฒนาศักยภาพและเพิ่มประสิทธิภาพภาคเกษตรกรรมฐานรากและพัฒนานวัตกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตามวิถีชุมชนของคนในพื้นที่ลุ่มน้ำ ผลการวิจัย พบว่าจากการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ 1 - 2 พบว่า มีการพัฒนากลไกการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่สอดคล้องกับแนวทางของ สกว. มีการจัดการต้นน้ำ มีการทบทวนโจทย์วิจัยจากปัญหาและความต้องการของพื้นที่ปรับกระบวนการพัฒนาโครงสร้างวิจัยและวิธีการพิจารณาทุนวิจัยปรับแนวทางการพัฒนาศักยภาพการทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีแผนติดตามความก้าวหน้าช่วงกลางน้ำและปลายน้ำเริ่มมีกลไกสนับสนุนการขับเคลื่อนเป้าหมายและทิศทางการวิจัยในภาพรวมมีการหนุนเสริมจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างไรก็ตามการพัฒนากระบวนการและโครงสร้างองค์ความรู้ร่วมพันธกิจมหาวิทยาลัยกับสังคมและห้องปฏิบัติการชุมชนนั้นยังต้องดำเนินการต่อเพราะเอกสารแสดงรายละเอียดยังไม่แล้วเสร็จ วัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนการบริหารจัดการพื้นที่ลุ่มน้ำ จังหวัดพัทลุง มีการดำเนินการในพื้นที่ขนาดเล็ก จำนวน 2 ตำบล ขณะที่การดำเนินการพัฒนาศักยภาพและการเพิ่มประสิทธิภาพภาคเกษตรกรรมฐานราก พบว่า มีการยกระดับผลิตภัณฑ์จากฐานทรัพยากรพื้นถิ่น ทั้งด้านคุณภาพ กระบวนการผลิต รูปแบบบรรจุภัณฑ์ และการตลาด

มีการพัฒนากระบวนการผลิต ได้ผลิตภัณท์ที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนนำไปสู่การสร้างรายได้ และแหล่งเรียนรู้ในชุมชนส่วนการพัฒนาอนุรักษ์วัฒนธรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ พบว่า เกิดการพัฒนาให้มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จากกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิม เกิดเส้นทางการท่องเที่ยว และมีรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ ซึ่งเกิดขึ้นจากกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

กนกพร ฉิมพลี (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในชุมชนบ้านตะคุ ตำบลตะคุ อำเภอบึงโขงพยัญ จังหวัดนครราชสีมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนบ้านตะคุ 2) เพื่อศึกษาความพร้อมของชุมชนต่อการพัฒนาหมู่บ้านเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 3) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาหมู่บ้านเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและ 4) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนบ้านตะคุ ตำบลตะคุ อำเภอบึงโขงพยัญ จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัย พบว่า 1) การศึกษาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนบ้านตะคุ พบว่า แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของชุมชนบ้านตะคุ มี 2 แห่ง ที่สำคัญ ได้แก่ ปราสาทสระหินและวัดหน้าพระธาตุโดย ปราสาทสระหินหรือปราสาทหินเป็นปราสาทที่ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกทางบ้านตะคุและวัดหน้าพระธาตุ หรือวัดตะคุวัดหน้าพระธาตุ หรือที่ชาวบ้านทั่วไปว่าวัดตะคุเป็นวัดเก่าแก่ของอำเภอบึงโขงพยัญ 2) การศึกษาความพร้อมของชุมชนต่อการพัฒนาหมู่บ้านเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีระดับความพร้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อจำแนกตามอายุ อาชีพ และระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุและระดับการศึกษาต่างกันมีความพร้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) การศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาเป็นหมู่บ้านเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบว่า การจัดการโครงสร้างการบริหารงานด้านการท่องเที่ยวในหมู่บ้านยังไม่มีชัดเจน ยังไม่มีการตั้งคณะกรรมการดูแลรับผิดชอบอย่างเป็นทางการและไม่มีรูปแบบการท่องเที่ยวที่ชัดเจน ไม่มีจุดขายที่สามารถดึงดูดเงินจากนักท่องเที่ยวได้ และ 4) แนวทางการพัฒนาหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คือ 1) ด้านการพัฒนาศักยภาพและการวางรูปแบบการบริหารจัดการหมู่บ้าน แก้ไขจุดอ่อนของหมู่บ้าน โดยหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้ที่มีประสบการณ์หรือเชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวมาร่วมเป็นแรงสำคัญเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของหมู่บ้านให้มีความรู้ ร่วมคิด ร่วมสร้าง ร่วมวางแผน โดยต้องยึดว่าทุกกระบวนการของการพัฒนาต้องให้ชาวบ้านเป็นผู้ร่วมลงมือปฏิบัติเองทุกขั้นตอน เพื่อสร้างและปลูกฝัง ความภาคภูมิใจ และความเป็นเจ้าของร่วมกันของชาวบ้าน และ 2) ด้านการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและการทดลองดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว และด้านการประเมินผล ซึ่งควรจัดให้มีการทดลองการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในหมู่บ้าน โดยมีข้อเสนอแนะที่สำคัญจากการศึกษาวิจัย คือ ควรมีการร่วมกันพัฒนาศักยภาพและการวางรูปแบบการบริหารจัดการหมู่บ้านแก้ไขจุดอ่อนของหมู่บ้าน โดยเฉพาะในเรื่องของการสร้างกฎ กติกา เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับชาวบ้านและนักท่องเที่ยว

การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น ตลอดจนการสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยว นำร่องภายในชุมชน

นรินทร์ ผลว่า (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเครือข่าย สภาวัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาระดับการส่งเสริม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเครือข่ายสภาวัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์ 2) เพื่อเปรียบเทียบการส่งเสริม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเครือข่ายสภาวัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์จำแนกตามระดับของเครือข่าย สภาวัฒนธรรม จำนวนสมาชิก และตำแหน่ง และ 3) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของเครือข่ายสภา วัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์ที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการส่งเสริม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเครือข่ายสภาวัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์ในด้านอนุรักษ์วัฒนธรรมมากที่สุด รองลงมา 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ด้านพัฒนาวัฒนธรรม และด้านถ่ายทอด วัฒนธรรมตามลำดับส่วนด้านที่ส่งเสริมน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านวิจัยวัฒนธรรม

ปิ่นฤทัย คงทอง และสุวารีย์ นามวงศ์ (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย 1) การมีจิตสำนึกของประชาชนในฐานะเจ้าบ้านและจิตสำนึกของ นักท่องเที่ยว 2) การประสานงานและความร่วมมือ 3) การสนับสนุนของภาครัฐในท้องถิ่น 4) การมี ส่วนร่วมของประชาชน 5) ภาวะผู้นำชุมชน

สรารวรรณ เรืองกัลปวงศ์ และอรรรณพ เรืองกัลปวงศ์ (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม แบบมีส่วนร่วมของชุมชนเกาะเกร็ด และ 2) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัย พบว่า การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมากในทุกด้าน อันดับแรก คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามลำดับ ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเป็นอันดับ สุดท้าย

กาญจนา สุระ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้ความร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ปีที่ 3 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ พร้อมกับสังเคราะห์รูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสมของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ อันประกอบไปด้วย วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวตามอัตลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์จนนำไปสู่การสังเคราะห์แนวทางการยกระดับพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ อย่างยั่งยืน ผลการวิจัย พบว่า ระดับศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวตามอัตลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์มีระดับศักยภาพปานกลางใน ทุกประเด็น ได้แก่ ศักยภาพของผู้นำ และการบริหารจัดการองค์รศักยภาพการบริหารจัดการด้านการเงินและบัญชี ศักยภาพการบริหารจัดการด้านการตลาดและศักยภาพการบริหารจัดการด้านการผลิตและการให้บริการสำหรับรูปแบบที่เหมาะสมของการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า รูปแบบการท่องเที่ยววิสาหกิจชุมชนตามอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ คือ ธุรกิจ ชุมชนเชิงหัตถอุตสาหกรรมเพื่อการท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวในลักษณะของการศึกษาเรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาเยี่ยมชม เรียนรู้การผลิตสินค้าและบริการของท้องถิ่น ตลอดจนทำกิจกรรมร่วมกับคนในท้องถิ่นในส่วนของรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่เหมาะสมของท้องถิ่น คือการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพและการบริโภคอาหารที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพ ในส่วนของ รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เหมาะสมของท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ คือ การเที่ยวชม วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในชุมชนในส่วนของ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคือศึกษาเรียนรู้ภูมิปัญญาในการทำการเกษตรของชุมชนท้องถิ่นและการเยี่ยมชม ศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตของเกษตรกร ตลอดจนซื้อสินค้าและบริการทางด้านการเกษตรและรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่เหมาะสม คือ การศึกษาเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และวิถีชีวิตทรัพยากรของชุมชนแนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่อย่างยั่งยืน

คมสิทธิ์ เกียนวัฒนา และคณะ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การรับรู้ของเยาวชนไทยต่อภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัด พระนครศรีอยุธยา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้ของเยาวชนไทยต่อภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อยู่ในช่วงอายุ 19 - 25 ปี มีระดับการศึกษาส่วนใหญ่ในระดับปริญญาตรีและเป็นนักเรียน / นักศึกษา 2) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยามากกว่า 3 ครั้งขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์ในการเดินทางเพื่อท่องเที่ยวหรือนันทนาการในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ (เสาร์ - อาทิตย์) และมีการเดินทาง

ท่องเที่ยวเกี่ยวกับครอบครัว ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากอินเทอร์เน็ต 3) ผู้ตอบแบบสอบถามมีการรับรู้ภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์มากที่สุด รองลงมาเป็น ด้านบรรยากาศของสถานที่

พระพัฒนชัย กิตติภทโท และ พระครูสุตธรรมมาภรณ์ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบนความหลากหลายทางสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ในชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่บริเวณตลาดคลองสวน 100 ปี หมู่ที่ 6 ตำบลเทพราช อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา และชุมชนหมู่ที่ 1 ตำบลคลองสวน อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 323 คน จากจำนวนประชากรทั้งหมด 1,711 คน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบมีจุดมุ่งหมาย โดยใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาตามวิธีการของ Taro Yamane วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและการทดสอบเป็นรายคู่โดยมีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 8 รูป / คน โดยให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบนความหลากหลายทางสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปี โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบทจากการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปี ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ส่วนผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปี พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ชาติพันธุ์ / เชื้อชาติ อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้แต่เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ขณะที่การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบนความหลากหลายทางสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปีทั้ง 4 ด้าน พบว่า 1) ด้านการจัดการพื้นที่และสถานที่ท่องเที่ยวของชุมชนได้งบประมาณจากภาครัฐมาปรับปรุงทัศนและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน 2) ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวและการบริการการจัดร้านค้าเป็นระเบียบเรียบร้อย 3) ด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนภาคท้องถิ่นใช้หลักธรรมาภิบาลในการปกครองดูแลประชาชนในชุมชน และ 4) ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตของคนในชุมชน มีการดูแลเรื่องความสะอาด รณรงค์ให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีจิตสำนึกในเรื่องการรักษาความสะอาด

สุชาติ รักเกื้อ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศบาลตำบลนครชุม อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ศึกษาการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศบาลตำบล นครชุม อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร และ 2) เพื่อหาแนวทางพัฒนาการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศบาลตำบลนครชุม อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัย พบว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศบาลตำบลนครชุม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านแหล่งหรือกิจกรรม ท่องเที่ยว รองลงมา คือ ด้านการตลาดการท่องเที่ยว และด้านที่มีระดับการปฏิบัติต่ำที่สุด คือ ด้านการบริการ ท่องเที่ยว

สุนทร ทวีถาวรสวัสดิ์ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมกรณีศึกษา : บ้านโนนข่า อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม บ้านโนนข่า ตำบลวังแสง อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น และศึกษาถึงสภาพปัญหาของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ผลการวิจัย พบว่า การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมบ้านโนนข่า มีเอกลักษณ์ความโดดเด่นด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี การทอผ้าไหม การทอเสื่อ การสานสวิง การสานกระติบข้าว และการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาพื้นบ้านวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ให้ความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์แก่นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชม ลักษณะการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมบ้านโนนข่ามีการท่องเที่ยวแบบวิถีชนบทกับการท่องเที่ยวแบบประเพณีวัฒนธรรมปัจจุบันการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านโนนข่า ทำให้คนในชุมชนได้รับรายได้เสริมจากการท่องเที่ยวและกระจายรายได้ภายในชุมชนของตนซึ่งเป็นธุรกิจอีกอย่าง ได้แก่ การทอผ้าด้วยเส้นใยไหม การทอเสื่อ การสานสวิง และการสานกระติบข้าว กิจกรรมดังกล่าวทำให้นักท่องเที่ยวชื่นชอบในวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตของคนในชุมชนทำให้นักท่องเที่ยวกลับมาเที่ยวซ้ำอีกครั้ง แต่การท่องเที่ยวของชุมชนยังไม่มีจัดการการท่องเที่ยว เพราะปัญหาการคมนาคมไม่สะดวกในการเดินทางเข้ามาเที่ยวชม รวมถึงคนภายนอกไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวภายในชุมชนทำให้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่กลับมาเที่ยวซ้ำอีกครั้งเป็นนักท่องเที่ยวคนเดิม ๆ ไม่ค่อยมีนักท่องเที่ยวคนใหม่ ๆ

สุมาลี นันทศิริพล (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการใช้บริการและการรับรู้กระบวนการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการและกระบวนการบริการของแหล่งท่องเที่ยว และเสนอแนะแนวทางการจัดการบริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผลการวิจัย พบว่า นักท่องเที่ยวเลือกใช้บริการขนส่งโดยคำนึงถึงความสะดวกเลือกท่องเที่ยววัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีวิถีชีวิตประเพณีความคุ้มค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นว่ามีคุณค่าควรแก่การอนุรักษ์อยู่ในระดับมาก และตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นโดยเปรียบเทียบราคาของแต่ละร้านก่อนตัดสินใจซื้ออยู่ในระดับปานกลาง ด้านกระบวนการบริการของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า

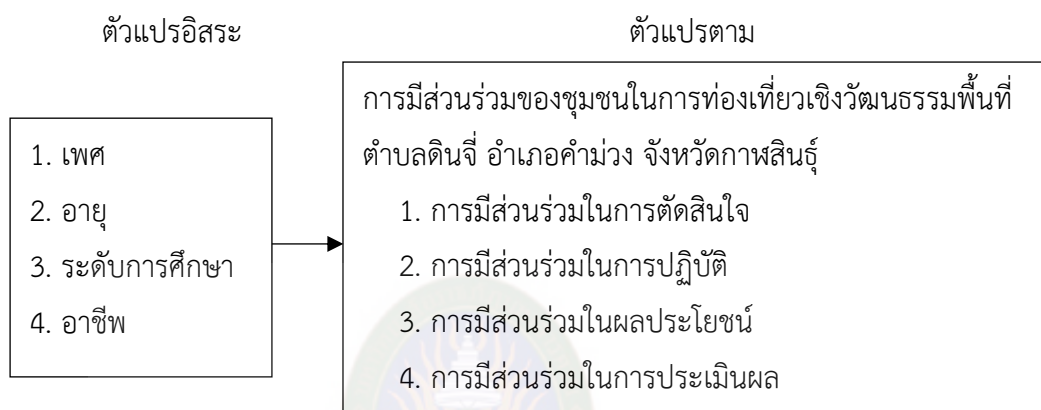
คนในท้องถิ่นมีอัยาศัยไมตรีจิตดี นักท่องเที่ยวรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาท้องถิ่น และจะบอกต่อคนอื่น ๆ ให้มาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้ที่อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อมูลข่าวสารที่ได้รับก่อนมาเที่ยวตรงตามจริงเมื่อมาท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง ข้อเสนอแนะในการจัดการบริการของแหล่งท่องเที่ยวควรจัดให้สอดคล้องกับพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยว การเลือกแหล่งท่องเที่ยว การตัดสินใจซื้อ การประเมินความคุ้มค่า นอกจากนี้ต้องคำนึงถึงกระบวนการบริการด้านบุคคล ความรู้สึกในการเป็นเจ้าของการกระตุ้นความคิดและการให้ข้อมูลข่าวสาร

สุพิชญา บุญคำ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำนวน 373 คน ใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t - test, F - test และ LSD. ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน จำนวน 4 ด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติตามแผนอยู่ในระดับมากที่สุด การมีส่วนร่วมของประชาชนในผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจแก้ปัญหาวางแผนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ย / เดือน และระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชน พบว่า ประชาชนที่มีอายุ และรายได้เฉลี่ย / เดือนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคานในภาพรวมแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อความคิดเห็นในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ผู้วิจัยจึงได้นำตัวแปรดังกล่าวมากำหนดกรอบแนวคิด ดังนี้

2.7 กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้แนวคิดของ (Cohen and Uphoff, 1980) มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Approach) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มุ่งที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัย ได้วางขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
6. พื้นที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ในพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 5,132 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลดินจี่, 2562)

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ในพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 372 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร (Yamane, 1973, p. 727) ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1 + N(e)^2} \quad (3 - 1)$$

กำหนดให้ N แทน จำนวนประชากรทั้งหมด

n แทน จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

e แทน ค่าความคาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ กำหนด

ให้ไม่เกิน .05 แทนค่าในสูตรได้

$$\begin{aligned}
 \text{แทนค่า} \quad n &= \frac{5,132}{1+5,132 (.05)^2} \\
 &= \frac{5,132}{1+12.83} \\
 &= \frac{5,132}{13.83} \\
 &= 371.07 \text{ คน}
 \end{aligned}$$

แล้วกำหนดขนาดตัวอย่างเป็น 372 คน

3.1.3 วิธีการสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัย กำหนดขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มแบบสัดส่วน (Proportional Random Sampling) แล้วจึงดำเนินการสุ่มแบบวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลาก ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

ตารางที่ 3.1 รายชื่อประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

หมู่บ้าน	ประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1. บ้านดินจี่	361	26
2. บ้านดินจี่	429	31
3. บ้านโคกสนาม	405	29
4. บ้านโพนแพง	325	24
5. บ้านโพนแพง	774	56
6. บ้านห้วยสมอบ	747	54
7. บ้านโนนหนามแท่ง	363	26
8. บ้านทุ่งสว่างพัฒนา	306	22
9. บ้านท่านาเลา	538	39
10. บ้านโพนแพง	504	37
11. บ้านดินจี่	380	28
รวม	5,132	372

3.1.3.1 กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ ข้าราชการ ตัวแทนกลุ่มอาชีพ และตัวแทนประชาชนชาวบ้าน และผู้นำชุมชน จำนวน 10 คน

- 1) นางสาวนิตยา ศรีชะตา ตำแหน่ง รับราชการ
- 2) นางสาวจำลอง ไชยผา ตำแหน่ง สมาชิกกลุ่มอาชีพการทอผ้าฝ้ายย้อมคราม
- 3) นางสาวสอน ศรีมุกดา ตำแหน่ง สมาชิกกลุ่มอาชีพการทอผ้าฝ้ายย้อมคราม
- 4) นางบุญฤดีตา ปุณาศรี ตำแหน่ง สมาชิกกลุ่มอาชีพการทอผ้าฝ้ายย้อมคราม
- 5) นางสาวทองคำ ปุณาศรี ตำแหน่ง เลขานุการสมาชิกกลุ่มอาชีพการทอผ้าฝ้ายย้อมคราม
- 6) นางลำ ไชยผา ตำแหน่ง ประชาชนชาวบ้าน (การผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามธรรมชาติ)
- 7) นายกำน สาระโป ตำแหน่ง ผู้นำชุมชน (เลขานุการกลุ่มทอผ้าไหมแพรวา)
- 8) นายพนมไพร์ การถัก ตำแหน่ง รับราชการ
- 9) นางสาวคำแปง มะคะโซ ตำแหน่ง สมาชิกกลุ่มทอผ้าไหมแพรวา (รายได้รับหนังสืออนุญาตให้ใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย (GI))
- 10) นางสาวเสาวลักษณ์ ก้อนดินจี่ ตำแหน่ง สมาชิกกลุ่มทอผ้าไหมแพรวา (รายได้รับหนังสืออนุญาตให้ใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย (GI))

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaires)

3.2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1.1 แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์

ตอนที่ 3 ข้อคำถามปลายเปิดข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์

3.2.1.2 แบบสัมภาษณ์

1) ประกอบด้วย ข้อคำถามปลายเปิดที่มีข้อคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกำหนด

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 10 คน ได้แก่ ข้าราชการ ตัวแทนกลุ่มอาชีพ และตัวแทน
ปราชญ์ชาวบ้าน และผู้นำชุมชน

3.2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

3.2.2.1 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยว
เชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

3.2.2.2 กำหนดขอบเขตคำถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์ แล้วนำมา
เป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม

3.2.2.3 นำร่างแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแก้ไขและเสนอแนะ
ปรับปรุง เพื่อความเหมาะสมและถูกต้องของแบบสอบถาม

3.2.3 การหาคุณภาพของแบบสอบถาม

การหาคุณภาพของแบบสอบถามเพื่อการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.2.3.1 แบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความ
ครอบคลุม ถูกต้อง ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความถูกต้องของรูปแบบของ
แบบสอบถาม และการใช้ภาษาเพื่อให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ และเพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

3.2.3.2 นำแบบสอบถามมาหาค่าไอโอซี (IOC ; Index of Item Objective Congruence)
โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ (สมนึก ภัททิยธนี, 2544, น. 219 - 233)

ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

1) แล้วนำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่า IOC หากการประเมิน
ดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์ของผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 คน ได้แก่

1.1) รองศาสตราจารย์ ดร.วาริช ราศรี วุฒิกการศึกษา รัฐประศาสน
ศาสตรดุษฎีบัณฑิต (รป.ด.) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ตำแหน่ง ประธานหลักสูตรสังคมศาสตร์
สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม ตรวจสอบด้านผู้เชี่ยวชาญ ด้านเนื้อหา

1.2) ดร.สุวิมล สมไชย วุฒิกการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.)
สาขาวิชาภาษาไทย ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
มหาวิทยาลัยมหาสารคามวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร ผู้เชี่ยวชาญ ด้านภาษา

1.3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ สิงห์เลิศ วุฒิการศึกษา ปรชญา ดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) สาขาวิชาประชากรศาสตร์ ตำแหน่งคณบดี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวัดผลและประเมินผล

3.2.3.3 นำข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .67 ขึ้นไป ไปทดลองใช้ โดยนำไปทดลองใช้ (Try Out) นำไปใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 42 คน และนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ มาวิเคราะห์ หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์ แอลฟาของครอนบาค (Cronbach' s Alpha Coefficient) งานวิจัยนี้มีค่าความเชื่อมั่น .929

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนทุกด้าน ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.3.1 ขออนุญาตรับรอง และแนะนำตัวผู้วิจัยจากคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อขออนุญาตให้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบสอบถาม

3.3.2 ผู้วิจัย เก็บข้อมูลด้วยตนเอง ณ ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยผู้วิจัย ชี้แจงขั้นตอน และวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.3 ดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนผู้มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 372 คน โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยได้นำแบบสอบถามส่งถึงผู้ตอบแบบสอบถามโดยตรง และส่งกลับคืนถึงผู้วิจัย

3.3.4 ดำเนินการเก็บแบบสอบถามคืนจากกลุ่มตัวอย่าง ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วน ของแบบสอบถาม หลังจากที่ได้ข้อมูลมาแล้วนำมาดำเนินการกรอกข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อประมวลผล ต่อไป

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ข้อมูลจากแบบสอบถามเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัย ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากนั้นจึงนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.4.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดปรากฏว่า สมบูรณ์ และถูกต้องทุกฉบับ

3.4.2 นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ ลงรหัสตามแบบการลงรหัส (Coding Form)

3.4.3 นำแบบสอบถามที่ลงรหัสแล้วให้คะแนนแต่ละข้อ โดยกำหนดไว้ 5 ระดับ

ระดับ 5 หมายถึง มากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มาก

ระดับ 3 หมายถึง ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง น้อย

ระดับ 1 หมายถึง น้อยที่สุด

3.4.4 กำหนดการแปลความหมายการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2556, น. 119)

4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอยู่ในระดับมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัย การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

3.5.2 การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้สถิติ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.5.3 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีเพศแตกต่างกัน ใช้สถิติ t - test (Independent Samples)

3.5.4 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกัน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F - test) (One - Way ANOVA) โดยกำหนดนัยสำคัญของการทดสอบที่ระดับ .05 กรณีพบความแตกต่างใช้การเปรียบเทียบรายคู่โดยวิธี LSD. (Least Significant Different)

3.5.5 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และจัดกลุ่ม (Grouping) ที่มีความหมายเดียวกัน ลักษณะเดียวกัน ใช้การแจกแจงความถี่ และอภิปรายเชิงพรรณนาความ (Descriptive)

3.5.6 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และจัดกลุ่ม (Grouping) ที่มีความหมายเดียวกัน ลักษณะเดียวกัน ใช้การแจกแจงความถี่ และอภิปรายเชิงพรรณนาความ (Descriptive)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัย ผู้วิจัย ได้นำเสนอตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิจัย
2. ลำดับการนำเสนอผลการวิจัย
3. ผลการวิจัย

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิจัย

n	แทน	กลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย (Arithmetic Mean)
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	ค่าสถิติทดสอบที่ใช้ในการพิจารณาใน (t - test)
F	แทน	ค่าสถิติทดสอบที่ใช้ในการพิจารณาใน (F - Distribution)
df	แทน	ระดับความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
SS	แทน	ผลรวมของค่าความเบี่ยงเบน (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบน (Mean Squares)
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
Sig	แทน	ค่าความแตกต่าง

4.2 ลำดับการนำเสนอผลการวิจัย

ในการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัย ได้ลำดับการนำเสนอผลการวิจัย ไว้ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ค่าความถี่ ร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

ตอนที่ 5 การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

4.3 ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ค่าความถี่ ร้อยละ

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	146	39.2
1.2 หญิง	226	60.8
รวม	372	100.00
2. อายุ		
2.1 18 – 20 ปี	31	8.3
2.2 21 – 23 ปี	124	33.3
2.3 24 ปีขึ้นไป	155	41.7
2.4 56 ปีขึ้นไป	62	16.7
รวม	372	100.00

(ต่อ)

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3. ระดับการศึกษา		
3.1 ประถมศึกษา	36	9.7
3.2 มัธยมตอนต้น	29	7.8
3.3 มัธยมปลาย	140	37.6
3.4 อนุปริญญา	77	20.7
3.5ปริญญาตรี	79	21.2
3.6 สูงกว่าปริญญาตรี	11	3.0
รวม	372	100.00
4. อาชีพ		
4.1 เกษตรกร	90	24.2
4.2 ค้าขาย	78	21.0
4.3 รับจ้างทั่วไป	144	38.7
4.4 ข้าราชการ	60	16.1
รวม	372	100.00

จากตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 372 คน ด้านเพศส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 226 คน คิดเป็นร้อยละ 60.8 และชาย จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 39.2

1. ด้านอายุ ส่วนใหญ่มีอายุ 46 ปี - 55 ปี จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 41 รองลงมา อายุ 25 ปี - 35 ปี จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 อายุ 56 ปี ขึ้นไป จำนวน 62 คน คิดเป็น ร้อยละ 16.7 และอายุต่ำกว่า 25 ปี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 8.3

2. ด้านระดับการศึกษา ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษามัธยมปลาย จำนวน 140 คน คิดเป็น ร้อยละ 37.6 รองลงมาปริญญาตรี จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 21.2 อนุปริญญา จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 20.7 ประถมศึกษา จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9.7 มัธยมตอนต้น จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 7.8 และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0

3. ด้านอาชีพส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 38.7 รองลงมาอาชีพเกษตรกร จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 24.2 ค้าขาย จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 21.0 และรับราชการ จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 16.1

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
จำแนกโดยรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์	ระดับการมีส่วนร่วม		แปลผล	อันดับที่
	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.41	0.53	ปานกลาง	4
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	3.61	0.66	มาก	3
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.71	0.73	มาก	1
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.65	0.55	มาก	2
โดยรวม	3.59	0.46	มาก	-

จากตารางที่ 4.2 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 0.46) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.73) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0.55) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = 0.66) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.41$, S.D. = 0.53) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
พื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกเป็นรายด้าน
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกเป็นรายด้าน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. มีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในพื้นที่	3.20	0.87	ปานกลาง
2. มีส่วนร่วมในการเสนอความต้องการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในชุมชน	3.24	0.97	ปานกลาง
3. มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น	3.60	0.89	มาก
4. มีส่วนร่วมการตัดสินใจในการดำเนินโครงการต่าง ๆ	3.65	0.80	มาก
5. มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	3.35	0.91	ปานกลาง
6. มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลด้านวัฒนธรรม	3.40	0.94	ปานกลาง
7. มีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคคลเป็นตัวแทนในการเสนอแนะ ความคิดเห็น	3.41	0.94	ปานกลาง
โดยรวม	3.41	0.53	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.3 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกเป็นรายด้าน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ มีส่วนร่วมการตัดสินใจในการดำเนินโครงการต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0.80) มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.89) มีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคคลเป็นตัวแทนในการเสนอแนะความคิดเห็น ($\bar{X} = 3.41$, S.D. = 0.94) มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลด้านวัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 0.94) มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.35$, S.D. = 0.91) มีส่วนร่วมในการเสนอความต้องการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชน ($\bar{X} = 3.24$, S.D. = 0.97) มีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ ($\bar{X} = 3.20$, S.D. = 0.87) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
พื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกเป็นรายด้าน
ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกเป็นรายด้าน ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานต่าง ๆ	3.61	0.68	มาก
2. ผู้นำชุมชนกระตุ้นให้คนในชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรม	3.15	0.74	ปานกลาง
3. มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมที่ดีของชุมชน	3.65	0.92	มาก
4. มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงานกับหน่วยงานต่าง ๆ	3.51	0.56	มาก
5. มีส่วนร่วมในการเสนอแนวคิดเพิ่มเติมในการจัดการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรม	3.76	0.96	มาก
6. มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในชุมชน	3.92	0.93	มาก
7. มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงาน	3.68	0.92	มาก
โดยรวม	3.61	0.66	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกเป็นรายด้าน ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในชุมชน ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.93) มีส่วนร่วมในการเสนอแนวคิดเพิ่มเติมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.96) มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงาน ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.92) มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมที่ดีของชุมชน ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0.92) เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = 0.68) มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 0.56) ผู้นำชุมชนกระตุ้นให้คนในชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.15$, S.D. = 0.74) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
พื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกเป็นรายด้าน
ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกเป็นรายด้าน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชน	3.87	0.86	มาก
2. มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสร้างมูลค่า ให้เกิดรายได้	3.43	0.75	ปานกลาง
3. ได้รับการสนับสนุนการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวจากหน่วยงาน ต่าง ๆ	3.59	0.89	มาก
4. ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรม	3.69	0.98	มาก
5. ชุมชนได้เป็นที่รู้จักมีนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น	3.83	0.60	มาก
6. ได้รับการส่งเสริมการท่องเที่ยวจากหน่วยงานต่าง ๆ มากขึ้น	3.80	0.95	มาก
7. เยาวชนให้ความสนใจในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญา ท้องถิ่น	3.80	0.99	มาก
โดยรวม	3.71	0.73	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกเป็นรายด้าน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.73) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ย มากไปหาน้อย ได้แก่ มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชน ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.86) ชุมชนได้เป็นที่รู้จักมีนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.60) ได้รับการส่งเสริม การท่องเที่ยวจากหน่วยงานต่าง ๆ มากขึ้น ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.95) เยาวชนให้ความสนใจในการ อนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.99) ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณ ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.98) ได้รับการสนับสนุนการประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยวจากหน่วยงานต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 0.89) มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และสร้างมูลค่าให้เกิดรายได้ ($\bar{X} = 3.43$, S.D. = 0.75) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
พื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกเป็นรายด้าน
ด้านการมีส่วนร่วมในประเพณีผล

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกเป็นรายด้าน ด้านการมีส่วนร่วมในประเพณีผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ได้รับการเปิดโอกาสให้เข้าร่วมประเพณีผลแผนการจัดการท่องเที่ยว	3.69	0.96	มาก
2. มีส่วนในการกำหนดตัวชี้วัดประเพณีการจัดการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรม	3.64	0.88	มาก
3. มีการเก็บข้อมูล / สถิตินักท่องเที่ยว หรือความต้องการ เพื่อปรับปรุงการทำงาน	3.88	0.82	มาก
4. มีการประเมินผลกิจกรรมที่กำหนดได้ในการจัดการท่องเที่ยว	3.87	0.86	มาก
5. มีส่วนในการเสนอแนะข้อบกพร่อง เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว	3.85	0.82	มาก
6. ส่วนราชการเปิดโอกาสให้ประเมินผลงบประมาณที่ใช้ในการ จัดการท่องเที่ยว	3.45	0.72	ปานกลาง
7. มีส่วนในการประเมินผลความคุ้มค่าในโครงการฝึกวิชาชีพในชุมชน	3.64	0.96	มาก
โดยรวม	3.65	0.55	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกเป็นรายด้าน ด้านการมีส่วนร่วมในประเพณีผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ มีการเก็บข้อมูล / สถิตินักท่องเที่ยว หรือความต้องการ เพื่อปรับปรุงการทำงาน ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.82) มีการประเมินผลกิจกรรมที่กำหนดได้ในการจัดการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.86) มีส่วนในการเสนอแนะข้อบกพร่อง เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.82) ได้รับการเปิดโอกาสให้เข้าร่วมประเพณีผลแผนการจัดการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.96) มีส่วนในการกำหนดตัวชี้วัดประเพณีการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.88) มีส่วนในการประเมินผลความคุ้มค่าในโครงการฝึกวิชาชีพในชุมชน ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.96) ส่วนราชการเปิดโอกาสให้ประเมินผลงบประมาณที่ใช้ในการจัดการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.45$, S.D. = 0.72) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
พื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
พื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มี เพศ ต่างกัน

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์	เพศ				t	Sig.
	ชาย		หญิง			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.46	0.51	3.38	0.54	1.43	.51
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	3.62	0.40	3.60	0.78	.26	.00*
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.78	0.50	3.67	0.84	1.47	.00*
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.61	0.43	3.67	0.62	-.97	.00*
รวม	3.62	0.36	3.58	0.52	.80	.00*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.7 พบว่า การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
พื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
พื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอายุ
โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	2.35	3	0.78	2.82	0.04*
	ภายในกลุ่ม	102.42	368	0.28	-	-
	รวม	104.78	371	-	-	-
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	2.04	3	0.68	1.58	0.19
	ภายในกลุ่ม	158.59	368	0.43	-	-
	รวม	160.63	371	-	-	-
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	0.43	3	0.14	0.27	0.85
	ภายในกลุ่ม	195.15	368	0.53	-	-
	รวม	195.57	371	-	-	-
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	0.81	3	0.27	0.89	0.45
	ภายในกลุ่ม	112.43	368	0.31	-	-
	รวม	113.24	371	-	-	-
รวม	ระหว่างกลุ่ม	0.12	3	0.04	0.19	0.90
	ภายในกลุ่ม	79.40	368	0.22	-	-
	รวม	79.52	371	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.8 พบว่า การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
พื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมไม่แตกต่างกันทางสถิติ

ตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
พื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามระดับการศึกษา
โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	3.82	5	0.76	2.77	0.02*
	ภายในกลุ่ม	100.95	366	0.28	-	-
	รวม	104.78	371	-	-	-
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	1.08	5	0.22	0.50	0.78
	ภายในกลุ่ม	159.55	366	0.44	-	-
	รวม	160.63	371	-	-	-
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	4.76	5	0.95	1.83	0.11
	ภายในกลุ่ม	190.81	366	0.52	-	-
	รวม	195.57	371	-	-	-
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	2.64	5	0.53	1.75	0.12
	ภายในกลุ่ม	110.60	366	0.30	-	-
	รวม	113.24	371	-	-	-
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2.19	5	0.44	2.08	0.07
	ภายในกลุ่ม	77.33	366	0.21	-	-
	รวม	79.52	371	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.9 พบว่า การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
พื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน
ทางสถิติ

ตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
พื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอาชีพ
โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	2.13	3	0.71	2.54	0.06
	ภายในกลุ่ม	102.65	368	0.28	-	-
	รวม	104.78	371	-	-	-
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	5.15	3	1.72	4.06	0.01*
	ภายในกลุ่ม	155.48	368	0.42	-	-
	รวม	160.63	371	-	-	-
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	1.99	3	0.66	1.26	0.29
	ภายในกลุ่ม	193.58	368	0.53	-	-
	รวม	195.57	371	-	-	-
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	2.65	3	0.88	2.94	0.03*
	ภายในกลุ่ม	110.59	368	0.30	-	-
	รวม	113.24	371	-	-	-
รวม	ระหว่างกลุ่ม	1.86	3	0.62	2.93	0.03*
	ภายในกลุ่ม	77.67	368	0.21	-	-
	รวม	79.52	371	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.10 พบว่า การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
พื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล
ผู้วิจัยจึงทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่โดยรวม ด้วยวิธี LSD. (Least Significant Different)

ตารางที่ 4.11 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดิ่ง อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอาชีพ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

อาชีพ	\bar{X}	เกษตรกร	ค้าขาย	รับจ้างทั่วไป	ข้าราชการ
		3.54	3.57	3.56	3.88
1. เกษตรกร	3.54	-	-.03	-.02	-.34*
2. ค้าขาย	3.57	-	-	.01	-.31*
3. รับจ้างทั่วไป	3.56	-	-	-	-.32*
4. ข้าราชการ	3.88	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.11 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดิ่ง อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอาชีพ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ พบว่า อาชีพเกษตรกรมีส่วนร่วมแตกต่างกันกับอาชีพข้าราชการ อาชีพค้าขายมีส่วนร่วมแตกต่างกันกับอาชีพข้าราชการ และอาชีพรับจ้างทั่วไปมีส่วนร่วมแตกต่างกันกับอาชีพข้าราชการ

ตารางที่ 4.12 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดิงจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอาชีพ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

อาชีพ	\bar{X}	เกษตรกร	ค้าขาย	รับจ้างทั่วไป	ข้าราชการ
		3.59	3.55	3.67	3.80
1. เกษตรกร	3.59	-	.04	-.08	-.22*
2. ค้าขาย	3.55	-	-	-.12	-.26*
3. รับจ้างทั่วไป	3.67	-	-	-	-.13
4. ข้าราชการ	3.80	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.12 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดิงจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอาชีพ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า อาชีพเกษตรกรมีส่วนร่วมแตกต่างกันกับอาชีพข้าราชการ และอาชีพค้าขายมีส่วนร่วมแตกต่างกันกับอาชีพข้าราชการ

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

ตารางที่ 4.13 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์	ความถี่
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	
1.1 ควรเข้าไปเสนอแนะความคิดเห็นต่อคณะกรรมการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	18
1.2 ควรให้ความร่วมมือกับหน่วยงานราชการในการพัฒนาการท่องเที่ยว และให้ข้อมูลเชิงวัฒนธรรมอย่างเปิดเผย เพื่อการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ	10
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	
2.1 ควรจัดตั้งคณะกรรมการในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	15
2.2 ควรรณรงค์ให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	12
3. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	
3.1 ควรพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจ	30
3.2 ควรสนับสนุนงบประมาณในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	26
3.3 ควรร่วมกันปกป้องผลประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ของชุมชน	7
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	
4.1 ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ทราบรายละเอียดโครงการต่าง ๆ ตลอดจนการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานราชการ	29
4.2 ควรร่วมสังเกตการณ์ในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวและโต้แย้งในประเด็นที่ไม่เหมาะสมกับบริบทชุมชน	12

จากตารางที่ 4.13 สรุปข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ได้แก่ ควรเข้าไปเสนอแนะความคิดเห็นต่อคณะกรรมการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ควรให้ความร่วมมือกับหน่วยงานราชการในการพัฒนาการท่องเที่ยว และให้ข้อมูลเชิงวัฒนธรรมอย่างเปิดเผย เพื่อการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ได้แก่ ควรจัดตั้งคณะกรรมการในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ควรรณรงค์ให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

3. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ได้แก่ ควรพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจ ควรสนับสนุนงบประมาณในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ควรร่วมกันปกป้องผลประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ของชุมชน

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ได้แก่ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ทราบรายละเอียดโครงการต่าง ๆ ตลอดจนการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานราชการ ควรร่วมสังเกตการณ์ในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวและโต้แย้งในประเด็นที่ไม่เหมาะสมกับบริบทชุมชน

ตอนที่ 5 การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

จากการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือในการเก็บข้อมูลใช้แบบสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ข้าราชการ ตัวแทนกลุ่มอาชีพ และตัวแทนปราชญ์ชาวบ้าน และผู้นำชุมชนจำนวน 10 คน ดังนี้

1. ท่านคิดว่าควรพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อย่างไรบ้าง

“...ผู้นำควรจัดการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในชุมชนเพื่อทราบถึงความต้องการและวิธีการดำเนินการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในพื้นที่...”

(นิตยา ศรีชะตา, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2563)

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

“...อยากให้เด็กและเยาวชนเข้าร่วมรับฟังเมื่อมีการปรึกษาหารือกันของชุมชนในเรื่องการท่องเที่ยวชุมชน...”

(จำลอง ไชยผา, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2563)

“...ชุมชนมีการกำหนดนโยบายของแต่ละกลุ่มอาชีพที่ค่อนข้างชัดเจน...”

(สอน ศรีมุกดา, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2563)

“...อยากให้โรงเรียนมีชมรมหรือชั่วโมงที่สอนเรื่องการท่องเที่ยวในชุมชนตนเองเพื่อฝึกการเรียนรู้ การตัดสินใจ การแก้ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในชุมชนของตน...”

(บุญญิตา ปุณาศรี, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2563)

“...อยากให้หน่วยงานในพื้นที่จัดประชุมและกำหนดแนวทางการปฏิบัติ / การผลิตให้แต่ละกลุ่มอย่างต่อเนื่อง...”

(ทองคำ ปุณาศรี, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2563)

“...อยากให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาดูแลและสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง...”

(ล้ำ ไชยผา, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2563)

“...ไม่จำเป็นเพราะหน่วยงานของรัฐกำหนดแผนการปฏิบัติไว้ให้แล้ว...”

(ก่าน สาระโป, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2563)

“...หน่วยงานของรัฐควรเข้ามาร่วมรับฟังปัญหา และความต้องการของชุมชนเพื่อที่จะใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวอย่างแท้จริง...”

(พนมไพร การถัก, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2563)

“...สมาชิกในชุมชนควรเห็นความสำคัญของร่วมประชุมทุกครั้งที่มีการประชุมเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน...”

(คำแพง มะคะโซ, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2563)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

“...มีการประชุมและร่วมเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในระดับที่น่าพอใจแล้ว...”

(เสาวลักษณ์ ก้อนดินจี่, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2563)

2. ท่านคิดว่าควรพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ อย่างไรบ้าง

“...ผู้นำชุมชนควรกระตุ้นให้คนในชุมชนอยากเข้ามามีส่วนร่วมในแต่ละโครงการที่จัดขึ้นเพื่อให้ชุมชนสามารถเข้าใจแนวทางการปฏิบัติ และได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวสูงสุด...”

(นิตยา ศรีชะตา, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2563)

“...อยากให้โรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น...”

(จำลอง ไชยผา, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2563)

“...หน่วยงานของภาครัฐและเอกชนดำเนินการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ชุมชนตื่นตัวอยู่เสมอ...”

(สอน ศรีมุกดา, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2563)

“...อยากให้โรงเรียนเข้ามามีบทบาทในการจัดการการท่องเที่ยวในชุมชนมากขึ้น...”

(บุญญิตา ปุณาศรี, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2563)

“...ผู้นำชุมชนมีส่วนช่วยในการกระตุ้นคนในชุมชนในระดับที่ดีแล้ว...”

(ทองคำ ปุณาศรี, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2563)

“...อยากให้เด็กและเยาวชนเข้ามาเรียนรู้ และเกิดความภาคภูมิใจในวิถีชีวิตเพิ่มขึ้น...”

(ล้ำ ไชยผา, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2563)

“...หน่วยงานของรัฐให้ข้อเสนอแนะในระดับดีแล้ว...”

(ก่าน สาระโป, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2563)

“...อยากให้หน่วยงานต่าง ๆ แจ้างแนวทางและวิธีการปฏิบัติ เพื่อให้สมาชิกในชุมชนทราบและสามารถปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกันได้...”

(พนมไพร การถัก, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2563)

“...ผู้นำชุมชนควรแจ้างและประสานงานเมื่อมีโครงการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในชุมชนเกิดขึ้น...”

(คำแปง มะคะโซ, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2563)

“...หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนดี...”

(เสาวลักษณ์ ก้อนดินจี่, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2563)

3. ท่านคิดว่าควรพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ ตำบลดินจี่ อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ อย่างไรบ้าง

“...รายได้ของชุมชนที่เกิดการท่องเที่ยวอยู่ในระดับดี แต่ควรมีการพัฒนาทักษะเพื่อรองรับ การเติบโตของการท่องเที่ยวในอนาคต...”

(นิตยา ศรีชะตา, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2563)

“...ชุมชนมีรายได้ที่ดีขึ้นในระดับที่น่าพอใจ...”

(จำลอง ไชยผา, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2563)

“...รายได้ที่เกิดขึ้นในชุมชนอยู่ในระดับที่น่าพอใจเพราะชุมชนสามารถจำหน่ายสินค้า วัฒนธรรมได้อย่างต่อเนื่องเกือบทั้งปี...”

(สอน ศรีมุกดา, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2563)

“...อยากให้มีการฝึกอบรมพัฒนาอาชีพให้นักเรียนและผู้สนใจได้มีทักษะเพิ่มมากขึ้น...”

(บุญญิตา ปุณาศรี, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2563)

“...ควรมีการสนับสนุนให้ชุมชนเข้ารับการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพตามโครงการ ต่าง ๆ เพื่อรองรับการท่องเที่ยวในชุมชนของตนต่อไป...”

(ทองคำ ปุณาศรี, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2563)

“...อยากให้มีการพัฒนาอาชีพ เพื่อยกระดับความสามารถของสมาชิกในชุมชน เพื่อให้เป็นที่ยอมรับและอยู่ในมาตรฐานเดียวกัน...”

(ล้ำ ไชยผา, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2563)

“...อยากให้มีการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะทุกปี...”

(ก่าน สาระโป, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2563)

“...มีความพอใจในการจำหน่ายสินค้าและรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวแล้วแต่อยากให้ มีการดูแลชุมชนในส่วนของการจัดแจงมาตรฐานต่าง ๆ ที่สามารถยกระดับสินค้าได้ เช่น โอท็อป GI...”

(พนมไพร การถัก, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2563)

“...ควรมีการจัดหาตลาดเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวตลอดทั้งปีเพื่อให้เกิดรายได้ตลอด...”

(คำแพง มะคะโซ, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2563)

“...รายได้ในชุมชนเพิ่มขึ้นดี...”

(เสาวลักษณ์ ก้อนดินจี, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2563)

4. ท่านคิดว่าควรพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบล
ดินจี อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อย่างไรบ้าง

“...ผู้นำชุมชนต้องสามารถติดตามการประเมินผลของโครงการที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว
ในชุมชนได้ตลอดเวลา...”

(นิตยา ศรีชะตา, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2563)

“...อยากให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเปิดเผยข้อมูลของโครงการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว
มากขึ้น...”

(จำลอง ไชยผา, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2563)

“...ผู้นำชุมชนควรทราบถึงผลของการปฏิบัติงานของแต่ละโครงการเพื่อที่จะสามารถ
อธิบายให้คนในชุมชนทราบถึงผลการประเมิน...”

(สอน ศรีมุกดา, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2563)

“...อยากให้มีการแจ้งผลการดำเนินโครงการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องตลอด
ทั้งปี...”

(บุญญา ปุณาศรี, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2563)

“...ควรให้คนในชุมชนเข้าร่วมรับฟังการประเมินผลของนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยว
เพื่อทราบและร่วมหารือแนวทางพัฒนาต่อไป...”

(ทองคำ ปุณาศรี, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2563)

“...อยากให้สามารถตรวจสอบความโปร่งใสในแต่ละโครงการได้ตลอดเวลา...”

(ล้ำ ไชยผา, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2563)

“...อยากให้รัฐแจ้งผลการประเมินงานทุกครั้งเมื่อเสร็จสิ้นการฝึกอบรม...”

(ก่าน สาระโป, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2563)

“...หน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวของชุมชนควรแจ้งถึงการประเมินผลของแต่ละโครงการให้ชุมชนได้ทราบด้วย...”

(พนมไพร การถัก, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2563)

“...ควรให้ชุมชนได้ร่วมประเมินผลของการจัดโครงการแต่ละครั้งที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว...”

(คำแพง มะคะโซ, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2563)

“...หัวหน้ากลุ่มมีการแจ้งการดำเนินงานตลอดการดำเนินโครงการดี...”

(เสาวลักษณ์ ก้อนดินจี่, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2563)

5. การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ สรุประเด็นที่สำคัญ ได้ดังนี้

5.1 ผู้นำควรจัดการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในชุมชนเพื่อทราบถึงความต้องการและวิธีการดำเนินการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ อยากระบายให้เด็กและเยาวชนเข้าร่วมรับฟังเมื่อมีการปรึกษาหารือกันของชุมชนในเรื่องการท่องเที่ยวชุมชน ชุมชนมีการกำหนดนโยบายของแต่ละกลุ่มอาชีพที่ค่อนข้างชัดเจน อยากระบายให้โรงเรียนมีชมรมหรือชั่วโมงที่สอนเรื่องการท่องเที่ยวในชุมชนตนเองเพื่อฝึกการเรียนรู้ การตัดสินใจ การแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในชุมชนของตนเองหน่วยงานในพื้นที่ควรจัดประชุมและกำหนดแนวทางการปฏิบัติ / การผลิต ให้แต่ละกลุ่มอย่างต่อเนื่อง ควรเข้ามาร่วมรับฟังปัญหา และความต้องการของชุมชนเพื่อที่จะใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างแท้จริง สมาชิกในชุมชนควรเห็นความสำคัญของร่วมประชุมทุกครั้งที่มีการประชุมเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน มีการประชุมและร่วมเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในระดับที่น่าพอใจแล้ว

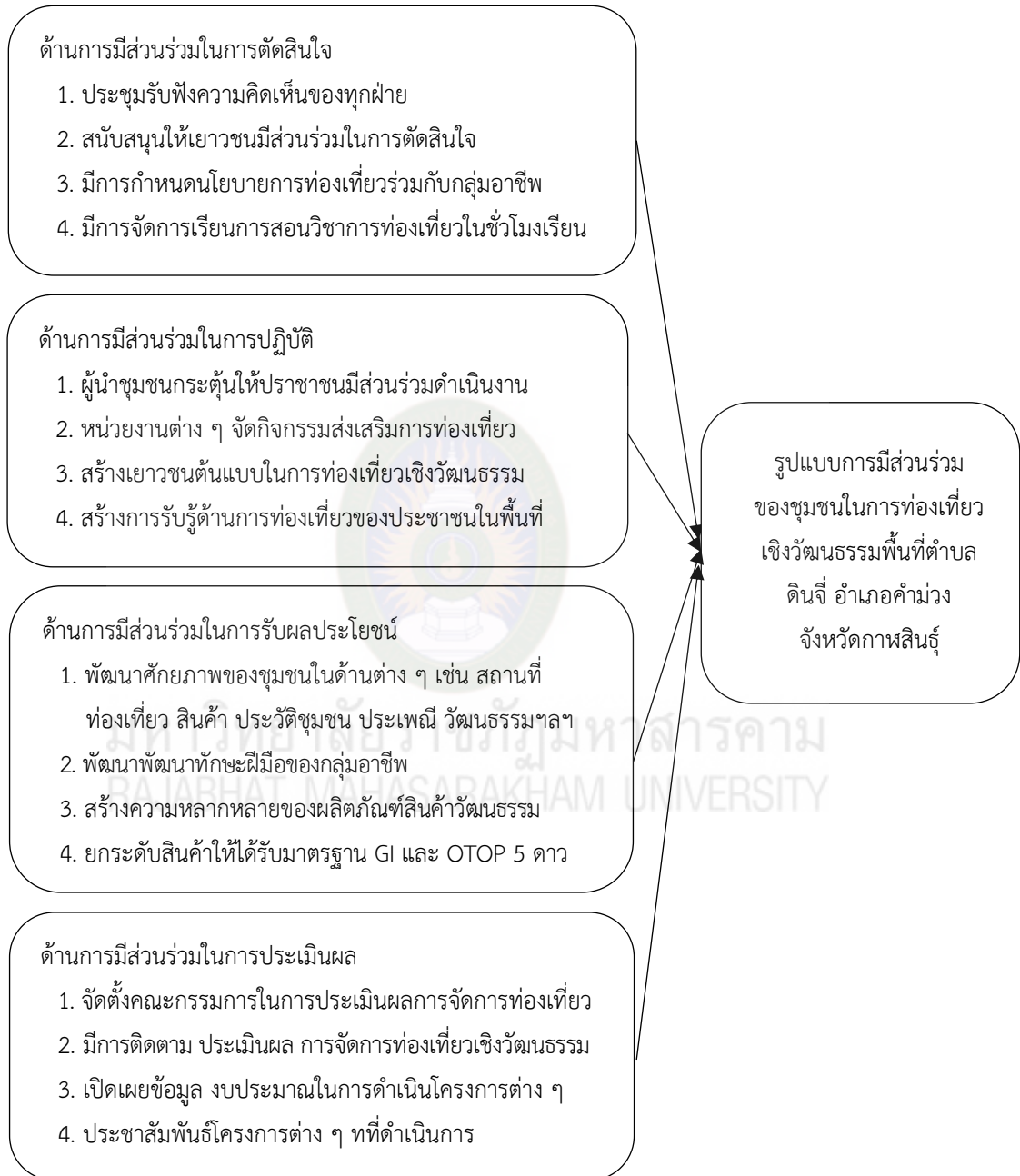
5.2 ผู้นำชุมชนควรกระตุ้นให้คนในชุมชนอยากเข้ามามีส่วนร่วมในแต่ละโครงการที่จัดขึ้นเพื่อให้ชุมชนสามารถเข้าใจแนวทางการปฏิบัติ และได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวสูงสุด อยากระบายให้โรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น หน่วยงานของภาครัฐและเอกชนดำเนินการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ชุมชนตื่นตัวอยู่เสมอ ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเข้ามาเรียนรู้ และเกิดความภาคภูมิใจในวิถีชีวิตเพิ่มขึ้นหน่วยงานต่าง ๆ ควรแจ้งแนวทางและวิธีการปฏิบัติ

เพื่อให้สมาชิกในชุมชนทราบและสามารถปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกันได้ ผู้นำชุมชนควรแจ้งและประสานงานเมื่อมีโครงการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในชุมชนเกิดขึ้น

5.3 ควรมีการพัฒนาทักษะเพื่อรองรับการเติบโตของการท่องเที่ยวในอนาคต ส่งเสริมให้ชุมชนสามารถจำหน่ายสินค้าวัฒนธรรมได้อย่างต่อเนื่องเกือบทั้งปี อยากรให้มีการฝึกอบรมพัฒนาอาชีพให้นักเรียนและผู้สนใจได้มีทักษะเพิ่มมากขึ้น ควรมีการสนับสนุนให้ชุมชนเข้ารับการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพตามโครงการต่าง ๆ เพื่อรองรับการท่องเที่ยวในชุมชนของตนต่อไป สนับสนุนโครงการพัฒนาอาชีพ เพื่อยกระดับความสามารถของสมาชิกในชุมชนให้เป็นที่ยอมรับและอยู่ในมาตรฐานเดียวกัน อยากรให้มีการดูแลชุมชนในส่วนของการจัดแจ้งมาตรฐานต่าง ๆ ที่สามารถยกระดับสินค้าได้ เช่น โอท็อป GI ควรมีการจัดตลาดเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวตลอดทั้งปีเพื่อให้เกิดรายได้ตลอด

5.4 ผู้นำชุมชนต้องสามารถติดตามการประเมินผลของโครงการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชนได้ตลอดเวลา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเปิดเผยข้อมูลของโครงการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมากขึ้น ผู้นำชุมชนควรทราบถึงผลของการปฏิบัติงานของแต่ละโครงการเพื่อที่จะสามารถอธิบายให้ประชาชนในชุมชนทราบถึงผลการประเมินและแจ้งผลการดำเนินโครงการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี ควรให้คนในชุมชนเข้าร่วมรับฟังการประเมินผลของนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อทราบและร่วมหารือแนวทางพัฒนา และสามารถตรวจสอบความโปร่งใสในแต่ละโครงการได้ตลอดเวลา ภาครัฐควรแจ้งผลการประเมินงานทุกครั้งเมื่อเสร็จสิ้นการฝึกอบรมชุมชนได้ร่วมประเมินผลของการจัดโครงการแต่ละครั้งที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

ผู้วิจัยสรุป รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ดังนี้

ภาพที่ 4.1 รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัย ได้สรุปผลการวิจัยตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. สรุป
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

5.1.1 **วัตถุประสงค์ข้อที่ 1** เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลวิจัยพบว่า

5.1.1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 372 คน ด้านเพศส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 226 คน คิดเป็นร้อยละ 60.8 และชาย จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 39.2

1) ด้านอายุ ส่วนใหญ่มีอายุ 46 ปี - 55 ปี จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 41 รองลงมา อายุ 25 ปี - 35 ปี จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 อายุ 56 ปี ขึ้นไป จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 และอายุต่ำกว่า 25 ปี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 8.3

2) ด้านระดับการศึกษา ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 37.6 รองลงมา ปริญญาตรี จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 21.2 อนุปริญญา จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 20.7 ประถมศึกษา จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9.7 มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 7.8 และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0

3) ด้านอาชีพส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 38.7 รองลงมา อาชีพเกษตรกร จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 24.2 ค้าขาย จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 21.0 และรับราชการ จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 16.1

5.1.1.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 0.46) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.73) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0.55) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = 0.66) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.41$, S.D. = 0.53) ตามลำดับ

5.1.2 วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ผลวิจัยพบว่า

5.1.2.1 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

5.1.2.2 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมไม่แตกต่างกันทางสถิติ

5.1.2.3 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมไม่แตกต่างกันทางสถิติ

5.1.2.4 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.1.3 วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ สรุปข้อเสนอแนะ ได้ดังนี้

5.1.3.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ได้แก่ ควรเข้าไปเสนอแนะความคิดเห็น ต่อคณะกรรมการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ควรให้ความร่วมมือกับหน่วยงานราชการในการพัฒนา การท่องเที่ยวและให้ข้อมูลเชิงวัฒนธรรมอย่างเปิดเผย เพื่อการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ

5.1.3.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ได้แก่ ควรจัดตั้งคณะกรรมการในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ควรรณรงค์ให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

5.1.3.3 ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ได้แก่ ควรพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจ ควรสนับสนุนงบประมาณในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ควรร่วมกันปกป้องผลประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ของชุมชน

5.1.3.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ได้แก่ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ทราบ รายละเอียดโครงการต่าง ๆ ตลอดจนการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานราชการ ควรร่วมสังเกตการณ์ ในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวและโต้แย้งในประเด็นที่ไม่เหมาะสมกับบริบทชุมชน

5.2 อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ อภิปรายผล ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานในการวิจัย อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนในพื้นที่ตำบลดินจี่ มีการประกอบอาชีพด้านการทอผ้า เช่น ผ้าไหม ผ้าฝ้าย และมีการอนุรักษ์ประเพณีที่สำคัญตามฮีตสิบสองของชุมชน ซึ่งเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่สำคัญทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการพาณิชย์ร่วมกับหน่วยงาน ต่าง ๆ จากภาครัฐ เช่น สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานวัฒนธรรมอำเภอ สำนักงานพัฒนาชุมชน สำนักงานพาณิชย์จังหวัด มีบทบาทในการต่อยอดภูมิปัญญาของชุมชนให้เกิดช่องทางของการท่องเที่ยว และการค้ามากขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุพิชญา บุญคำ (2560, น. 79 - 84) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้อง กับผลการวิจัยของ ญัฐพร ดอกบุญนาค และฐาปกรณ์ ทองคานูช (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว กรณีศึกษาชุมชนในตลาดร้อยปีสามชุกอำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการด้านการท่องเที่ยวนั้น คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว โดยรวมในระดับมาก

สมมติฐานที่ 2 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่างกัน

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีเพศต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีเพศต่างกัน โดยรวมมีส่วนร่วมแตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะว่า บุคคลที่เข้ามา มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมส่วนใหญ่แล้วเป็นเพศหญิง เนื่องจากโดยภาพรวมกลุ่มอาชีพ ต่าง ๆ ในตำบลดินจี่ส่วนใหญ่แล้วประกอบอาชีพทอผ้าทำให้เพศหญิงมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว และแสดงความคิดเห็นมากกว่าเพศชาย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เสาวคนธ์ เหลืองทองคำ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน : กรณีศึกษาอำเภอ ปรานบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในอำเภอปรานบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอแม่วัง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีอายุต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอแม่วัง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีอายุต่างกัน โดยรวมมีส่วนร่วม ไม่แตกต่างกัน ทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน อาจเป็นเพราะว่า การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ ต้องอาศัยบุคคลที่มีประสบการณ์ มีความรู้ และเข้าใจบริบทของชุมชนจำเป็นต้องมีบุคคลที่มีความ หลากหลายทางวัยวุฒิเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วยความสมัครใจ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระพัฒนชัย กิตติภทโท และพระครูสุตธรรมาภรณ์ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการ จัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบนความหลากหลายทางสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ในชุมชน ตลาดคลองสวน 100 ปี ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมในชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปี โดยจำแนกตามอายุ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอแม่วัง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอแม่วัง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน โดยรวม มีส่วนร่วมไม่แตกต่างกันทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน อาจเป็นเพราะว่า ในพื้นที่มีการรวม กลุ่มอาชีพอย่างเข้มแข็งและมีบทบาทในการชักนำใ้คนในชุมชนเห็นความสำคัญในการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรม โดยไม่ได้แบ่งแยกระดับการศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุพิชญา บุญคำ (2560, น. 79 - 84) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ของชุมชนเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ผลการวิจัย พบว่า การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำแนกตามระดับการศึกษา ในภาพรวมมีส่วนร่วม ไม่แตกต่างกัน

4. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีอาชีพต่างกัน ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีอาชีพต่างกัน โดยรวมมีส่วนร่วมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนที่มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นผลมาจากการชักนำของกลุ่มผู้นำชุมชน และกลุ่มอาชีพ ในชุมชน ซึ่งแต่ละคนต่างมาจากหลากหลายอาชีพ เช่น ทอผ้า เกษตรกร ค้าขาย ทำให้แตกต่างกัน ออกไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรพรรณ เกิดจันทร์ (2557, น. 91) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนคลองโคน จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการวิจัย พบว่า การเปรียบเทียบลักษณะประชากรศาสตร์ของประชาชนท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ป่าชายเลนคลองโคน จำแนกตามอาชีพ มีส่วนร่วมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

5.3.1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ได้แก่ ชุมชนควรคัดเลือกตัวแทนในชุมชน ในรูปแบบของคณะกรรมการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เข้าไปในการตัดสินใจร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง ที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยว

5.3.1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ได้แก่ ผู้นำชุมชนควรส่งเสริมให้ประชาชน ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดทิศทางการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับบริบท ของชุมชนนำเสนอความต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

5.3.1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ได้แก่ ประชาชนควรช่วยกันอนุรักษ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่จะนำมาต่อยอดในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอนาคต สร้างสินค้าวัฒนธรรม และร่วมกันรักษาผลประโยชน์ที่ชุมชนควรได้รับ พัฒนาสินค้าวัฒนธรรมของชุมชนให้เป็นที่ต้องการ ของนักท่องเที่ยว

5.3.1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในประเมินผล ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐควรให้ประชาชน มีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ ตรวจสอบงบประมาณที่ใช้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และเปิดเผยแก่สาธารณชนให้ทราบอย่างทั่วถึง

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

5.3.2.1 ควรศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ

5.3.2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

- กนกพร ฉิมพลี. (2559, มกราคม - เมษายน). แนวทางการพัฒนาหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
ในชุมชนบ้านตะคุ ตำบลตะคุ อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารชุมชนวิจัย*, 10(1),
7 - 9.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2552). *การส่งเสริมการลงทุนธุรกิจท่องเที่ยวในประเทศไทย*.
กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- กาญจนา สุระ. (2558). *การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของท้องถิ่น
จังหวัดเชียงใหม่ ปีที่ 3*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัย
ราชภัฏเชียงใหม่.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2553). *ความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ:
กองนโยบายและแผน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- เกษม อัสวศิริรัตนกุล และคณะ. (2559). *การบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคน
ลุ่มน้ำอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาคลองป่าพะยอม - คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ระยะที่ 3*.
รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม.
- คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2560
- 2564*. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ.
- คมสิทธิ์ เกียนวัฒนา และคณะ. (2560). การรับรู้ของเยาวชนไทยต่อภาพลักษณ์ การท่องเที่ยวเชิง
วัฒนธรรมในจังหวัด พระนครศรีอยุธยา. *วารสารกระแสวัฒนธรรม*, 18(34), 18 - 26.
- จรรยาพร วงศ์จำปา. (2553). การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลโนนบุรี อำเภอสหพันธ์
จังหวัดกาฬสินธุ์. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัย
ราชภัฏมหาสารคาม.
- ฉลองศรี พิมลสมพงศ์. (2557). *การวางแผนและการพัฒนาตลาดท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์.
- ฉันทิช วรรณถนอม. (2552). *การวางแผนและการจัดน้ำเที่ยว*. กรุงเทพฯ: วิรัตน์เอ็ดดูเคชั่น จำกัด.
- ชาติรี แก้วมา. (2549). *แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดร้อยเอ็ด*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชายชาญ ปฐมกาญจนา และนรินทร์ สังข์รักษา. (2558, มกราคม - เมษายน). แนวทางการส่งเสริม
การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน
จังหวัดนครปฐม. *วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 26(1), 118 - 129.

- ชุมพล รอดแจ่ม. (2556). *เส้นทางการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). นนทบุรี: วิทยาลัยราชพฤกษ์.
- ชวงค์ ฉายะบุตร. (2539). *การปกครองท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ: พินเนสพริ้นท์ติ้งเซ็นเตอร์จำกัด.
- ณัฐินี ทองดี. (2555, มกราคม - มิถุนายน). ความพอเพียง : ฐานคิดการรักษามรดกทางวัฒนธรรม ในภาคอีสานสู่การท่องเที่ยว โดยชุมชนอย่างยั่งยืน. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย*, 12(1) (2560)
- ณัฐพร ดอกบุญนาค และ ฐาปกรณ์ ทองคำนุช. (2556). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการ การท่องเที่ยว กรณีศึกษาชุมชนในตลาดร้อยปีสามชุกอำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). สุพรรณบุรี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล สุวรรณภูมิ.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2550). *วัดระดับการบริหารจัดการที่ดี*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีจำกัด.
- ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์. (2543). *กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง : ประชาคม ประชาสังคม* (พิมพ์ครั้งที่ 6). ขอนแก่น: คลังนานาวิทยา.
- ธีระศักดิ์ โฆษณคุณวุฒิ. (2547). *ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหาร ส่วนตำบลบ้านแปะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตร มหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นงลักษณ์ จันทาทากุล และนรินทร์ สังข์รักษา. (2556). การศึกษาศักยภาพในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ของชุมชนบ้านหัวเขาจีน. *วารสารวิทยบริการ*, 24(2), 143 - 156.
- นรินทร์ ผลว่า. (2559). *การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเครือข่ายสภาวัฒนธรรม จังหวัดสุรินทร์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). สุรินทร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏ สุรินทร์.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2546). *การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณี ตัวอย่าง*. กรุงเทพฯ: 598 Print.
- นันทนา แรงจริง. (2546). *การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความตระหนักในคุณค่าทางวัฒนธรรม และการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นิจรา คลังสมบัติ. (2557). *การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จังหวัดอุดรธานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). *การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: เพรส แอนดตีไซน.

- เบญจพร แปงหลวง. (2554). *แบบฝึกหัดการวิจัย การศึกษารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวิทยากรณีศึกษาสถานที่ท่องเที่ยว ตำบลร่องวัวแดง*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประภาศรี เทิกขุนทด. (2551). *ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยววัดพระเชตุ้มมิ่งคาราม (วัดโพธิ์)*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประสิทธิ์ สินธูทัย. (2550). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะกรูด อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปวีณา โทณแก้ว. (2542). *ปัจจัยที่กำหนดรูปแบบการใช้จ่ายในการท่องเที่ยวภายในประเทศของคนไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปิ่นฤทัย คงทอง และสุวารี นามวงศ์. (2559). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดนครศรีธรรมราช*. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ*, 12(2), 1 - 32.
- พจนา สวนศรี. (2546). *คู่มือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน*. กรุงเทพฯ: โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ.
- พระพัฒนชัย กิตติภทโท และพระครูสุตธรรมาภรณ์. (2560, พฤษภาคม - สิงหาคม). *การมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบนความหลากหลายทางสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปี*. *วารสาร มจร การพัฒนาสังคม*, 2(2), 45 - 46.
- พระราเชนทร์ วิสารโท. (2562). *การจัดการท่องเที่ยวเชิงพุทธเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต). หนองคาย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พวงทอง โยธาใหญ่. (2545). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พัชรสิริโรรส. (2546). *การมีส่วนร่วมของประชาชน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ภูสิทธิ์ ชันติกุล. (2553). *การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนกับการพัฒนาชุมชนเขตคูสิตกรุงเทพมหานคร*. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- มาฆะ ชิตดีสังคะ . (2553). *การศึกษาการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน กรณีศึกษา จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน*. รายงานการวิจัย. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

- วงศ์ธีรา สุวรรณิน และคณะ. (2557, กันยายน - ธันวาคม). การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดในจังหวัดปทุมธานี. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 8(3), 64 – 65.
- วรรณมา วงษ์วานิช. (2546). *ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วันชัย วัฒนศัพท์. (2546). *การมีส่วนร่วมกับการพัฒนาองค์กร บรรยายในการสัมมนานายจ้างและลูกจ้างภาครัฐและวิสาหกิจ เรื่อง “ระบบทวิภาคีกับการแก้ปัญหาแรงงานในรัฐวิสาหกิจ”* วันที่ 6 – 8 มีนาคม 2546 โรงแรมพัฒนาพญาเชนเตอร์เมืองพญา ชลบุรีจัดโดยกองรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน.
- วาสิกา แสนคำ. (2545). *การพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมบ้านเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิดิเนย มายอร์. (2555). *การศึกษาแรงจูงใจการท่องเที่ยวและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อนรักษะวารินและบ่อน้ำร้อนพรรั้ง จังหวัดระนอง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ศรัญญา เลิศมนไพโรจน์. (2550). *การศึกษาความต้องการของผู้ประกอบธุรกิจนาเที่ยวเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว*. *หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิทยาศาสตร์การกีฬา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2544). *การวัดผลการศึกษา*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สรารวรรณ เรื่องกัลปวงศ์ และอรอนพ เรื่องกัลปวงศ์. (2559, กันยายน – ตุลาคม). การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. *วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*, 12(3), 113 - 132.
- สินธุ์ สโรบล. (2546). *การท่องเที่ยวโดยชุมชนแนวคิดและประสบการณ์พื้นที่ภาคเหนือ*. *โครงการประสานงานวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวและชุมชน*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักงานภาค. เชียงใหม่: วนิตา เพรส.
- สุชาดา รักแก้ว. (2560). *แนวทางพัฒนาการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศบาลตำบลนครชุม อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร*. รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 4. สถาบันวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สุดาวรรณ มีบัว. (2547). *การมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมตำบลในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- สุทัน ทาวงศ์มา. (2544). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแผนแก้ไขปัญหาสาธารณสุขของหมู่บ้านแม่ต๋ำ ตำบลเสริมซ้าย อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุนทร ทวีถาวรสวัสดิ์. (2560). *แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม กรณีศึกษา : บ้านโนนข่า อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น. วารสารที่ทัศนวัฒนธรรม สำนักศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา*, 16(1), 51 – 66.
- สุพิชญา บุญคำ (2560, เมษายน – มิถุนายน). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย, วารสารงานวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*, 12(40), 75 – 76.
- สุมาลี นันทศิริพล. (2560). *พฤติกรรมการใช้บริการและการรับรู้กระบวนการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม. วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ*, 13(1), 1 -2.
- เสาวคนธ์ เหลืองทองคำ. (2558, มกราคม - เมษายน). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน : กรณีศึกษาอำเภอบ้านนาบัว จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต*, 11(1). 19 – 21.
- องค์การบริหารส่วนตำบลดินจี่. (2563). *บริบททั่วไปองค์การบริหารส่วนตำบลดินจี่*. ภาพลึนดู: องค์การบริหารส่วนตำบลดินจี่.
- อรทัย กักผล. (2546). *คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิปริญญาโทสาหรืบัณฑิตบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อรรธรณ เกิดจันทร์. (2557). *การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนคลองโคน จังหวัดสมุทรสงคราม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- อารยา อินคชสาร. (2554). *การประเมินศักยภาพของตลาดน้ำวัดกลางคูเวียงเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Cohen, J.M. and Uphoff, N.T. (1980). *Effective Behavior in Organizations*. New York: Richard D. Irwin Inc.
- Taro, Y. (1973). *Statistics : An Introductory Analysis. Third edition*. New York: Harper and Row Publication.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์
คำชี้แจง

1. แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่
อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
พื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย / หน้าข้อที่ตรงข้อมูลส่วนตัวของท่านหรือเติมรายละเอียดในช่องว่าง

1. เพศ

1.1 ชาย

1.2 หญิง

2. อายุ

2.1 ต่ำกว่า 25 ปี

2.2 25 ปี - 35 ปี

2.3 46 ปี - 55 ปี

2.4 56 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

3.1 ประถมศึกษา

3.2 มัธยมตอนต้น

3.3 มัธยมปลาย

3.4 อนุปริญญา

3.5 ปริญญาตรี

3.6 สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

- 4.1 เกษตรกร
 4.2 ค้าขาย
 4.3 รับจ้างทั่วไป
 4.4 ข้าราชการ

ส่วนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดิงจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

คำชี้แจง : กรุณาพิจารณาข้อความต่อไปนี้ และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ					
1.1 มีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่					
1.2 มีส่วนร่วมในการเสนอความต้องการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชน					
1.3 มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น					
1.4 มีส่วนร่วมการตัดสินใจในการดำเนินโครงการต่าง ๆ					
1.5 มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม					
1.6 มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลด้านวัฒนธรรม					
1.7 มีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคคลเป็นตัวแทนในการเสนอแนะความคิดเห็น					

การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ					
2.1 เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานต่าง ๆ					
2.2 ผู้นำชุมชนกระตุ้นให้คนในชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม					
2.3 มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมที่ดีของชุมชน					
2.4 มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงานกับหน่วยงานต่าง ๆ					
2.5 มีส่วนร่วมในการเสนอแนวคิดเพิ่มเติมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม					
2.6 มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในชุมชน					
2.7 มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงาน					
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์					
3.1 มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชน					
3.2 มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และสร้างมูลค่าให้เกิดรายได้					
3.3 ได้รับการสนับสนุนการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวจากหน่วยงานต่าง ๆ					
3.4 ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม					
3.5 ชุมชนได้เป็นที่รู้จักมีนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น					

การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3.6 ได้รับการส่งเสริมการท่องเที่ยวจากหน่วยงานต่าง ๆ มากขึ้น					
3.7 เยาวชนให้ความสนใจในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น					
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล					
4.1 ได้รับการเปิดโอกาสให้เข้าร่วมประเมินผลแผนการจัดการท่องเที่ยว					
4.2 มีส่วนในการกำหนดตัวชี้วัดประเมินการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม					
4.3 มีการเก็บข้อมูล / สถิตินักท่องเที่ยวหรือความต้องการ เพื่อปรับปรุงการทำงาน					
4.4 มีการประเมินผลกิจกรรมที่กำหนดได้ในการจัดการท่องเที่ยว					
4.5 มีส่วนในการเสนอแนะข้อบกพร่องเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว					
4.6 ส่วนราชการเปิดโอกาสให้ประเมินผลงบประมาณที่ใช้ในการจัดการท่องเที่ยว					
4.7 มีส่วนในการประเมินผลความคุ้มค่าในโครงการฝึกวิชาชีพในชุมชน					

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่
ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วงจังหวัดกาฬสินธุ์

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

.....
.....
.....

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

.....
.....
.....

3. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

.....
.....
.....

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

.....
.....
.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอขอบคุณทุกท่านที่ท่านให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์
คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์นี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ข้อมูลที่ได้รับถือเป็นผลงานทางวิชาการและจะใช้เฉพาะเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาเท่านั้น จะไม่มีผลเสียหายต่อท่านผู้ตอบแบบสอบถามแต่อย่างใดทั้งสิ้น

2. แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็นดังนี้

2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

2.1.1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

1. ชื่อ - สกุลผู้ให้สัมภาษณ์.....
2. ตำแหน่ง.....
3. สถานที่ติดต่อ.....
4. วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์

1. ท่านคิดว่าควรพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่าควรพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

3. ท่านคิดว่าควรพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบล
ดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

4. ท่านคิดว่าควรพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่
อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่กรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการสร้างการมีส่วนร่วม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ข

ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามการวิจัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ ข.1 ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามการวิจัย

คำถามข้อ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
X1	+1	+1	+1	3	1
X2	+1	+1	+1	3	1
X3	+1	+1	+1	3	1
X4	+1	+1	+1	3	1
X5	+1	+1	+1	3	1
X6	+1	+1	+1	3	1
X7	+1	+1	+1	3	1
X8	+1	+1	+1	3	1
X9	+1	+1	+1	3	1
X10	+1	+1	+1	3	1
X11	+1	+1	+1	3	1
X12	+1	+1	+1	3	1
X13	+1	+1	+1	3	1
X14	+1	+1	+1	3	1
X15	+1	+1	+1	3	1
X16	+1	+1	+1	3	1
X17	+1	+1	+1	3	1
X18	+1	+1	+1	3	1
X19	+1	+1	+1	3	1
X20	+1	+1	+1	3	1
X21	+1	+1	+1	3	1
X22	+1	+1	+1	3	1
X23	+1	+1	+1	3	1
X24	+1	+1	+1	3	1
X25	+1	+1	+1	3	1
X26	+1	+1	+1	3	1

(ต่อ)

ตารางที่ ข.1 (ต่อ)

คำถามข้อ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			รวมค่า IOC	ค่า IOC เฉลี่ย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
X27	+1	+1	+1	3	1
X28	+1	+1	+1	3	1

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ค

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ ค.1 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการวิจัย

Items	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item - Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
1	92.48	240.974	.583	0.956
2	92.30	252.062	.325	0.933
3	92.30	249.703	.378	0.912
4	92.30	254.933	.259	0.886
5	92.43	235.276	.746	0.923
6	92.15	249.772	.355	0.943
7	92.58	242.251	.459	0.878
8	92.65	241.669	.535	0.967
9	92.63	239.574	.568	0.824
10	92.55	241.126	.493	0.876
11	92.20	248.779	.372	0.912
12	92.05	246.254	.438	0.956
13	92.93	239.917	.592	0.945
14	92.18	248.199	.431	0.893
15	92.48	240.974	.583	0.943
16	92.20	246.985	.467	0.987
17	92.20	244.626	.514	0.923
18	91.95	245.177	.534	0.923
19	92.43	235.276	.746	0.987
20	92.48	240.974	.583	0.924
21	92.30	252.062	.325	0.923
22	92.30	249.703	.378	0.987
23	92.30	254.933	.259	0.956
24	92.43	235.276	.746	0.943

(ต่อ)

ตารางที่ ค.1 (ต่อ)

Items	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item - Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
25	92.65	248.849	.303	0.987
26	92.55	241.126	.493	0.876
27	92.20	248.779	.372	0.912
28	92.05	246.254	.438	0.956

: Reliability Coefficients, N of Cases = 42, N of Items = 28, Alpha = .929

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ที่ รศรป. ๐๒๕๒/๒๕๖๒

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล สมไชย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางยิ่งรัตน์ สระแก้ว รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๖๒๐๙๐๔๐๓ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พื้นที่ตำบลนาคี อำเภอกำแพง จังหวัดกาฬสินธุ์”
เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์ นั้น

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็น
ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา
 ตรวจสอบความถูกต้องด้านการวัดและประเมินผล
 ตรวจสอบความเหมาะสมด้านภาษา
 อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์เสาวลักษณ์ โกศลกิตติฉิมพร)
คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร ๐-๔๓๗๒-๓๕๕๕
โทรศัพท์ ๐-๔๓๗๒-๒๑๑๘ ต่อ ๗๓๑

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โทร. ๗๓๑

ที่ รศรป. ๐๒๕๓/๒๕๖๒

วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ สิงห์เลิศ

ด้วย นางยิ่งรัตน์ สระแก้ว รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๖๒๐๙๐๔๐๓ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์”
เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์ นั้น

ในการนี้ ทางคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียน
เชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
- ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
- ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
- อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา
ณ โอกาสนี้

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร)

คณบดี คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โทร. ๗๓๑

ที่ รศรป. ๐๒๕๔/๒๕๖๒

วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.วาริช ราศรี

ด้วย นางยิ่งรัตน์ สระแก้ว รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๖๒๐๙๐๔๐๓ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พื้นที่ตำบลคินจี่ อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์”
เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์ นั้น

ในการนี้ ทางคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียน
เชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

เพื่อ	☒	ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
	☐	ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
	☐	ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
	☐	อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา
ณ โอกาสนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกลลภิตติอัมพร)

คณบดี คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

ภาคผนวก จ

ภาพประกอบการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาพที่ จ.1 ลงพื้นที่เก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของตำบลดินจี่

ภาพที่ จ.2 ลงพื้นที่เก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ประชาชนชุมชนเกี่ยวกับท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของตำบลดินจี่

การเผยแพร่ผลงานวิจัย

ยิ่งรัตน์ สระแก้ว, ภัคดี โพธิ์สิงห์ และยุภาพร ยูภาศ. (2563). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์. ใน*การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา (Symposium) ครั้งที่ 12*. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวยิ่งรัตน์ สระแก้ว
วันเกิด 16 พฤษภาคม 2527
สถานที่เกิด เลขที่ 88 หมู่ 8 ตำบลสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ 46150
ที่อยู่ปัจจุบัน เลขที่ 88 หมู่ 8 ตำบลสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ 46150
สถานที่ทำงาน องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์
ตำแหน่ง นักประชาสัมพันธ์ปฏิบัติการ

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2550 วิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.)
สาขาวิชาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
มหาวิทยาลัยแม่โจ้
พ.ศ. 2563 รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.)
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY